

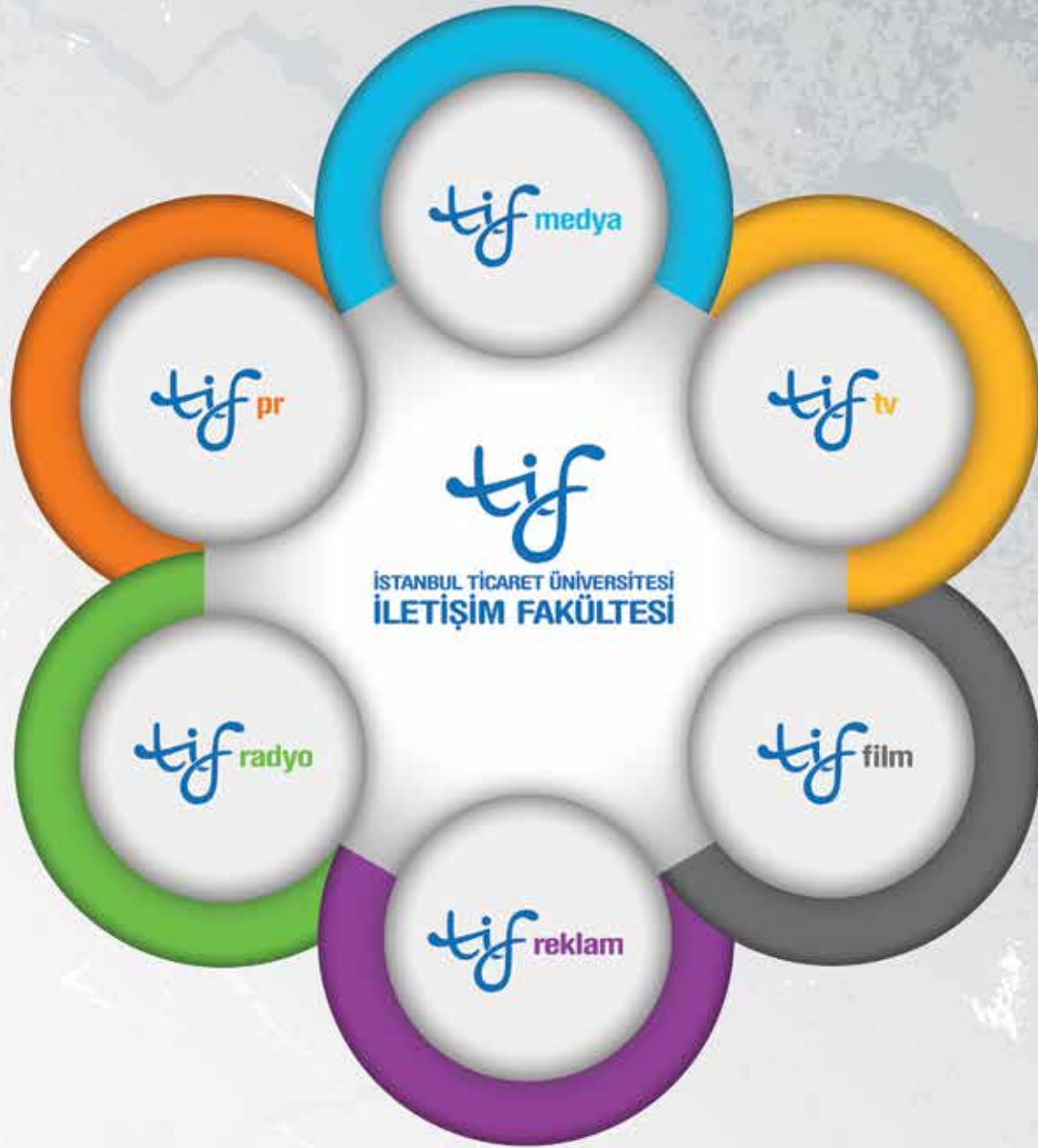
italik

Haziran 2015 Sayı 23
ISSN 1305-5836

İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Uygulama Dergisi

**.KADINA
ŞİDDETE
HAYIR!**

iletisim.ticaret.edu.tr
tif@ticaret.edu.tr

Merhaba,

Yeni bir sayıda yeniden buluşuyoruz. Bu sayının sunuş yazısını yazmak hem sevinçli hem de buruk... Dönemin her bitişi aynı burukluğu yaşatır bizlere. Dört yıldır birlikte olduğumuz öğrencilerimizden ayrılmak, onların mezuniyet telaşlarına tanıklık etmek, yeni hayatlarında nelerle karşılaşacaklarını merak etmek... Ayrıldığımız için hüznü, çıkacakları yol için sevinçli ve tedirginizdir en az onlar kadar. Verdiğimiz emekler boşa çıkmasın isteriz, günün birinde hocalarını anımsasınlar dileriz. Bir yerde karşılaştığımızda yüzlerindeki gülümsemeden mutlu oluruz ya da güzel haberlerini aldığımızda biz gülümseriz.

Ayrılığın tatlısı olur mu hiç? Olur bazen, her mezunumuz bizim için tatlı bir ayrılıktır. Öğrencilikten çıkıp iş hayatına başlamak onlar için belki bir bilinmezdir. Öğrenciyken hep mezun olmak istenir, işe başlayınca ise "keşke öğrenci olsaydım" diye özlenir.

Her bir mezunumuzun yolu açık olsun.

Biz bir dahaki döneme yeni öğrencilerimizi bekleriz onlarla çoğalabilmek için...

Bu sayının bir başka anlamı daha var bizim için. 2-3 Nisan tarihlerinde fakültemizce düzenlemiş olan Medya ve Din Sempozyumu'na ilişkin ayrıntılı bir haber yer alıyor dergimizin sayfalarında.

Uzun ve uğraşlı bir yolun sonunda sempozyumu tamamladık. Gelen güzel tepkiler bizlere güç verdi. Küçük bir ekleme çıktığımız yolda fakültemizde çalışan kıymetli arkadaşlarımız ve en önemlisi öğrencilerimiz bizi yalnız bırakmadı, nice profesyonel ekipten çok daha iyi bir iş çıkardı.

Her işte olduğu gibi zaman zaman belki birbirimizi kırdık, belki üzdük lakin sabırla iş yürüttük. Bazı şeyleri belki atlادık, zira her şeyin işi en iyi yapabilmenin stresinden olduğunu bildik, karşımızdakini anladık, anlaşılacak istendik; ekip ruhu bunu gerektirir ki biz bunu bildik.

Arkadaşlarımız, gönül veren öğrencilerimiz akşamın bir vaktine kadar sempozyum öncesi hazırlıkları sürdürdüler. Hasta olan hastalığını, hastası olan hastasını, derdi olan derdini unuttu da biz bu işi böyle çözdük.

Eğer bir başarı ise bu en başta elini taşın altına koyma cesareti gösteren güzel öğrencilerimizdir. Her birine sonsuz teşekkür ediyorum.

Elbet bu sayı da yine haberlerle dopdolu ama bu kez bana ayrılmış olan sayfayı isim gözetmeksizin öğrencilerimize teşekkürü ayırayım istedim.

Hepsi sağolsunlar, yolları açık olsun...

Prof. Dr. Mete Çamdereli

Prof. Dr. Mete Çamdereli
İstanbul Ticaret Üniversitesi
İletişim Fakültesi Dekanı

Kampüs

İstanbul Ticaret Üniversitesi Yeni Kurumsal Kimliğine ve Yeni Logosuna Kavuştu! 4-9

Medya ve Din Sempozyumu 10-21

Yrd. Doç. Dr. Selda EKE ile Bir Söyleşi 22-27

3. Psikoloji Günleri: TRAVMA 28-39

Medya

Yaşar Saygı 40-43

Türkiye Jokey Kulübü 44-47

Yaşam

İstanbul is Cycling City 48-53

Suriye Türkmenleri 54-55

Gezi

Işık Şehir: PARİS 56-65

Müzik

Ege Çubukçu 66-69

Sinema

Türk Sinemasının Sultanı: TÜRKAN ŞORAY 70-73

Tiyatro

Ahmet Yenilmez 74-77

Geleneksel Türk Tiyatrosunda Kukla Sanatı 78-85

Spor

Theofanis Gekas 86-89

Deneme

G. Gözde Teksin: Kadının Önemi ve Kadına Şiddet 90-95

İrmak Gültekin: Hayalet Söylem 96-99

M. Said M. Kılınç: Bilinçaltı Mezarlığı 100-103

Edebiyat

Mustafa Köz 104-111

Şiir Köşesi | Mihriban Taşpınar: Bilirsin 112

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ YENİ KURUMSAL KİMLİĞİNE VE YENİ LOGOSUNA KAVUŞTU!

İstanbul Ticaret Odası'nın bir kuruluşu olan İstanbul Ticaret Üniversitesi, küresel ölçekte rekabet gücünü artırmak ve değişen şartlara uyum sağlamak için önemli bir adım attı. Kurumsal kimliğini ve gelecek vizyonunu yenileyen üniversite, logosunu da değiştirdi. İTO Yönetim Kurulu Başkanı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı İbrahim Çağlar, logo değişimini "tarihi bir an" olarak niteledi.

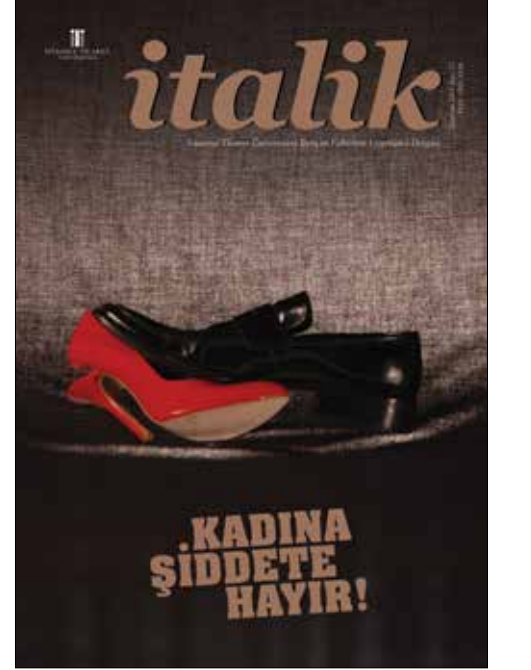
4-9 >>

İŞİK ŞEHİR PARİS

Paris gezi yazısı yazılması belki de en zor kent. Paris o kadar özel bir kent ki; tarih, sanat, eğlence, yemek, kültür her biri açısından ayrı ayrı ele alınıp anlatılması gereken bir şehir.

56-65 >>

Haber ve Kültür-Sanat Dergisidir

Yıl: 9 – Sayı: 23 / 2015

İstanbul Ticaret Üniversitesi Adına Sahibi

Prof. Dr. Nazım EKREN (Rektör)

5187 Sayılı Kanunla Sorumlu

Prof. Dr. Mete ÇAMDERELİ (Dekan)

Genel Yayın Yönetmeni

Uzm. Öğr. Gör. Nurullah KADIRIOĞLU

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Mete ÇAMDERELİ, Arş. Gör. Nihal KOCABAY,

Arş. Gör. Mehmet GÜLNAR, İhsan EKEN

Editörler

Arş. Gör. Ayşegül KARAGÜLLE, Arş. Gör. Berk ÇAYCI

Yazı İşleri

Medine ÇEPNİOĞLU, Nuray GÖNÜLŞEN

Fotoğraf Ekibi

Emre TOPÇU

Görsel Tasarım

Ayça KALE, Emre TOPÇU

Kapak Tasarımı

Emre TOPÇU

Muhabirler

Ece ADİL, Dilan ALHAS, Elif ARSLAN, Merve Gamze ASLAN, Barış ATAŞ, Kadriye AYRIK, Medine ÇEPNİOĞLU, Fatma DEMİREL, Özlem GÖKÇE, Nuray GÖNÜLŞEN, Fatih GÜLBEYAZ, İrmak GÜLTEKİN, Melike B. HACIOĞLU, Ayça KALE, Hande KARADUMAN, Berk KESKİN, M. Said M. KILINÇ, Ece KORKMAZ, Aykut MAYIN, Cansu OMRAC, Cansın ÖZALP, Anıl ÖZDEMİR, Yağız SABUNCUOĞLU, Ömer Selim ŞADOĞLU, Mihriban TAŞPINAR, G. Gözde TEKSİN

Katkıda Bulunanlar

Selahattin NİZAM, Alpaslan ÖNGEL, Canan ÖZCAN, Merve YAZICI
İstanbul Ticaret Üniversitesi Psikoloji Kulübü

Renk Ayrımı- Baskı- Cilt: Karmen Matbaa ve Basım

Adres: Sütlüce Mah. İmrarhor Cad. No: 90 Beyoğlu 34445 İstanbul

Tel.: 444 0 413

Web: iletisim.ticaret.edu.tr

İtalik Dergisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi öğrencileri tarafından TifMedya'da hazırlanmıştır. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları İletişim Fakültesi Uygulama Dergisi İtalik'e aittir. Yazılı izin olmadan alıntı yapılamaz.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ YENİ KURUMSAL KİMLİĞİNE VE YENİ LOGOSUNA KAVUŞTU!

..... ***

İstanbul Ticaret Odası'nın bir kuruluşu olan İstanbul Ticaret Üniversitesi, küresel ölçekte rekabet gücünü artırmak ve değişen şartlara uyum sağlamak için önemli bir adım attı. Kurumsal kimliğini ve gelecek vizyonunu yenileyen üniversite, logosunu da değiştirdi. İTO Yönetim Kurulu Başkanı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı İbrahim Çağlar, logo değişimini “tarihi bir an” olarak niteledi.

“Geleceğe Emin Adımlarla”

İbrahim ÇAĞLAR • İTO Yönetim Kurulu Başkanı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

İstanbul Ticaret Üniversitesi, yepyeni bir kurumsal kimliğe ve buna bağlı olarak da yeni bir logoya kavuştu. Uzmanlardan kurulu bir tasarım ekibinin uzun çalışmalar sonucu ortaya çıkardığı 120 tasarım arasından seçilen yeni logo ve yeni kurumsal kimlik ile gelecek vizyonu, çok sayıda davetli, üniversitenin mütevelli heyeti üyeleri, üniversitenin akademik ve idari personeli ile öğrencilerinin katıldığı bir törenle açıklandı.

Törende konuşan İstanbul Ticaret Odası Başkanı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı İbrahim Çağlar, logo değişimini çok önemli bir hadise ve cesur bir adım olarak tanımlayarak, “Logonuzu değiştirmek için gerekçeleriniz olmalı. Ve bir iddiayla orta çıkmanız gerekir. Biz bu iddiayla ortaya çıkıyoruz ve bugün İstanbul Ticaret Odası’nın tarihi bir anına hep birlikte şahitlik edeceğiz” dedi.

2001 yılında kurulan İstanbul Ticaret

Üniversitesi’nin çok önemli bir adım attığını vurgulayan Çağlar, “14 yıl önce 73 öğrenci ile yola çıkmışız. Bugün lisans ve yüksek lisans 7.626 öğrencimiz, 277 akademisyenimiz ve 34 ülkeden gelen yabancı uyruklu öğrencilerimiz var. Öğrencilerimiz bundan sonraki eğitim hayatlarına yepyeni bir kurumsal kimlikle devam edecekler” diye konuştu.

“Geleceği, zamanı iyi okuyanlar inşa eder!”

Yeni şartlara ayak uyduramayanların ve hayalleri olmayanların, sadece değişimi dışlamakla kalmadığını, hayatın da gerisinde kaldığını ifade eden İTO Başkanı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı İbrahim Çağlar, “Ancak ve ancak, zamanı iyi okuyanlar, geleceği de inşa edebilirler. Dolayısıyla değişim-bilme iradesini göstermek, özellikle üniversitelerin olmazsa olmaz niteliğidir. Özellikle üniversiteler hayatı her düzeyde kapsayan kurumlara dönüşmüyorsa yaşama şansı da kalmıyor” dedi.

“Küresel rekabete uyum sağlayacağız!”

Kökleriyle sağlam, dallarıyla geleceğe uzanan İstanbul Ticaret Üniversitesi’nin, arkasında İstanbul Ticaret Odası’nın asırlık deneyimiyle, değiştiğini, geliştiğini ve geleceği yürüdüğünü belirten Çağlar, “Yeni hedeflere yelken açmak, küresel rekabete uyum sağlamak, İstanbul Ticaret Üniversitesi markasını daha güçlü şekilde konumlandırmak için harekete geçtik. Üniversitemizin logosu, bu güzide ailenin yüzüdür. Yurtiçinde ya da yurtdışındaki hedef kitleler için çok önemli bir temas noktasıdır” diye konuştu.

Yeni Rota

Yeni logoyu, akılda kalıcı, dinamik, modern ve sade olarak tanımlayan Çağlar sözlerine, “Çağı yakalamak, küresel değişimin parçası olabilmek için üniversitemizin logosunu yenilerken aynı zamanda yeni bir rota da çiziyoruz. İTO, faaliyetlerine bakıldığında dünya-

nın en büyük Oda’sı. Böyle bir odanın üniversitesiysek ve bu Oda yaptığı her işte, iş dünyasına örnek olduysa, önünü açtıysa, üniversitemizin de o seviyede bir üniversite olması gerekiyor. Ki, hem diğer üniversitelere hem iş dünyasına örnek olalım. Gerçekten girişimci yetiştirelim. İş dünyasına katkı sağlayacak insanlar yetiştirelim” diye devam etti.

“Ülkemizin geleceğinde önemli sorumluluklarınız var!”

Gençlere de seslenen İTO Başkanı ve İstanbul Ticaret Odası Başkanı İbrahim Çağlar konuşmasını, “Gelecek, kimliklerin öne çıktığı, kültürünü aldığımız kurumların önem kazandığı, bağları güçlü, büyük bir aile olmanın gücüne ihtiyaç duyulduğu bir dönem olarak yaşanacak.

Sizlerin bu bilinçle hem üniversitemizin hem de ülkemizin geleceğinde önemli sorumluluklarınız var. Bizlerin sizlere emanet edeceği üniversite kimliğini ve felsefesini itinayla geleceğe taşıyacağınıza inancımız tamdır” sözleriyle tamamladı.

“Önce Bölgesel Sonra Küresel Üniversite”

Prof. Dr. Nazım EKREN • İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörü

İstanbul Ticaret Üniversitesi’nin yeni kurumsal kimlik lansmanında, geleceğe dair hedefler de ortaya kondu. Hedefleri Rektör Prof.Dr. Nazım Ekren anlattı.

Sözlerine, “14 yıldan beri devam eden logomuzu değiştirmiş olacağız. Logo değişimi sadece görünürdeki bir takım simgeleri değiştirmek değil, yeni dönemde neyi arzuladığını, neyi hedeflediğini ve kendisini bu arzu ve hedeflere göre nasıl tanımlaması gerektiğini yansıtan önemli bir değişimdir. Bugün-

den itibaren farklı bir konsepti, farklı bir yaklaşım ve farklı bir stratejiyi paylaşmak için buradayız” diye başlayan Prof. Dr. Ekren, üniversitelerdeki değişim ve dönüşüm sürecinin tüm dünyada yaşandığını vurguladı.

“Hedef küresel üniversite”

Prof.Dr. Nazım Ekren sözlerini küresel üniversite olma hedefine vurgu yaparak sürdürdü: “Değişim ve dönüşümün kısaca adı bilgi ve tecrübenin ticarileşmesi olabilir. Bilgi ve tecrübenin iş

dünyasına aktarılması olabilir. Akademik bilginin, toplumsal refaha ve gelişime katkı sağlayacak bir mekanizmayı oluşturmak olabilir. Uluslararası literatürde biz buna piyasa üniversitesi konsepti de diyebiliriz. Dolayısıyla yeni dönemde; akademik ve entelektüel seviyeyi korumak kadar, uygulama ağırlıklı yaklaşımları da geliştirerek, sadece ulusal değil, öncelikle bölgesel bir üniversite olmayı, zaman içinde de küresel bir üniversite olmayı hedefliyoruz.”

“Tanıtım Vizyonu Yeniden Tanımlandı”

Prof. Dr. Özgür ÇENGEL • İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektör Yardımcısı

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin kurumsal kimliği ile birlikte, tanıtım ve pazarlama vizyonu da yenilendi. Yeni vizyonu, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Özgür Çengel anlattı. Prof. Dr. Çengel; dışa dönüklük, iş dünyası ile daha da iyi ilişkiler, uluslararası iş birlikleri, marka bilinirliğini artırmak, daha çok öğren-ciye, öğretmene ve veliye ulaşmak, üniversiteyi ve başarılarını daha iyi anlatmak başlıklarında toplanan yeni

tanıtım ve pazarlama vizyonunun en önemli bileşenini de “iletişime açık olmak” olarak tanımladı.

Tanıtım çalışmaları kapsamında İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin güçlü yönlerini anlattıklarını belirten Prof.Dr. Özgür Çengel, “Doğal olarak iş dünya-sının üniversitesiyiz, bunu anlatıyoruz. Uluslararası bağlantılarımızı vurgular-ken, “öğrencilerimiz York’a da gider,

New York’a da” diyoruz. Türkiye’nin en saygın hocaları bizde ders veriyor, zaman zaman tanıtım çalışmalarımıza bu hocalarımız da katılıyor. Buradaki öğrenciler iş dünyası ile iç içe oku-ma şansına sahip; bunu “sınavdaki netiniz kadar, hayattaki networkünüz de önemli” cümlesiyle ifade ediyoruz. 34 farklı ülkeden öğrencimiz var; Birleşmiş Milletler gibiyiz. Ve biz global düşünürüz ve teknolojik davranırız” dedi.

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

“Yeni Logonun Hikâyesi”

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin yeni logosundaki sütunlara ve dik-dörtgenlere dikkatle bakıldığında, üniversitenin adının ilk harfleri olan İ, T ve Ü harfleri görülüyor. Ortadaki tek parça halinde olan siyah sütun, ticaretin köklü geçmişini, üniversitenin sağlam temellerini, ciddiyeti ve güçlü akademik kadrosunu; yan-lardaki sarı sütunlar ise bu güçlü ve köklü üniversitenin yanında parıl-da-

yan ve geleceğe ışık tutacak gençleri temsil ediyor.

Logoda bulunan sarı renk gençli-ği, enerjiyi ve bilimin ışığını; siyah renk ise gücü, özgüveni ve karar-lılığı sembolize ediyor. Yeni logoda kullanılan font da renklerle sem-bolize edilen kavramlara uyumlu olacak şekilde özenle seçildi. Fontun renginin siyah oluşu, ticaretin ve

akademik hayatın ciddiyetini; kıvrımlı yapısı ise gençliğin enerjisini ifade ediyor.

İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin yeni logosu modern tasarım ilkeleri ve sadeliğin gücü göz önüne alınarak diğer üniversitelerin logolarından farklılaşacak şekilde, kolay anlaşılır ve akılda kalıcı olarak tasarlandı.

MEDYA VE DİN SEMPOZYUMU

İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin düzenlediği Medya ve Din Sempozyumu 2-3 Nisan tarihlerinde İstanbul Ticaret Üniversitesi Sötlüce yerleşkesinde gerçekleştirildi. İki gün boyunca süren sempozyumda medya ve din ilişkisi 10 ayrı oturumda, 10 ayrı konu başlığında farklı boyutlarıyla tartışıldı.

Diyanet mensupları, medya profesyonelleri, akademisyenler, gazeteci, yazarlar ve sanatçılardan oluşan 60'a yakın isim sundukları tebliğlerle sempozyum sonunda ilan edilen sonuç bildirgesini şekillendirdi. Akademik bağlamda sempozyum buluşturduğu taraflarla medya ve din etkileşimine zemin oluştururken, yapılacak yeni çalışmaların önünü açtı.

HABER MEDİNE ÇEPNİOĞLU, NURAY GÖNÜLŞEN • FOTOĞRAF MERVE AKYOL, BUSE PEHLİVAN, G. BERK SARAÇ

“Medyamız dini ciddiye almalı.”

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ • Diyanet İşleri Başkanı

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez konuşmasına “modern zamanların en önemli sorunsalı medya ve din konusunda çalışmalarımızda önümüzü aydınlatacak bir literatür oluşturma-ya başladıkları için bu işlere öncülük yapan rektörümüze ve dekanımıza kalbi teşekkürlerini” ileterek başladı.

Medyanın erişemediğimiz noktalardan bize bilgiler aktarması nedeniyle taşıdığı önemi belirten Görmez, “Bize bir haber getirenden, bize bir söz söyleyenden, bizi bir konuda bilgilendirenden bir tek şey isteriz o da doğru, sahih ve güvenilir bilgidir” cümlesini aktardı. Medya kavramının pozitif ve makul kavramlar yerine negatif kavramlarla ilişkili anılmasının düşündürücü olduğunu belirten Görmez, biri size bir haber getirdiğinde diye başlayan bir sorgulamayı devam ettirecek temel ve öncü ilkeleriyle İslam dininin bir medya etiği takdim ettiğini belirtti. “Medyada asıl olan bu sebeple doğru haberdir, doğru bilgidir. Medya organından beklentimiz sağlıklı, doğru bir bilgileneleme olan ihtiyacımızın meşru

yollardan sağlanmasıdır, hiç kimse kullanılmak istemez. Kimse oyuna getirilmek istemez. İnsanlık değerleriyle karşı karşıya getirilmesini kolaylaştıran bir yönlendirmeyle istismar edilmek istemez.” diyen Görmez, bu alanda sorunların artmaya başladığını ve din medya ilişkisinin içler acısı bir hal aldığını belirtti.

Görmez konuşmasına şöyle devam etti. “Din medyada din genellikle ramazan sayfası ve Cuma saati programı olarak görülmektedir ve Medya din ilişkisinde asıl sorun budur. Dini takvim yapırağına, Ramazan sayfasına, Cuma saatine indirgeyen bir medya Müslümanlığı tarzıyla medya din ilişkisi sağlıklı bir zemine oturamaz. Dinin ondan beklediği Cuma sayfası hazırlaması değil, yalan haber yapmamadır. Olanı olduğu gibi aktarabilmesidir, insanlara doğru haber vermektir, insanları yanıltmamaktır, şaşırtmamaktır. Kişinin mahremine girmemek ve kimseye iftira atmamaktır. Bu tarz ahlaki kaygılar olmaksızın Cuma sayfası hazırlamak, dini konu-

ları içeren köşe yazıları yayınlamak, belirli zamanlarda televizyonlarda dini program yayınlamak herhangi anlam ifade etmez. Yahut dini bir grubun, yapının propagandasını yapmak neticeyi değiştirmeyecektir.”

“Diyanet İşleri Başkanlığı olarak hemen her gün İslam dini hakkında incitici değerlendirmeler ve kasıtlı saldırılar karşısında cevap verme çabası içinde milletimizi bilgilendirme gereği duyuyoruz.” diyen Görmez, din ve medya ilişkisi ele alınacaksa mutlaka Diyanet ve medya ilişkisi üzerinden tarihi bir takım araştırmalara ihtiyaç olduğunu vurguladı. Görmez, 3 Mart 1924’ten bugüne kadar Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgili yazılı medyada yer alan bütün haberlerin dijital medyaya aktarılmış, konularına göre tasnif edilerek bu konularda çalışmalar yapacak genç akademisyenlere imkân hazırladığını da müjdeledi. Görmez konuşmasında meselenin din hakkında dindarların hoşuna gidecek, onların duygularını okşayacak adımlar atmak olmadığını, asıl meselenin med-

yamızın dini ciddiye alması olduğuna dikkat çekerek “arzu ettiğimiz şey ciddiye alınmak, anlaşılacak için emek vermek ve kutsal değerleri tartışma ve polemik konusu yapmamaktır” dedi. Medyada din gibi coğrafyanın bütün bir gerçekliğini kuşatan kalıcı bir fenomen hakkında asgari düzeyde de olsa bir bilgilenmeye ihtiyaç olduğunu vurgulayan Görmez konuşmasına şöyle devam etti: “Bu toprakların asil insanları olarak hangi dinden olursak olalım kutsal

değerlerimizin kabul edilebilir saygı çerçevesinde doğru bir şekilde takdim edilmesine ihtiyaç vardır. Diyanet İşleri Başkanlığının günün şartları içinde verdiği ve her şeyden önce dinin dinamik karakterini yansıtan ve kişiye özel fetvalarını bağlamından kopararak manipülatif şekilde topluma aktarmanın ne gibi bir anlamı vardır? Diyanet İşleri Başkanlığı medyanın sürekli tekrarladığı bu gibi yanlış tercih ve uygulamaları her fırsatta düzeltmekten yorulmayacaktır.”

Görmez konuşmasının sonunda, “Milletimizin kanayan yarası olarak değerlendirebileceğimiz bu problem etrafında ülkemizin saygın ve sorumluluk sahibi bilim insanlarını bir araya getiren İstanbul Ticaret Üniversitesi’nin rektörüne, iletişim fakültesi dekanına, mesai arkadaşlarına teşekkür etmeyi yerine getirilmesi gereken bir borç addediyorum” diyerek medyanın doğru ve güvenilir bilgiyi ilke edinmesi temennisinde bulundu.

“Medya ve Din ilişkisini değerli uzmanlarla tartışacağız.”

Prof. Dr. Nazım EKREN • İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörü

İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörümüz Prof. Dr. Nazım Ekren konuşmasına bu sempozyum aracılığıyla düşüncelerini kamuoyuyla paylaşacak olan fakültemizin ve diğer fakültelerin öğretim üyeleri ve akademisyenleri, kamu otoritesinin temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve uzmanlara katkılarından dolayı teşekkürlerini sunarak başladı.

Günümüzde, değişik alanlardaki veri ve bilgilerin geniş halk kesimlerine

aktarılmasında oldukça etkili bir kanal olduğu için medyanın öneminin giderek arttığını vurgulayan Ekren, din ve medyanın bireysel ve toplumsal duygu ve düşüncelerimizin oluşumunda, karar ve uygulamalarımızın şekillenmesinde oynadığı özel bir fonksiyona dikkat çekti. “Doğru ve sağlıklı veri ve bilgilere dayalı değerlendirmeler ve yaklaşımlar istikrar ve huzuru sağladığından sorumluluk getiren özel bir konudur.” vurgusunu yapan Ekren, sempozyumda bu çerçevede medya ve din eksenine

bağlı olarak toplumun her katmanıyla, her konusuyla ve her konseptiyle ilgili ticaret, söylem, iletişim ve yönetim, kamusal alan, popüler kültür, toplumsal değişim, görsellik gibi birçok farklı alanı medya ve din ilişkisinde değerli uzmanlarla tartışılmış olacağını belirtti.

Sempozyumun sonunda bir sonuç bildirgesinin de yayınlanacağını belirten Ekren, açılış konuşmasını sempozyumda emeği geçenlere teşekkür ederek sonlandırdı.

“Medya ve Din Araştırmaları Merkezi kurmayı hedefliyoruz.”

Prof. Dr. Mete ÇAMDERELİ • İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı olarak konuşmasını yapan İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Mete Çamdereli; insan hayatını tüm yönleriyle etkileyen ve sınırları çok geniş iki alan olarak medya ve dinin sınırlarını belirlemenin hiç kolay olmadığını söyledi. Prof. Dr. Mete Çamdereli “On farklı oturumda çeşitli konular tartışılmaya çalışılacak.” dedi ve ekledi: “Umarım tasarlanan oturumlar için öngörülen konu başlıkları medya ve din konusunu resmedebilir.”

İletişim Bilimleri alanında medya ve din konusunun tartışılmaya başlanacağı ilk sempozyum olarak bu çalışmanın arkasının geleceğinin işaretlerini de veren Prof. Dr. Mete Çamdereli “Önümüzdeki yıllarda başka dinlere de odaklanarak geniş katılımlı bir uluslararası medya ve din sempozyumu düzenlemek ve yine üniversitemiz çatısı altında Medya ve Din Araştırmaları Merkezi kurmak hedeflerimiz arasında” dedi. Prof. Dr. Mete Çamdereli konuşması boyunca dinin medyadaki olumsuz temsillerine örnekler vererek sem-

poziumun tartışma konularına yönelik bir medya ve din panoraması çizdi. Bu panoramada sosyal ağlar üzerinden yapılan dualar, paylaşılan ayetler, hadisler; Allah, şeytan, baş melek gibi kullanıcı isimleriyle yapılan sosyal paylaşımlar; kibleyi gösteren akıllı telefon uygulamaları, amel defteri, dijital Kuran gibi dijital iletişim teknolojilerinin ortaya çıkardığı yeni mecralarda dinin genişleyen konumlanması yer alıyor. Dini kolaylıklar sunduğu söylenen tüm bu uygulamalara sorularla yaklaşan Prof. Dr. Mete Çamdereli sosyal medya paylaşımlarından yola çıkarak “İbadetin bireysel ya da toplumsal mahremiyeti ortadan kalkmış, sosyal medyayla gizlilik yok olmuştur.” tespitinde bulundu. Geleneksel medya açısından ise Ramazan aylarında yapılan dini yayın ve programlar, medyatik vaazlar, fetiş nesnesine dönüşen medya vaizleriyle dinin popülerleştirildiğine dikkat çeken Prof. Dr. Mete Çamdereli, medyanın kapitalist çıkarları doğrultusunda dinin kullandığını belirterek “Medyatik düzeyde eylemselleşen ve magazinelleşen dinin asıl hedefi örselenmiş, gerçek kiblesi

perdelenmiş, en azından bildik gele- neğinden koparılmıştır. Medyatik sesin de görüntünün de kiblesini bulmak artık imkânsızlaşmıştır.” saptamasında bulundu.

Medyatik dinin toplumun din algısını basit tartışmalara indirgeyerek düzey- sizleştirdiğini söyleyerek medyanın içine girdiği bu sorumsuz tutumu aynı zamanda toplumun değerlerine de yapı- lan ciddi bir haksızlık ve hakaret olarak değerlendiren Prof. Dr. Mete Çamdereli, tüm bu olumsuzlukları ortaya koyarak sorunları gidermek için “Ne yapabiliriz?” sorusuna cevap bulma kaygısıyla sem- pozyumun şekillendiğini anlattı. Medya ve din ilişkisinde sorunları gidermek amacıyla olumsuzlukları öne çıkaran bir konuşma yapan Mete Çamdereli olumlu örnek olarak Diyanet TV’yi gösterdi ve “Temennimiz iyi örneklerin yaygınlaş- ması, kötü ve iyi örnekleri ortaya koya- rak bir çıkarsamaya varmayı ve ortaya çıkan sonucu, konuyu çevreleyen tüm paydaşlarıyla paylaşmayı arzu ediyor-ruz.” diyerek sempozyumun çerçevesini çizdiği konuşmasını sonlandırdı.

“Medya toplum değerleriyle çelişmemeli.”

Nurullah ÖZTÜRK • Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyesi

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) üyesi Nurullah Öztürk, medya dendiğinde ilk akla gelen kamu otoritesinin temsilcisi olarak dünyada ve Türkiye’de dinin özelde ise İslam dininin medyada temsilinin çok sorunlu bir alan olduğunu örneklerle anlattı. Nurullah Öztürk İslamofobi’nin dünya için anlaşılabilirliğini, ama Türkiye’de görünen biçimiyle “yerli oryantalist” bakış açısını anlayamadığını ifade ederek “kendine yabancı

bakış açısı esas tartışılması gereken alandır” vurgusunu yaptı. Denetleyici ve düzenleyici bir kuruluş olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nda yayın ilkeleri doğrultusunda en çok “Toplumun milli ve manevi değerlerine aykırı olamaz” maddesinden dolayı yayıncı kuruluşlara müeyyide uyguladıklarını ve en çok bu konuda bazı yayın organlarıyla karşı karşıya gelip eleştirildiklerini söyledi. RTÜK’e yönelik

yapılan eleştirileri haksız bulan Nurullah Öztürk “Toplum değerleriyle medya organlarının yayın çizgisi arasında ciddi çelişki var” tespitinde bulundu. Sempozyumu medya ve din ilişkisinde yaşanan sorunları ortaya çıkarıp dikkat çekmesi açısından önemli bulduğunu söyleyen Nurullah Öztürk “kısa ve orta vadede yayın kuruluşlarının yayın politikalarına, hassasiyetlerine etki edeceğini düşünüyorum” dedi.

1. OTURUM

MEDYA-DİN VE TİCARET

Prof. Dr. Ömer Torlak: “Toplumun önemli bir kesiminin dini öğrenme anlamın da asıl kaynaktan bilgilenme azaldığı ölçüde, medya bütün araçlarıyla baskın bir şekilde insan zihninde ki oluşturmak istediği din algısını çok rahatlıkla oluşturuyor.”

Prof. Dr. Hüner Şencan: “İntel’in olumsuz etkilerinin çözümünün ancak

etkileşimli uyanış çözecektir.”

İsrafil Kuralay: “İnsanın yeryüzünde bulunuş gayesi iyi bir kul olmak: İyilikleri emretmek, kötülüklerden kaçındırmak. Medyanın da ticaretin de ana ilkesi iyilikleri çoğaltmak olmalıdır.”

Yrd. Doç. Dr. Osman Bayraktar: “Zekât ve sadaka bir ibadettir. İbadetlerde de

niyet ile eylem bağlantısı çok önemlidir. Niyetsiz ibadet olmaz. Eylemde, niyette ibadete uygun olmalıdır.”

Prof. Dr. Nazif Gürdoğan: “Bu düz dünya da kalite pasaport taşımıyor, kaliteli hizmet, bilgi üretirseniz bütün dünyanın kapıları size sonuna kadar açılır.”

2. OTURUM

MEDYA-DİN VE İLETİŞİM

Ekrem Şahin: “Kendi iletişimimizi kurgulamalıyız.”

Yüksel Salman: “Popüler kültüre alternatif, reyting ve reklam kaygısından uzak bir dini sunuma ihtiyaç var.”

Ragıp Duran: “Laik, özgür ve bağımsız bir medya ortamında dini değerler eleştiri ve mizah konusu da olabiliyor.”

Füsun Alver: “Din alanına ilişkin haberler dinsel nedenlerle değil, seküler

nedenlerle üretiliyor.”

Miyase İlknur: “Medya, içinde yaşadığı toplumun duyarlılıklarına gözünü kapayamaz.”

3. OTURUM

MEDYA-DİN VE SİYASET

Prof. Dr. Bekir Berat Özipek: “Başta libertenyenler olmak üzere, nefret söyleminin suç haline getirilmesine sıcak bakmayanlara karşı çıkanların en fazla müracaat ettikleri argümanların başında, bu tür ifadelerin, etnik, dini, siyasi, kültürel, cinsel ve başka türden kimlik özellikleri bakımından geniş toplumun dışında kalan bireylere yönelik şiddete kaynaklık edebilme ihtimali gelmektedir.”

Prof. Dr. Emine Yavaşgel: “Dünya

dinlerine bakıldığında, yapısı incelendiğinde hepsinin ortak yapısı: Aşkın nihai varlığını kabul etmeleridir.”

Doç. Dr. Alev Erkilet: “Arap baharı dediğimiz süreç Facebook’da planlandı, Twitter’da koordine edildi, cep telefonu mesajlarıyla yayıldı, Youtube ile dünyayla paylaşıldı ve herhangi bir gazetenin editöryel müdahalesi olmadan da tüm çıplaklığıyla herkese ulaştırıldı.”

Yrd. Doç. Dr. Hidayet Tuksal: “Hala

sırtımızda büyük bir kambur var, başörtülü kadınlar için medya da oluşturulan suçlu, ortalıkta görünmemesi gereken, problemli imajı duygusu ne yazık ki hala etkili. Sadece seküler kesim de değil, muhafazakâr kesimde de etkili.”

Doç. Dr. Fahrettin Altun: “Türkiye’de medya aslında sadece negatif İslam temsilleri üretmekle kalmıyor, Bunun yanında İslam’ı çeşitli stratejilerle ve biçimlerde tanımlıyor. İslam’ı tanımak yerine, tanımlıma gayretine giriyor.”

4. OTURUM

MEDYA-DİN VE SÖYLEM

Selçuk Mülayim: “Tarzlar ve modalar bizi kurtarabilir mi?”

Vefa Taşdelen: “Dinin medyayla ilişkisi araçla ilişkisidir.”

Özkan Gözal: “Dolayım çağında insan insana dolaysız ilişkiyi öne çıkarmalıyız.”

Ömer Lekesiz: “Dünyevileştirilen dini semboller asıllarını aşıp geçti.”

Cemal Şakar: “Resmi dini kültürün taşıyıcısı ve üreticisi olarak medya vaizleri”

5. OTURUM

MEDYA-DİN VE TOPLUMSAL DEĞİŞİM

Prof. Dr. Atilla Yayla: “Dinlerin eleştirilmesine tolerans göstermek gerekir. Medyadan talep edilecek şey hiçbir eleştirinin yapılmaması değil, haberlerde dürüstlüğe önem vermek, yorumlarda hakarettten uzak dil kullanmak ve icap ediyorsa eleştirilere cevap vermeye imkân tanımadır.”

Prof. Dr. Kadir Canatan: “Modern toplum soyut bir toplumdur dolayısıyla soyutlaşan bir toplumda din de soyutlaşıyor. Din kaybolmuyor sadece

kılık değiştiriyor. Dini söylemler artık geleneksel dini sınıflar üzerinden değil de medya üzerinden ifade edilmeye başlanıyor.”

Öğr. Gör. Feyza Akınerdem: “Kamusal alanda ve konvansiyonel medya da temsilin sınırlarını çizme gücünü elinde bulunduranların bilgi ve üretim mekanizmalarına erişimi olanların çizdiği ve sınırladığı ideal kadın var. Kamusal alanda da o ideal kadınlığa erişemedikleri ölçüde de dışlanan, aşağılanan,

işaretlenen ve etiketlenen kadınlar var.”

Prof. Dr. Erol Göka: “Bu dünya da ben varım insan olarak bir de ‘TeknoBen’ var. Böyle bir şeyin içinde yaşıyoruz.”

Prof. Dr. Korkut Tuna: “Din olayı toplumların kendilerini tanıma ve tanıtırma aracı’ olmuştur. Bu şekliyle ele alındığı zaman din olayının sadece bir inanç sistemi olarak değil bir bilgi sistemi olarak da varlığını sürdürür.”

6. OTURUM

MEDYA-DİN VE GÖRSELLİK

Yalçın Lülecı: “Hazretli filmler ihmal edilen filmler oldu.”

Nicole Nur Kançal: “Görsellere sahip çıkmalıyız.”

Mücahit Küçükylmaz: “Görüntü ise temsil ettiği gerçekliğin yerini alıyor.”

Nigar Pösteki: “Dini yayınlar popülerleşirken içerikler de tartışmalı hale geldi.”

Ayhan Ceylan: “Hukuki mevzuat din ve siyasal iktidar ilişkileri bağlamında okunabilir.”

7. OTURUM

MEDYA-DİN VE KAMUSAL ALAN

Hümeysra Şahin: “Medya bir yönüyle fitratı icabı gerçeklik ve hakikat ile olan geçimsizliği ama insan unsuruna bağlı bilgisizlik ve niyet sorunu ile din söz konusu olduğunda çokta tekin bir alan değildir.”

Ayşe Böhürler: “Televizyon her zaman popüler olanın peşindedir, dini olarak da

popüler olanın peşindedir. İyi programcılara, yapımcılara, metin yazarlarına ihtiyacımız var.”

Yıldız Ramazanoğlu: “Tarihe sadık, gerçekten sahicilik içeren, yalınlık içeren, inandırıcı, alegorilerin olduğu ama aynı zaman da epik bir anlatımın daha yoğun olduğu, lirik anlatımında epik

anlatıma eşlik ettiği inanılmaz atmosfer yaratma kapasitesiyle çalışıldığı, çok emek verilen bir çalışma.”

Muhsin Mete: “Dünyevi çıkarlar din üzerinden elde edilmeğe çalışılarak din gerçekliği de bilerek veya bilmeyerek çarpıtılmakta, yanlış bir Müslümanlık anlayışı yaygınlaştırmaktadır.”

8. OTURUM

MEDYA-DİN VE POPÜLER KÜLTÜR

Zeynep Gemuhluoğlu: “Medya tedirgin ve güçsüz insanı sever.”

Ali Büyükaslan: “Vitrine konulan ince, zarif manken İslamiliğidir.”

Mustafa Arslan: “Çağımızda kutsal patlaması yaşıyor.”

Hamza Çakır: “Din olgusu senaryolarda sosyal bir gerçeklik olarak görülüyor.”

İlhami Güler: “Medyada dini figürler beş kategoride toplanıyor.”

9. OTURUM

MEDYA-DİN VE EĞİTİM

Prof. Dr. Said Yazıcıoğlu: “Medya da mutlaka iyi bir din eğitimi almış muhabir veya değişik görevlerde eleman istihdamı önemlidir.”

Dr. Mehmet Sürmeli: “Dini konularda söz söyleyebilmek için evvela metodik bilgiye sahip olmak gerekir. Eskiler bunu çok güzel ifade etmişlerdir. ‘Usul

bilmeyenin ilmine itibar edilmez.”

Prof. Dr. Ayşen Gürcan: “Türkiye’de din öğretimi en fazla aile, akraba ortamlarında öğrenilmektedir. Ancak son dönemde medyanın her eve her saat üzerinden yayın yapmasıyla birlikte medya üzerinden din bilgilerinin edinimi de arttığı bilinmektedir.”

Prof. Dr. Mustafa Öztürk: “Medyanın din ile arasının açık ve mesafeli oluşunu tespit etsek de, bütün olan bitenleri dini açıdan değerlendirip, kritik edip reddetsek de, bizden bağımsız olan hayatımızın tam orta yerinde tabiri caizse kapıdan kovsanız, bacadan yine içeri giren bir gerçeklik olarak bir mecra olarak önümüzde durmaktadır.”

10. OTURUM

MEDYA-DİN VE DİJİTALLEŞME

Fatma Ekinci: “Eyleme yetisini yitiren bir birey ortaya çıkıyor.”

Hediyeullah Aydeniz: “Medyanın din hizmetlerinde kullanımı önemlidir.”

Nevin Meriç: “Tekno-gündelik hayatta zihinleri rasyonellik algısı şekillendiriyor.”

Bilal Yorulmaz: “Video oyunlarında

Ortadoğu oryantalist bakış açısıyla sunuluyor.”

MEDYA VE DİN SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Çok katmanlı bir konu olan medya ve din ilişkisini çeşitli yönleriyle tartışmaya açtığımız Medya ve Din Sempozyumu'n-da konunun paydaşları olabildiğince bir araya getirilmeye çalışıldı. Medya ve din ilişkisinde verimliliği arttırmak, yanlış anlaşılmanın önüne geçmek ve tarafları ortak bir zeminde buluşturmak öncelikli amaçlar olarak belirlendi. Algıların medya üzerinden şekillendiği ve postmodern dünyada dine olan ihtiyacın yükseldiği bir dönemde medya ve din ilişkisini tartışmak kaçınılmaz hale gelmiştir. Geleneksel kitle iletişim araçları ve özellikle yeni medya, istemli ya da istemsiz, etkileşim içinde olduğu her bireyin düşüncelerine, inançlarına, davranışlarına kısacası hayatına nüfuz etmektedir. Günlük konuşmalardan, akademik araştırmalara kadar etkisini hissettiren medyanın, dinle ilişkisi hakkında söylenebilecekler ise iki alanın sınırsızlığına koşut geniş bir tartışma alanını oluşturmaktadır. Özellikle yeni neslin elde ettiği bilgilerin büyük kısmının medya kaynaklı olduğu

düşünüldüğünde, sağlıklı din ve medya ilişkisinin sağlanmasının gerekliliği daha net görülmektedir. Medya, dini bilgi için sadece bir tehdit oluşturmaz, aynı zamanda medyanın, dini bilginin yayılması için bir fırsat da sunabileceği aşikardır.

Medya ve din ilişkileri farklı boyutlarıyla İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından düzenlenen Medya ve Din Sempozyumu'nda ele alınmıştır. 2-3 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da düzenlenen sempozyumun sonunda ortaya çıkan tespitler ve önerilerin kamuoyu ile paylaşılması uygun görülmüştür.

- Medyada yer alan din temsillerinin ve dine ilişkin bilgilerin doğru verilmesinin sağlanabilmesi için konu ile ilgili uzmanların istihdam edilmesi gereklidir. İstihdam sağlanamıyorsa bile kurumsal yapıya sahip dini otoritelerden yararlanma mekanizmaları geliştirilmelidir.
- Din ve medya ilişkisinin sorunlu

seyretmesinde kusur yalnızca medyada aranmamalıdır. Dini oluşumların ve kuruluşların mesajlarını daha doğru bir şekilde aktarabilmesinin yolları aranmalıdır. Medyanın dini olguları doğru algılayabilmesi için dini oluşum ve organizasyonlar iletişim süreçlerini doğru bir şekilde yönetebilmelidir.

- Akademi, diyanet, medya, yayın ve denetim kuruluşları gibi paydaşların sorunların çözümü konusunda irade ortaya koyması, ortak akıl yürütebilecek yapıların ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.
- Medya din istismarı yapmamalı, propagandist bir dilden uzak durmalı, kullandığı dil ve üslup ile dini ve dini bilgiyi hafifletmemelidir. Özellikle dini yayıncılıkta alternatif oluşturan özel televizyonlar dini içerikli programları bir showa dönüştürmemeli, izlenme oranı önceliğinden ziyade toplumu doğru bilgilendirme çabası içinde olmalıdır. Ancak bu eleştiriler yapılırken izleyici-

lerin talep ve beklentileri de göz önünde bulundurulmalıdır.

- Dini yayın içeriklerinde sadece ön planda olan kişilerin yetkinliğe sahip olmalarının dışında işin mutfağında çalışanların da konu hakkında uzmanlaşmış bireylerden oluşması sağlanmalıdır. Böylelikle yanlış bilgilendirmenin önüne azami düzeyde geçilebileceği unutulmamalıdır.

- Medyanın, dinin temsili konusunda daha hassas davranması ve bunun bir centilmenlik anlaşması ya da deklarasyon ile kamuoyuna duyurulması sağlanmalıdır.

- Medyada temsil edilen dinin gündelik yaşamdakinden farklı ve abartılarak sunulmasının önüne geçilmelidir.

- Din temalı yayıncılık ve dini içerikli yayınlarda iyi örnekler arttırılmalı ve teşvik edilmelidir.

- Medyada yer alan her türlü içerikte nefret ve ötekileştirme söyleminden uzak durulmalıdır. Dini inançlara saygı gösterilmeli, hiç kimse inancından dolayı ötekileştirilmeye, hedef gösterilmeye, aşağılanmaya maruz bırakılmamalıdır. Yapılan yayın ve programlarda tek bir din eksen alınmamalı, toplumu oluşturan tüm yurttaşların dini inançları temel

değer olarak alınmalıdır.

- Medya, din konularında karşıt görüşleri bir araya getirerek tarafları düzeysiz biçimde tartıştırmaktan vazgeçmelidir. Zira bu tartışmalar sorununun çözümünden ziyade sorunu derinleştirmektedir.

- İslamın şiddet ile temsil edilmesi filmlerde, dizilerde, programlarda dinin doğru sunumu ile aşılabacaktır.

- Dijital iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklar arasında yer alan internet siteleri, mobil uygulamalar gibi unsurların gerçek dini bilgiyi sunup sunmadığının özdenetime ya da özdenetlemeye tabi tutulması ve magazinleştirilen bilginin önüne geçilmesi gerekmektedir.

- Geleneksel medyanın yanı sıra dijital alanda da doğru dini temsillerin oluşturulması sağlanmalı, özellikle çocukları etkileyen oyunlar başta olmak üzere dijital ortamdaki dinsel referansların doğru yansıtılması sağlanmalıdır. Dijital içeriklerde dini kimliklerin birbirlerine karşı ötekileştirici yaklaşımlardan uzak durmaya özen gösterilmelidir.

- Dini eğitim amacıyla hazırlanan yayın ve yayımların içerikleri kesinlikle konunun uzmanları tarafından oluşturulmalıdır.

- Medya ve din konusundaki akademik çalışmalar arttırılmalı ve desteklenmelidir.

- Medya okuryazarlığı ya da medyada temsil gibi derslerde dinin medyada temsili de tartışılan konular arasında yer almalıdır.

- İletişim fakültelerinde medya ve dine ilişkin seçmeli dersler konulabileceği gibi aynı öneri ilahiyat fakülteleri için de geçerlidir. Bu sayede her iki alanının birbirini tanımasına imkan sağlanmalıdır.

- Medya ve din konusunda yapılacak olan akademik çalışmalar toplumun ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak şekillendirilmeli ve tematik toplantılar düzenlenmelidir.

- Dini yayın ve programların toplumu ne ölçüde etkilediği araştırma konularında öncelikli olmalıdır. Zira konu ile ilgili detaylı olarak yapılmış etki araştırmaları bulunmamaktadır. Etkilerin ölçülmesi çözüm yollarının doğru belirlenmesini de sağlayacaktır.

- Medya ve din konusunda akademi çatısı altında araştırma merkezlerinin yanı sıra çeşitli akademik yayınların oluşturulması varolan durumun tespiti ve çözüm önerileri için önemli destek sunacaktır.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
KURUMSAL YÖNETİM VE SOSYAL SORUMLULUK
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ
YRD. DOÇ. DR. SELDA EKE İLE BİR ŞÖYLEŞİ

Kurumsal Yönetim kavramı neyi ifade ediyor ve neden son yıllarda önem kazandı? Tarihsel gelişimi hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Başta Enron olmak üzere bir çok şirketi ilgilendiren ve 2000'li yıllarda yaşanan finansal skandallar ile 2008-2009 finansal krizinin ortak noktası, kuruluşların risk alma konusundaki agresif yaklaşımları ile denetim konusundaki eksiklikler olarak görülebilir. Yöneticilerin kişisel menfaatlerine yönelik aşırı hırs ve tutkuları ile riski yönetmek konusundaki sorumsuz davranışları her iki krizde de kuruluşların zarar etmesiyle hatta bazılarının iflasıyla sonuçlandı. Krizin maliyeti tüm ekonomiye yansıdı. 2000'li yıllarda yaşanan finansal skandallarda, şirket yönetimlerinin finansal raporlama konusunda yaptığı hileli ve usulsüz uygulamaları neticesinde şirketlerin iflası söz konusu olmuş ve şirket çalışanları da dahil olmak üzere şirketle ilgili tüm kuruluşlar bundan zarar görmüştü. Bu konuda bağımsız denetçilerin sorumluluğu sorgulanmış, bağımsız denetim kuruluşlarında denetim ve danışmanlık hizmetlerinin birbirinden ayrılmasının gerekliliği konusunda ortak görüşlere varılmıştı. Finansal verilerin güvenilirliği konusunda üst yönetimin sorumluluğu

öne çıkarılan konular arasında olmuştü. Eşik altı ipotek bankacılığı krizi olarak da bilinen 2008-2009 global finansal krizinde ise finansal kuruluşların bir takım yeni finansal enstrümanları kullanarak daha fazla kar elde etmek beklentisiyle aşırı risk almak konusundaki tutum ve davranışları finansal kuruluşların iflasıyla sonuçlandı. Finansal kriz yayılarak reel sektörü ve bireyleri etkileyen sistemik bir krize dönüştü. Bu kriz neticesinde, finansal kuruluşlarda gözetim ve denetimin önemi bir kez daha ortaya konmuş oldu.

Benzer durumların yaşanmasını önleyebilmek için kuruluşların kurumsal yönetim ilkelerine göre yani şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu davranmalarını teşvik eden ve bu ilkelere uyulmasını sağlayan bir takım kural ve yasal düzenlemelere ihtiyaç duyuldu. Özellikle 1997-1998 Asya krizinin olumsuz sonuçlarının da etkisiyle, 1999 yılında ulusal hükümetler, uluslararası kuruluşlar ve özel sektör ile birlikte Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından Kurumsal Yönetim İlkeleri yayınlandı. Bir dizi standart ve kurallardan oluşan kurumsal yönetim ilkeleri 2004 yılında gereksinimlere uy-

gun olarak revize edildi. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri çeşitli ülkeler için bir referans kaynağı olması bakımından kurumsal yönetimin temel rehberi olmaya devam ediyor.

Finansal skandallar sonucunda, kurumsal yönetim uygulamalarını iyileştirmek amacıyla 2002 'de Amerika'da "Halka Açık Şirketlerde Muhasebe Reformu, Yatırımcı Koruma Yasası ve Kurumlarda Denetimde Hesap Verebilirlik ve Sorumluluk Yasası" olarak ifade edilen Sarbanes - Oxley Yasası yürürlüğe girdi. 2008-2009 finansal krizinin yaşanmasından sonra ise Amerika'da 2010 yılında "Wall Street Reformu ve Tüketici Koruma Yasası" olarak bilinen Dodd - Frank Yasası yürürlüğe girdi. Kurumsal yönetim konusundaki gelişmeler sadece bu yasalarla sınırlı değil. Bu süre zarfında, çeşitli ülkeler yürürlükte olan mevzuatlarını kurumsal yönetim ilkelerine göre şekillendirdiler. Bu kurallar bazı ülkeler için zorunlu hale gelirken, bazı ülkeler gönüllü olarak bu ilkeleri benimsemek konusunda adım attılar.

Kurumsal yönetimin bir tanım olarak ortaya çıkmasında yukarıda bahsedilen çeşitli krizlerin etkisi var. Bu nedenle kurumsal yönetimin çeşitli tanımlarından bahsetmek mümkün. Örneğin OECD tanımına (1999) göre kurumsal yönetim bir şirketin yönetim, yönetim kurulu, hissedarları ve paydaşları arasında bir dizi ilişkiyi kapsayan, aynı zamanda şirketin hedeflerinin belirlendiği bir yapıyı ortaya koyan ve bu hedeflere nasıl ulaşılacağı ve performansın nasıl denetleneceğinin yollarını çizen bir

anlayış olarak yer alıyor. Bu tanımdan da görüleceği üzere, şirketin hissedarlarına ve paydaşlarına karşı sorumlu davranması gerekliliğinin ve taraflar arasındaki sorumlulukların ve hakların bilinmesi yoluyla şirketin faaliyetlerinin şirket hedeflerine uygun bir şekilde yönetilmesi gerekliliğinin altı çizilmiş oluyor. Bu tanımda denetim konusunun da yer aldığını görüyoruz.

Kurumsal yönetim tüm bu gelişmelere bağlı olarak, "şirketlerde kişisel menfaatlardan uzak, etik kararların alınabildiği, hissedarlar ve tüm paydaşların çıkarlarını gözetken, denetlenebilen, hukuk kurallarına tabii, şeffaf, adil ve hesap verebilir yönetim anlayışının uygulanmasını sağlamak" şeklinde de tanımlanabilir. Bu tanımda yer alan paydaş kavramı sadece hissedarları, yöneticileri veya şirkette çalışanları değil şirketin faaliyetlerinden etkilenen diğer kişi ve grupları ve toplumu içeriyor. Bu nedenle, şirketin faaliyetlerini yerine getirirken paydaşları olumsuz etkileyecek olaylara karşı her türlü önlemi alma, yani riskleri yönetme konusundaki sorumluluğunu da içeriyor.

Kurumsal yönetim anlayışında en

önemli unsur, İcra Kurulu Başkanına bağlı olan yürütme fonksiyonu ile Yönetim Kuruluna ait olan gözetim fonksiyonunun birbirinden ayrılmış olması.

Kurumsal yönetim, sadece taraflar arasındaki hak ve sorumlulukların belirlenmesi ve yönetilmesi amacını taşıyor. Şirketin doğru yönetildiğine dair yatırımcı güveninin sağlanması yoluyla şirkete yeni sermaye girişi açısından önemli hale geliyor. Bu bakımdan, şirketlerin sermaye piyasalarından yararlanabilmesini teşvik ediyor. Kurumsal yönetim ilkeleri öncelikle halka açık şirketleri ilgilendirmekle beraber, şirket faaliyetlerine etkisi bakımından tüm şirketleri ilgilendiriyor. Özellikle aile şirketlerinde sürdürülebilirlik açısından başlıca unsur olan aile ve şirket arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi bakımından da önemli bir rol oynuyor.

Ülkemizde kurumsal yönetim kavramının gelişimi hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ülkemizde kurumsal yönetim konusu TUSİAD'ın insiyatifiyle "Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi" adıyla 2002 yılında hazırlanan bir raporla iş

dünyasının gündemine geldi. Akabinde 2003 yılında Sermaye Piyasası Kurulu tarafından "Kurumsal Yönetim ilkeleri" tebliği yayınlandı. İhtiyaçlara ve gelişmelere uygun olarak çeşitli revizyonlardan sonra, en son tarihli tebliğ 3 Ocak 2014 tarihinde Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayınlandı. 2006 yılında ülkemizde Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Derecelendirmesi uygulanmaya başladı. 2007 yılının Ağustos ayında ise Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksi yürürlüğe girdi. Borsa İstanbul'da Kasım 2014 tarihinde başlayan sürdürülebilirlik endeksini de bu gelişim içine dahil etmemiz gerekecektir. Kurumsal Sürdürülebilirlik, şirketlerde uzun vadeli değer yaratmak amacıyla, ekonomik, çevresel ve sosyal faktörlerin kurumsal yönetim ilkeleri ile birlikte şirket faaliyetlerine ve karar mekanizmalarına yansıtılması ve bu konulardan kaynaklanabilecek risklerin yönetilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Yeni Sermaye Piyasası Kanunu ve yeni Türk Ticaret Kanunu'nda kurumsal yönetim, risk yönetimi ve iç denetim konularını içeren hükümler var.

Kurumsal Yönetim ile Kurumsallaşma arasında ne fark var? Neden aynı

şeyi konuşmuyoruz kavram olarak?

Kurumsallaşma, şirketin hedeflerine ulaşabilmesi için uluslararası kabul görmüş standartlara ulaşmasını hedefleyen, kişilerden bağımsız sürdürülebilir bir örgüt yapısını oluşturmasını amaçlayan çalışmaların bütünü olarak tanımlanabilir. Şirket faaliyetlerinin yürütülmesinde, işinde uzman profesyonellerin yer alması da kurumsallaşma çalışmalarının gerekliliklerinden biri olarak bu tanımda yer alıyor.

Kurumsal yönetim ise kurumsallaşmayı içermekle birlikte bundan daha geniş bir anlam taşıyor. Bu bir yönetim anlayışı ve bu anlayışta yürütme fonksiyonlarının gözetilmesini içeren bir denetim anlayışı da var. Kurumsal yönetim risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim konularını da içeren bir çerçeve kavram ve kurumsal yönetim ilkelerinin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmaları içeriyor. Bu bakımdan, her kurumsallaşan şirketin kurumsal yönetim ilkelerini uygulayan şirketler olduğunu bekleyemeyiz.

Risk yönetiminin önemi hakkında bizi bilgilendirebilir misiniz? Risk yönetimi nedir ve kurumsal yönetim ile ne şekilde ilgilidir?

Piyasa riski, kredi riski ve likidite riskini içeren finansal riskler ile şirket faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında karşılaşılan operasyonel riskler gibi genel kabul görmüş risk grupları dışında son yıllarda yeni riskler ortaya çıktı. Küresel iklim değişikliklerine bağlı olarak artan doğal afet riskleri, çevre riskleri ve bilgi işlem suçları gibi yeni riskler şirketlerin finansal sürdürülebilirliklerini etkilemeye başladı. Dünya Ekonomik Forumunun 2014 tarihli küresel riskler raporuna göre iklim değişikliğine adaptasyon, su krizi ve doğal afet riskleri gibi konular öncelikli risk grupları arasında yer alıyor. Bu risklere bağlı olarak ortaya çıkabilecek ekonomik risklerin ve toplumsal risklerin önemine değiniliyor.

Birbirine bağlı olarak gelişen olaylar neticesinde çeşitli riskler birbirleriyle etkileşim içinde şirketlerin finansal performanslarını etkiliyor. Örneğin,

Japonya'da yaşanan tsunami bir doğal afet riski ve sadece fiziki hasarla sonuçlanmadı. Bu olayın yaşanması örneğin Japonya'ya ürün tedarikinde bulunan tüm şirketleri de ticari alacak riskleri bakımından etkiledi. Bu nedenle, şirketlerin hedeflerine ulaşmasını engelleyebilecek çeşitli risk gruplarının belirlenerek, bu risk gruplarının entegre bir şekilde yönetilmesi gerekliliği, Kurumsal Risk Yönetimi kavramının da (ERM – Enterprise Risk Management) önem kazanmasını sağladı.

Risk yönetimi, risklerin belirlenmesi, etki ve olma olasılıklarının ölçülünerek değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonucunda çeşitli risk yönetim stratejilerinden yararlanılarak şirketin hedeflerine ulaşmasını engelleyen risklerin minimize edilmesi yoluyla şirket hedeflerinin gerçekleştirilmesine olanak sağlayan bir yönetim sistemi olarak tanımlanıyor. Risk yönetiminin etkin bir şekilde uygulanması yoluyla, şirket hissedarlarının, yatırımcıların ve paydaş menfaatlerinin aynı amaç ve doğrultuda yönetilmesi ve gözetilmesi mümkün hale geliyor. Kurumsal yönetim ilkeleri açısından değerlendirildiğinde gerek hissedarlara gerekse paydaşlara karşı hesap verebilir olma, şeffaf olma, sorumlu ve adil olma konusundaki hedeflerin yerine getirilmesi için risk yönetimi önemli bir araç haline geliyor.

Şirketlerde risk yönetimi fonksiyonu İcra Kurulu Başkanının yürütme yetki ve sorumluluğu altında yer almakla birlikte Yönetim Kurulunun da gözetim sorumluluğu arasında yer alıyor. Şirketlerde iç denetim fonksiyonu ise, risk yönetiminin etkinliği konusunda Yönetim Kurulunun gözetim rolünü destekleyici bir fonksiyon olarak işlev görüyor.

Kurumsal Yönetim ve Sosyal Sorumluluk Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak kuruluş amacınız ve faaliyetleriniz hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Yönetmeliğimizde yer aldığı şekliyle Kurumsal Yönetim ve Sosyal Sorumlu-

luk Araştırma ve Uygulama Merkezinin amacı Üniversite bünyesinde kurumsal yönetim ve sosyal sorumluluk konularında bilimsel araştırmalar yapmak, Üniversitenin dış çevresi ile iletişimini artırmak, Üniversite içerisinde kurumsal yönetim ve sosyal sorumluluk bilincini oluşturmak, değişik disiplinlerden gelen araştırmacı ve uzmanlarla ortak araştırma, uygulama ve bilimsel faaliyetleri yürütmek, etkinlik ve faaliyetleri organize etmek ve yerel ve uluslararası organizasyonlarla işbirliği yapmak şeklinde tanımlanmıştır.

Bu bakımdan, biz de gönüllü öğrencilerimizle birlikte faaliyetlerimizi ve etkinliklerimizi bir portal altında takip edebilmek, çalışmalarımızı öğrencilerimizin de içinde olduğu paydaşlarımızla paylaşabilmek, konuyla ilgili seminer, konferans, proje duyurularını iletebilmek, bu konularda öğrencilerimizin yazdığı tezler veya projeler hakkında diğer öğrencilerimizi bilgilendirebilmek amacıyla bir web sitesi oluşturduk. Öğrencilerle haberleşme imkanlarını genişletmek amacıyla facebook ve linkedin sosyal medya kanallarını da yönetmeye çalışıyoruz. Bu konularda çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını takip etmeye çalışıyoruz. Bunun yanı sıra örneğin risk yönetimi, kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik gibi çeşitli konularda misafir konuşmacılar davet ettik. Bu

konularda çeşitli sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği konferans ve seminerlerin bazılarını öğrencilerimizle birlikte katıldık. Sivil toplum kuruluşlarıyla olan çalışmalarımızı önümüzdeki dönemlerde de sürdürme arzusunda. Çeşitli seminer ve panellerle konuşmacılarımızın deneyim ve bilgilerini öğrencilerimizle buluşturmayı hedefliyoruz.

Merkezimizin faaliyet alanlarından biri olan sosyal sorumluluk konusundaki duyarlılığımızı destekleyecek öneri ve projelerin öğrencilerimiz tarafından geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik olarak da çalışmalarımız devam etmektedir. Öğrencilerin gönüllü olarak yer aldıkları sosyal sorumluluk faaliyetlerini de destekliyoruz.

Bize kısaca kendiniz hakkında da bilgi verir misiniz?

Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü mezunuyum. Aynı Üniversitede, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü'nde Bankacılık Anabilim dalında yüksek lisans ve doktoramı tamamladım. 2013 yılı Eylül ayından itibaren Üniversitemizin Ticari Bilimler Fakültesi Bankacılık ve Finans Bölümünde yardımcı doçent olarak görev yapıyorum. 2014 yılının başından itibaren de Merkez Müdürü olarak çalışmaktayım. Kurumsal yönetim ve sigorta işletmeciliği gibi lisans derslerinin yanı sıra, uluslararası ticaretin finansmanı, sigorta şirketlerinde

piyasa risklerinin yönetimi ve kurumsal yönetim konularında yüksek lisans dersleri veriyorum. Akademik kariyerimin dışında, uluslararası bankalarda ve uluslararası sigorta şirketlerinde yönetici ve Genel Müdürü olarak çalıştım.

Bu konularda öğrencilerden beklentileriniz nelerdir? Öğrencilerin gelişimine katkıda bulunacak konular size göre nelerdir?

Öğrencilerimiz çeşitli sivil toplum kuruluşlarından gelen uzmanların veya iş dünyasından gelen konuşmacıların panel ve oturumlarına katılırlarsa hem güncel gelişmeler konusunda bilgi sahibi olabilirler hem de kariyerlerini planlarken güncel gelişmeleri de dikkate alabilirler. Konuşmacılarla iletişim içerisinde bulunarak staj ve işe girme imkanları konusunda da farklı alternatifler yaratabilirler. Üniversite merkez faaliyetleri içerisinde yer almak, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının proje üretimlerine katkıda bulunmak gibi faaliyetler bugünün iş dünyasında şirketler tarafından olumlu olarak değerlendirilen bir kriter haline dönüşmüştür.

Yeni dönemde de benzeri çalışmaları yürüteceğiz. Merkez faaliyetlerine destek olmak isteyen gönüllü öğrencileri bekliyoruz. Öğrencilerimiz bu konulardaki bilgi ve tecrübelerini bizimle paylaşabilirler. Proje önerilerini bize iletebilirler.

3. Psikoloji Günleri

t r a v m a

İstanbul Ticaret Üniversitesi Psikoloji Kulübü'nün düzenlediği "3. Psikoloji Günleri", 20-21 Şubat 2015 tarihlerinde Üniversitemizin Söğütözü Kampüsü'nde gerçekleşti.

3. Psikoloji Günleri'ne alanında uzman 12 konuşmacı ve 500'e yakın misafir katıldı.

Teması "Travma" olan Psikoloji Günleri'nde uzman konuşmacılarla ülkemizde yaşanan son gelişmeleri tartışma fırsatı elde edildi.

Türk Psikologlar Derneği'nin Soma'da çalışan ekibinden isimlerle Soma faciasının konuşulduğu Panel, en ilgiyle dinlenen ve belki de doğru bilinen yanlış şeylerin öğrenilerek en çok şaşıran oturumlarından biri oldu.

Yine geçtiğimiz günlerde haberini aldığımız ve bizleri büyük bir kedere boğan Özgecan Aslan da iki gün boyunca konuşulan konular arasındaydı.

İstanbul Ticaret Üniversitesi Psikoloji Kulübü Yönetim Kurulu Üyeleri, Psikoloji Günlerini uzman katılımcıların temelinde İTALİK için değerlendirdi.

İLLÜSTRASYON AYŞE ÜNLÜ • FOTOĞRAF CANSU OMRAK, KÜBRA ŞEKERYAPAN, EMRE TOPÇU

AHMET TAMER AKER

**Travma Afet Kavramını ve Sonuçlarını,
Türkiye'nin Travma Afet Deneyimi Işığında Anlamak**

Aylardır beklediğimiz, kılı kırk yararak çalıştığımız ve düzenlediğimiz 3. Psikoloji Günleri, Prof. Dr. Ahmet Tamer Aker'in 'Travma-afet kavramını ve sonuçlarını, Türkiye'nin Travma Afet Deneyimi Işığında Anlamak' başlıklı konuşmasıyla başladı. Üniversitemizin konferans salonu, balkon kısmı da dahil olmak üzere tamamen doldu, hatta misafirlerimiz merdivenlere oturmak zorunda kaldı. Bu durum merdivenlere oturan misafirlerimiz için üzülmemize sebep olsa da salonun dolması kulübümüz için ayrı bir gurur kaynağı oldu.

Lisans Eğitimini 1991 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamlayan Aker, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde psikiyatri uzmanlık eğitimine başlamıştır ve 1996 yılında da psikiyatri uzmanı ünvanını, 2000

yılında ise psikiyatri doçenti ünvanını almıştır. 2003-2006 yılları arasında Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Yüksek Lisans Programı'nı tamamlamıştır. 2006 yılında psikiyatri profesörü ünvanını almış ve aynı üniversitede Psikiyatri Ana Bilim Dalı Başkanlığı ile Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri AD Ruhsal Travma Yüksek Lisans Programı'nın yöneticiliğini yapmıştır. Ayrıca Türkiye Psikiyatri Derneği ve Afetlerde Psiko sosyal Hizmetler Birliğinin kurucu üyesidir. Halen Kocaeli Üniversitesi'nde Psikiyatri Bölümü Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Sayın Aker, ilk oturum olması sebebiyle bizlere travma hakkında genel bilgilendirme yaparak konuşmasına başladı. Ardından afet kavramı ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapan Aker, afeti oluşum

şekillerine göre ayırarak bizleri bilgilendirdi. Coğrafyamızın yaşadığı afetleri ve o afetlerin yol açtığı travmaları anlatan Tamer Aker, özellikle Marmara ve Van depremleri üzerinde durdu. Afet konusunda tecrübesiz olduğumuzu aktaran Aker, yaşadığımız büyük afetlerden sonra az da olsa acemiliğimizi üzerimizden attığımızı belirtti.

Keyifli ve verimli konuşmasının ardından soruları yanıtlayan Aker, soruların ardından konuşmasını bitirdi. İlk oturum Prof. Dr. Ahmet Tamer Aker sayesinde ve değerli konuşmacılarımızın katılımıyla beklediğimizden daha güzel geçti ve 3. Psikoloji Günleri'nin geri kalanı için motivasyonumuzun daha yüksek olmasını sağladı. Sayın Aker'e katılımı ve konuşması için bir kez daha teşekkürlerimizi sunuyoruz.

SERAP ALTEKİN

**Şiddet Nedir? Şiddetin Farklı Türleri Nelerdir?
Cinsel Saldırı ve Flört Şiddeti**

Psikoloji Günlerimizin ilk günün konuşmacılarından biri de Serap Altekin hocamızdı. Serap Altekin, "Flört Şiddeti" başlığında konuşmasına başladı. İçerik olarak ise şunlardan bahsetti :

- Şiddet Nedir ?
- Şiddet Türleri Nelerdir ?
- Daha Yaygın Olarak Bildiğimiz Fiziksel Şiddetin Dışındaki Türler Nelerdir ?
- Cinsel Şiddet Nedir ?
- Teknoloji Şiddeti Nedir ?

- İş Yeri Şiddeti Nedir ?
- Flört Şiddeti Nedir ?

Bu konuların içeriklerinden bahsederken aslında şiddetin sadece fiziksel olmadığını, her türlü kötü davranışın, kırıcı bir sözün, rahatsız edici bir bakışın, bir tacizin, karşımızdaki kişiyi zorlamanın veya onu kısıtlamamızın, kıskanmamızın bile bir şiddet olduğunu öğrendik. Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte yeni şiddet türlerinin oluştuğu

ve belki de her birimizin her gün fark etmeden karşımızdakine bunları yaptığımızı fark etmek ilginç bir deneyimdi. Çok ilginç olan örneklerden biri: Şu an çok kullandığımız sosyal medyada sevgilimizi sürekli takip etmemiz, yaptığı paylaşımları ve özellikle arkadaşlarını kısıtlamamızın bile bir şiddet türü olduğunu öğrendik. Güzel oturumlarımızdan biriydi ve birçok şey öğrenmiş hatta şaşırmış olarak oturumumuzu sonlandırmış olduk.

GÖKHAN MALKOÇ, METEHAN IRAK, SUAT ÖZÇAĞDAŞ, İBRAHİM EKE

Psikososyal Destek: Soma Örneği

Birinci günün üçüncü oturumunda, Türk Psikologlar Derneği ile birlikte Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Sağlık Bakanlığı (SB), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB), Kızılay, Türkiye Psikiyatri Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından Soma'da yürütülen çalışmalar aktarıldı.

Fen- Edebiyat Fakültesi Dekanı ve Türk Psikologlar Derneği Başkanı Prof. Dr. Gökhan Malkoç'un başkanlık ettiği oturumda konuşmacılar Yrd. Doç. Dr. Metehan Irak, Uzman Psikolog Suat Özçağdaş, Uzman Psikolog İbrahim Eke idi.

Suat Özçağdaş psikososyal desteğin nasıl olması gerektiği ve hangi süreçleri içerdiğine dair bilgilendirici bir konuşma gerçekleştirdi. Psikologların bu noktada neler yapması gerektiği anlatıldı ve psikososyal desteğin önemi vurgulandı.

Türk Psikologlar Derneği'nin diğer kuruluşlarla birlikte Soma Faciası ardından yürüttüğü çalışmalar, Soma ekibi koordinatörü Metehan Irak tarafından aktarıldı, Soma'da yaşanan süreç hakkında bilgi verildi.

İbrahim Eke sahada çalışan bir uzman psikolog olarak saha çalışmasında neler yapıldığını aktardı. Soma'da ilk günlerde gönüllerin sayısının fazla olduğunu giderek bu sayının azaldığını belirtti. Ancak önemli olanın facianın ardından uzun bir dönem boyunca kayıp yaşayanların yanında tüm halkın ve bölgede çalışan ekiplere de gerekli desteğin sağlanması olduğu vurgulandı.

Oturum katılımcılardan gelen soruların yanıtlanmasıyla sona erdi.

AYTEN ZARA

Yaşamak ya da Ölmek:
Ruhsal Travma Sonrası Değişiklikler

Birinci günün dördüncü oturumu, Uzman Psikolog Aytan Zara "Yaşamak ya da Ölmek: Ruhsal Travma Sonrası Değişiklikler" sunumuyla gerçekleşti.

Danışman ve klinik psikolog olan Aytan Zara, Danışmanlık ve Klinik Psikoloji uzmanlık ve doktorasını İngiltere'de yapmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde tam zamanlı öğretim üyesidir. Üniversitesinde devam eden Uluslararası Travma Çalışmaları Programı-New York-İstanbul direktörlüğünü yapmaktadır.

Aytan Zara sunumunda, olumsuz yaşam deneyimleri ve travmaların hayatın doğal getirisi olduğundan, herkesin karşısına çıkabileceğinden; travmaların değişik boyutlarda herkesin hayatını etkileyebileceğinden bahsetti ancak her insanın aynı tepkileri vermediğini vurgulayarak, travmatik olaya yenik düşebileceklerini veya dayanıklılık gösterebileceklerini, travma sonrası gelişim gösterebileceklerini anlattı.

Kişinin kendi gözündeki yaşamın anlamı ve hayat değeri ile ilgili olabileceğinden söz etti sunumunda.

NEŞE KARABEKİR

Doğum Travması ve Doğum Terapisinin Rolü

Etkinliğimizin ilk gününün son oturumunu Uzm. Psk. Neşe Karabekir'in katılımıyla "Doğum Travması ve Doğum Terapistinin Rolü" konusu ile gerçekleştirdik. İstanbul Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun olduktan sonra İngiltere-Keele Üniversitesi'nde Psikolojik Danışmanlık yüksek lisansını yapan Neşe Karabekir, İngiltere'de başladığı psikodrama eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul Psikodrama Enstitüsü ve İstanbul Doğum Akademisi'nin kurucuları arasında yer almıştır. Sunumunda oldukça ilgi çekici konulara ve fotoğraflara yer veren Karabekir, değiştiği "anne-baba ve bebek açısından doğum travması" konusunda belki de bu zamana kadar hiç o açıdan

bakamadığımız, travma yaratabileceğini düşünemediğimiz konuların aslında anne babayı ve özellikle bebeği nasıl etkilediğini bizlere göstermiş oldu. Doğal doğum yerine sezaryen doğumun anne ve bebek üzerindeki etkisi, doğumdan hemen sonra özellikle anne ve bebeğin ayrı yerlerde bulunmasının ne gibi travmalara yol açabileceği, hastanelerdeki "bebek odası" kavramının anne baba ve bebek arasındaki bağlantıyı nasıl engellediği gibi konulara değinen Karabekir bu konularla beraber sunumunda paylaştığı fotoğraflarla da katılımcıların oldukça ilgisini çekti.

Neşe Karabekir'in sunumunda değindiği diğer noktalardan biri ise "keşkesiz

doğum" oldu. Keşkesiz doğumu, tıbbi bir engel olmadığı sürece kendiliğinden başlayan, mümkün olduğunca müdahale edilmeden yapılan, bebeklerin doğar doğmaz anne kucağı ile buluştuğu ve ten tene temasın sağlandığı doğumlar olarak tanımlayan Karabekir, aynı zamanda keşkesiz doğumların keşkesiz bir geleceğe de ortam hazırlayacağını savunmaktadır.

Sunumun ardından Uzm. Psk. Neşe Karabekir katılımcıların konunun aslında salonda ne kadar merak uyandırdığını gösteren sorularını yanıtladı ve böylece etkinliğimizin ilk günü sona ermiş oldu.

BİRGÜL HAZNEDAROĞLU

Cinsel Şiddeti Anlamak & Bedenim Benimdir Projesi

İstanbul Ticaret Üniversitesi 3. Psikoloji Günleri'nin ikinci günün ilk oturumunda Birgül Haznedaroğlu bizlerle "Cinsel Şiddeti Anlamak & Bedenim Benimdir Projesi" başlıklı sunumunu gerçekleştirdi. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde 2002-2007 yılları arasında Lisans eğitimini tamamlayan Haznedaroğlu,

Doğuş Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisansını da tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi'nde Doktorasını Adli Tıp üzerine bitirmiştir. Tatlı sunumu ve gülyüzüyle keyifli bir sunum gerçekleştiren, Türkiye'de yaşanan bazı olaylara değinerek genel hatlarıyla bize Türkiye'deki cinsel şiddetten bahsetti.

Bunun yanında ülkemizdeki cinsel taciz ve şiddetten örnekler vererek #sende-anlat hashtag'i üzerinde durdu. Cinsel şiddeti ve Bedenim Benimdir Projesi'ni ayrıntılarıyla bizimle paylaştı. Oturumun sonunda merak edilen soruları alarak bu soruların cevaplarını bize aktardı.

GİZEM CESUR

Travmatik Yas

İkinci günün ikinci oturumu, Uzman Psikolog Gizem Cesur'un "Travmatik Yas" başlıklı sunumuyla gerçekleşti. Lisans Eğitimi 2010 yılında Ufuk Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde tamamlayan ve bir süre aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışan, 2012 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji alanında yüksek lisans eğitimi tamamlayan ve üniversitemizde öğretim görevlisi olarak çalışmakta olan Cesur, tez çalışmasını, yetişkinlerde travmatik yasin psikososyal belirleyicileri ve travma sonrası büyüme konusu üzerine yürütmüştür. Sunumunda "Yas" olgusu-

nun etkisinin hangi etkenlere göre artıp azaldığına ağırlık veren Cesur, travmanın etkisinin büyüme sebeplerinin literatürde nasıl yer aldığından ve psikanalitik kuramların kayıp, yas, travma gibi kavramlara bakışlarına da yer verdi. Özellikle kaybedilen bireyin yaşının küçük olmasının ailesini, kardeşin aile içindeki konumunun nasıl değişeceğini, inancın etkisinin, kişilik özelliklerinin yas sürecini ne yönde etkilediğini anlatan ve bilimsel olarak en verimli oturumlardan birini gerçekleştiren Cesur, sunumundan sonra soruları yanıtladı. Gelen sorular üzerine dinin özellikle

ülkemizde kaybı kabullenmede önemli yeri olduğunu ancak terapilerde yer verilmediğini terapilerin daha bilimsel çerçevelerde ve farklı yöntemlerle ilerlediğini açıkladı. Ayrıca küçük çocuklara aile bireylerinden birinin kaybının nasıl anlatılacağı hakkında gelen soruları cevaplarken bilişsel gelişime de değinip küçük çocuklara "melek oldu, uçtu, yıldız oldu" gibi soyut kavramlarla kaybı açıklamanın yanlış olduğuna, her yaştan kendi gelişim düzeyinde doğru ifadelerle açıklamalar yapılması ve gerçeklerin çocuktan saklanmaması gerektiği konularında açıklamalarda bulundu.

ASLIHAN ÖZCAN

Kanser Hastası Çocuklarda Travma ve İyileşme Arasındaki Köprü: Sanat Terapisi

İkinci günün dördüncü oturumu, Uzman Psikolog Aslıhan Özcan'ın "Kanser Hastası Çocuklarda Travma ve İyileşme Arasındaki Köprü: Sanat Terapisi" sunumuyla gerçekleşti. 2001-2005 tarihleri arasında Koç Üniversitesi'nde Sosyoloji ve Psikoloji üzerine çift anadal yapan ve 2006-2008 yıllarında Amerika Lesley University'de "Sanat Terapisi ve Akıl Sağlığı Danışmanlığı" üzerine yüksek lisans yapan Özcan'ın sanat terapisi hakkında temel bilgilerin yanı sıra vakalarla örneklendirdiği sunumu, katılımcılar tarafından en çok ilgi gösterilen ve keyifle dinlenen sunumlardan biriydi. Sanat terapisi deyince akla ilk gelen faaliyet "resim yapma" olsa da, Aslıhan Özcan, bunun

yalnızca yapılabilecek seçeneklerden biri olduğunu vurguladı. "Dans etmek de çok etkili; ancak kendim dansa pek iyi olduğumu söyleyemem." diyerek esriyle bu konudaki soruları yanıtladı. "Örneğin bir çocuğa resim çizdirmek sanat terapisi için işlevsel olabilir; ama bir ergene 'Resim çizelim mi?' dediğinizde 'Ne resmi ya, hiç cool değil!' yanıtıyla karşı karşıya kalabilirsiniz. Bu nedenle sanat terapisi demek salt resim çizdirmek demek değil. Kişinin özellikleri de seçeneği belirleyen önemli bir kısım. Dans etmekten ebru yapmaya kadar aklınıza gelebilecek türlü dallarda çalışabiliriz." Yine, sanat terapisi dendiğinde bunun çocuk ve ergenlerle yapıldığı gibi bir algı olması konusunda

da Özcan, yetişkinlerle de çalışıldığını vurgulayarak bu yanlış da düzeltti. Sunumunun sonlarına doğru, birkaç hastasıyla yaptığı çalışmalardan bahsetti. Bir ergen hastasıyla, hastanın resim çizmek istememesi üzerine, yaptıkları "Yu-Gi-Oh" oyun kartları çalışmasının resimlerini gösterdi ve bu çalışmanın içeriği, dinleyenleri gülümsetti. Yine bu hastasıyla birlikte yaptıkları "ameliyathane odası korkusu" üzerine olan video, bir çocuğun veya ergenin gözünden ameliyathaneyi görme farkındalığı kazandırdı; yine gülümsetti, fakat aynı zamanda ameliyathane algısını ve buna bağlı olarak hissedilen korkuyu anlayabilmekte faydalı oldu.

OLGA SELİN HÜNLER

Mülteci Gruplarda Travmatik Yaşantılar:
Koruyucu Faktörler ve Risk Faktörleri

İkinci günün son oturumunda Olga Selin Hünler, Mülteci gruplarda travmatik yaşantılar : Koruyucu Faktörler ve Risk faktörleri adlı sunumuyla katılımcılara bu konuda bilgiler sundu. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümünde tamamlayan Olga Selin Hünler, bir yıl süreyle Avrupa Göç ve Etnik İlişkiler Araştırmaları Merkezinde (ERCOMER) misafir araştırmacı olarak bulunmuştur. Şu an İzmir Ekonomi Üniversitesi Psikoloji Bölümünde görev yapmakta ve aynı üniversitenin Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Merkezinde yönetim kurulu üyesi olarak çalışmaktadır.

Mülteci veya sığınmacının dini, milleti,

belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm gören veya göreceği korkusu ve endişesi taşıyan, bu sebeple ülkesinden ayrılan/ayrılmak zorunda bırakılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen, iltica ettiği ülke tarafından endişeleri haklı bulunan kişi olduğunu belirten Olga Selin; mülteciliğin hukuki bir statü olduğunun devamlı altını çizdi.

Mültecilerin evlerini, okullarını, işlerini bırakıp birçok kayıpla ülkelerini terk edenlerden birçoğu da gidecekleri yerlere kötü koşullarla ulaşım sağlandığı için özellikle botlarda hayatlarını kaybetmişlerdir.

Gittikleri yerlerden özellikle sığınmacı hakkını alamayanların yaşam haklarının çok kısıtlı olduğunu son dönemlerde Türkiye'de giderek artan mültecilerin yaşamlarını gözlemleyip, iletişim araçları olan dilleri bile farklı bir ülkede yaşamının, okumanın, çalışmanın ve daha birçok şeyin çok zor olduğuna birebir şahit olduğumuzu belirtti.

Olga Selin Hünler konuşmasının her kısmında bizlerin de bir gün mülteci olabileceğimizi unutmamamızı belirtirken en azından çevremizdeki mültecilerin biraz da olsa hayatlarını kolaylaştırmak adına onlara yardımcı olabileceğimizi belirtmiştir.

Spor Foto Muhabiri Duayeni...

YAŞAR SAYGI

7 Dünya Kupası, 6 Olimpiyat, 8 Avrupa Futbol Şampiyonasıyla,
Türkiye'de En Fazla Spor Olayı İzleyen Gazeteci

SÖYLEŞİ BARIŞ ATAŞ • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

Yaşar Saygı 1953 Çubuk doğumlu.

İlkokula Yıldırım Beyazıt İlkokulunda başladı, 5. Sınıfı Atatürk İlkokulunda tamamladı. Çubuk Ortaokulundan mezun oldu. Çubuk'ta lise olmadığı için Aydınlıkevler Lisesi'ne kaydoldu. Fakat bitiremedi.

O dönemler Çubuk henüz 3.500 nüfuslu küçük bir ilçe. Terzi ve berber çıraklığından başka mesleğin olmadığı bir yerleşim yeri...

Bugün Fanatik Gazetesi Fotoğraf editörü olan Yaşar Saygı henüz 17 yaşında Çubuk'tan ayrıldı ve Milliyet Gazetesinde gazetecilik mesleğine başladı. Zamanla Türkiye'nin en önemli spor muhabiri ve fotoğrafçısı olmayı başardı.

Yaşar Saygı, halen mesleğe devam ediyor ve İstanbul'da yaşıyor.

Foto muhabiri nedir? Bunun tanımıyla başlasak?

Toplumu bilgilendirme amacı ile bulunduğu ortamlarda haber değeri olabilecek olay, kişi ve durumları fotoğrafını çekerek, bu fotoğraflar arasında habere en uygun olanlarını seçip gerektiğinde haberi de yazarak değerlendirilmek üzere, bağlı olduğu birime teslim eden meslek elemanıdır. Spor foto muhabiri de yukarıdaki görevleri spor karşılaşmalarında yerine getiren kişidir.

Eski foto muhabirliğiyle şimdiki arasında bir fark var mıdır varsa bunlar nelerdir?

Fotoğraf çekmek, teknoloji bu kadar ileri değilken olağanüstü emek ve güç isteyen bir işti. Bir zamanlar sadece birkaç gazetede Anadolu Ajansı ve Türk Haberler Ajansı'nda bulunan Hell marka telefotolar vardı.

'20-25 kilogram ağırlığındaki bu aygıtları taşır, onlarla telefon hattı aracılığıyla fotoğraf geçerdik. Üç renk ayrı ayrı geçilen fotoğrafların üzerinde bazen hatlardaki parazit nedeniyle çizgi oluşurdu. Bazen bir fotoğrafı sabaha kadar zor geçerdik. Yurtdışından telefotoyla bir tek fotoğraf geçmek, o günün şartlarında bir foto muhabiri için olağanüstü bir

başarı sayılırdı." diye konuştu. Şimdi bu sıkıntılar yok. Her yerden her zaman en modern cihazlarla işinizi halledebiliyorsunuz.

Sizin fotoğraf anlayışınıza göre iyi bir fotoğraf nasıl olmalı?

Öncelikle fotoğrafın güçlü bir anlatımı olmalıdır. Fotoğraf seyredenlerde estetik çekicilik ve seyredilme arzusu uyandırmalıdır. Ürüne baktığım zaman "aaa" dedirtmelidir. İyi bir fotoğrafı seçmekte bir uzmanlık alanıdır. Bizler fotoğraf muhabirleri olarak maçlar geç bittiği için maçtan sonra gazeteye gidemiyoruz, bundan ötürü internet yoluyla gönderdiğimiz fotoğrafları sayfa sekreterleri dedğimiz, sayfa yönetmenleri fotoğrafları seçiyor, fotoğrafları sayfaya göre ayarlayım derken önemli bir enstantenin olduğu fotoğrafın kalbi olan ayakları kesiyorlar. Bu da fotoğrafı bitiriyor. Olması gereken eskiden olduğu gibi sayfayı fotoğrafa göre ayarlamadır. .En azından gazetelerin taşra baskılarında bu olmuyorsa, şehir baskılarında olmalı. Eski gazetecilik yok artık, tembellik başladı. Gazeteciler arasında fotoğraf paslaşması bu mesleği bitiren sanattan çıkaran en büyük etken olmuştur. Gazetelere bakıyorsun her gazetede aynı fotoğraf.

“Yaşar Saygı’nın Objektifinden”

“Yaşar Saygı’nın Objektifinden”

Dünya çapında bir foto muhabiri olmak için neler yapılmalı?

Her işte olduğu gibi yaratıcı olan fark yaratandır. Demek ki öncelikle yaratıcı olmak zorundadır. Sana bir anımı anlatmak isterim teknolojinin yetersiz olduğu yıllarda bir basketbol maçında balıkgözü dediğimiz bir bakış açısıyla fotoğraf çektim. Bunu yapabilmek için Tahtakale’de demirciye gidip potanın üstüne kadar uzanabilecek bir demir aldım ve makinemdeki deklanşöre çek komutunu vermek için bir kabloyu araya bağlayarak fotoğrafı çektim ve farklı bir fotoğrafı elde ettim. Bunun birlikte geçmişin, içinde bulunduğun çağın en iyi fotoğrafçıları ve fotoğraflarını takip edip, o çalışmaları sen de gerçekleştirmelisin.

Ben Hüseyin Kırçalı’yı kıskanırdım, onu örnek alarak kendimi geliştirdim. Bu çalışmalar sonucunda deneyim elde edecek, her tecrübe sana yeni bir bakış açısı kazandıracak, daha önce yapmış olduğun hataları bir daha yapmayacaksın.

Haberler görece unutulur ama fotoğraf belleklere kazınır. Bunun sırrı nedir?

İyi fotoğraf unutulmaz, unutulmayan fotoğraf da iyi fotoğraftır.

Genelde foto muhabirliği kendilerini sanat fotoğrafçısı olarak adlandırmazlar. Beş kare içinde en iyi olanı seçmek bir sanat değil midir, aslında?

Fotoğrafçılık eskiden sanattı. Tüfek icat oldu mertlik bozuldu misali dijital makineleri oluşmasıyla nerdeyse sizin bir katkınızı gerektirmeyecek düzeyde, parasının olanın makineyi ve parçalarını elde ettikten sonra derinlik bile yapmadan, makine zaten kendisi yapıyor, anlayacağınız deklanşöre basması yetiyor. Ayrıca foto muhabirinin fotosunun sanat oluşuna şunu da eklemek isterim: Ara Güler’in çektiği fotoğrafı biz çekemeyiz bizim çektiğimiz fotoğrafı da Ara Güler çekemez.

Mesleğinizin avantajları, dezavantajları nelerdir?

Eski ve yeni karşılaştırması yapmam gerekirse, eskiden şartlar daha iyiydi. Mesleği icra edenlerin sayısı az olduğundan, çalışanların aldıkları ücret daha yüksekti. Kar kışta çekim yapmak mesleği icra edenleri zorlayabilir. Taraftarların gazetecilere yaklaşımları; çünkü, genelde taraftarlar gazetecilere antipatik bakarlar sevmezler. Bunların içinde alkol esrar kullananlar var bunlara da dikkat etmek gerekir. Bu duruma, üzülerek söylüyorum, bazı meslektaşlarım sebep oldu. Gazete yönetmenlerin yalan haber yazmaları. Mesleğim en güzel yanı size seyahat imkanı sunma. Bu kadar kötülükten sonra biraz da övelim. Kendi paramla gezemeyeceğim yerleri mesleğim sayesinde gezdim. Dünyanın neredeyse dörtte üçünü gezdim. Değişik kültürleri tanıma, farklı dostlar edinmem mesleğim sayesinde oldu.

İş hayatınızda işinizi gerçekleştiren unutamadığınız anınız var mı?

Geçmiş yıllarda düzenlenen şimdi adı Süper Kupa olarak değiştirilen Cumhurbaşkanlığı kupası Ankara’da düzenle-

niyor. Orda önemli olan tek kare var; Cumhurbaşkanın şampiyon olan Fenerbahçe’ye kupasını takdim edeceği an. Çekim anında sizce ne oldu makinemde, film yoktu. Bir tane daha anlatayım: 46 yıllık meslek hayatımda gördüğüm en sert maçtı. Tekmeler havada uçuştugu sahada karatenin yapıldığı Samsunspor – Fenerbahçe maçında makinem kilitlendi. Çok sinirlenmişim deşarj olmak için makinemi yere fırlatıp kırmamı unutamam.

İletişim sektörün de duayen foto muhabirlerindensiniz. Bu sektörde çalışmak isteyen gençlere, iletişim fakültesi öğrencilerine neler söylemek istersiniz?

İlk etapta bir şey beklemeden çalışacaksınız. Bu süreyi beş yıl olarak görüyorum. Burada şunu belirtmek isterim öyle bir iş yaparsın ki beş yıl beklemene gerek almaz. Bunu bilerek görevlerini icra etsinler. Hayata bir deşer sunacaksın. Üreteceksin durmadan üretmelidirler. Hiç kimsenin yapamadığını yapmalılar. Atlatma haberi yapmayı başarmalılar. Farklı olmayı başarmalılar.

“Gazeteciler arasında fotoğraf paslaşması bu mesleği bitiren, sanattan çıkaran en büyük etken olmuştur.”

“Yaşar Saygı’nın Objektifinden”

TJK TV

TÜM İZLENESİ BİRBİRİNDEN DEĞERLİ VE ALIMLI AT'LAR OLAN BİR TELEVİZYON KANALI..

Bütün büyük işler, küçük başlangıçlarla olur. Merdivenin en alt basamağından en üstüne çıkmayı başaramış insanlardan biri. 1990 başlarına kadar Türkiye de radyo – televizyon yayıncılığı yapan tek kurum olan TRT’de muhabirlikten, genel müdür müşavirliğine kadar yükselen, TRT’nin her kademesinde kendine çalışma şansı yaratan, ilk onun ağzından çıkan “ Filenin Sultanları” sloganını Türkiye’ye duyuran, şu anda TJK TV’nin Genel Müdürü Mustafa Göksel Yener’e TJK TV’yi ve iletişim dünyasını sorduk.

TRT yılları...

TRT’de önemli görevlerden biri muhabirliktir, muhabir olmak isteyenler önemli sınavlardan geçerlerdi, TRT’de görev yapan önemli kişiler muhabir kökenli olmuştur. Muhabirlikten kastettiğim bugünkü muhabirlik değil, bizim dönemimizdeki kişiler o dönemin en önemli kişileri olmuştur. Birçok özel kanalın alt yapısını TRT kökenli çalışanlar oluşturmuştur.

Sizi diğer muhabirlerden ayıran özellikler neler olmuştur?

TRT’de çalıştığım yıllarda kurumun her ünitesini gözlemlemeye çalışırdım. Geriye bakıp düşündüğüm zaman bunu yapmamdaki nedenin mesleği çok sevdiğim olduğunu görmekteyim. Buradan siz sevgili öğrencilere sesleniyorum; demek ki ne yapacaksınız hangi mesleği yapacaksınız yapın birinci kural

işinizi sevin, sevmiyorsanız sevecek hale getirin. Size şöyle bir deneyimimi anlatmak isterim: Güreş ve voleybol muhabirliğine başlamadan önce gidip antrenör ve hakem oldum, neden mi?

Bu sporlarda otorite sahibi olmak istedim. Öyle ki; anlatırken hakemin verdiği kararın doğru olup olmadığını söyleyebilecek bilgiye sahip oldum ve bu yüzden halkımız beni çok sevdi. Ben 3 puan dedikten sonra hakemin 2 puanı 3 puan olarak değiştirdiği oldu, “bir işi iyi yapacaksan iki o işi iyi bileceksin.”

Her yayının bir hikayesi vardır, kendi içinde her yayın bir kısa hikayedir. Bu hikayeyi oluştururken hangi kamera çekimlerini, hareketlerini ve açılarını kullanıyorsunuz? Ayrıca görsellik açısından yayınların göze hoş gelmesi için özel efektler uyguluyor musunuz?

Şuradan başlamak isterim ; bizlere yönetmenliği BBC’de görev yapan yönetmenler öğretti. Türkiye’yi ekranlara kitleyen Lig TV ekranlarından sizlerin evine ulaşan futbol maçlarının vazgeçilmez yönetmeni Musa Çözen; ben yönetmenken o resim seçicimdi. Kendisini çok geliştirip bugünlere geldi. Futbol maçlarının vazgeçilmez hikaye yazarı oldu.

Senin de dediğin gibi her yayının bir hikayesi vardır, biz TJK TV’de bu hikayeyi oluştururken kullandığımız hikaye tekniğini sizlere paylaşayım: Hipodromlarda üç kulemiz var, bu kulelerden

yayınları gerçekleştirmekteyiz. Yayına ve komiserler kuruluna görüntüler buradaki kameralardan gitmektedir. Bununla birlikte genel olarak yedi-sekiz kameralı bir yayın politikamız var. Yarışın önemine göre örnek vermek gerekirse “ Gazi Koşusu” gibi yarışlarımızda ayrıca Jimmijib kullandığımız oluyor. Siz gençlere şunu aktarmak isterim, yayına başlamadan: Yönetmen yayından önce kameramanlarla toplantı yapar, kameramanın hangi açılarla nasıl çekim yapacağını anlatır. Her kameramanın bir görevi vardır kameralar arası kameraman değişimi yapmaz. İyi bir yönetmen, yarış ya da futbol bilgisine sahip halkın neyi görmek istediğini bilmesi lazım. O paralelde yayını gerçekleştirmelidir.

Yarışlar yaklaşık 2 dakika sürmekte, yarış öncesi 30 dakikalık yayınlarınız var, ancak; yarış severlerin çoğunluğu yarışa 1-2 dakika kala kumandalarına TJK TV komutunu veriyorlar, çünkü; ekran başındaki izleyiciler hipodromdakilere nazaran padok mahallini tercih etmiyorlar, tv karşındakilere eziyet gibi gelen bu süre için alternatif bir çalışmanız var mı?

Bu soruya cevabım şöyle olacaktır: Padokta görünen ata bahis oynayan yarış severlerimiz var, ata bakıyorlar, son durumunu inceliyorlar jokeyi yakında görüp son kararlarını veriyorlar. Anlayacağın padok mahalli yayını yararlı bir yayındır. At yarışları diğer bahis oyunlarından en büyük fark ne biliyor musun, 2 liraya çok büyük para kazanabilirsin bu yarışlarda ama diğer bahis oyunlarında maalesef bu imkansız. Bir Milli Piyango bileti bile dört –beş TL. At yarışını oynamayan insanların da bu yarışları takip ettiğini gördüm. Çünkü at güzel bir hayvan, duygusal yanı çok gelişmiş bir varlık, ayrıca toplumumuzda atın önemli bir yeri var.

At yarışları spikerlerini diğer spikerlerden ayıran özellikler nelerdir? Çevremizde hızlı konuşanlara sıklıkla at spikeri olsana geyiği yapılır. At

spikeri doğulur mu olunur mu?

Bir at yarışı spikeri futbol maçını anlatabilir ancak; bir futbol maçının spikeri at yarışını anlatamaz, arasındaki fark budur. Bir at yarışı spikerine sorun takımların on birlerini kağıda bakmadan sayabilirler, çünkü futbolla ilgilenirler. At yarışı spikerleri dürbünü iyi kullanmak zorundadırlar yarışları anlatırken, diğer spikerler bunu yapamazlar çünkü; bir anda olacak bir durum değildir. Yarış spikerlerine bir yıllık eğitimimiz var oradan geçmek zorundalar. En fazla iki dakika süren yarış çok iyi anlatmak zorundalar, süre çok kısadır. Atları genelde numarasından jokeyi ise formasından tanırlar.

At yarışlarının gol çizgisi foto finish-dir. Bu konuda size 2 sorum olacak. Birincisi burada nasıl bir teknoloji kullanıyorsunuz, diğeri Messi orta sahadan aldığı topu önüne gelen tüm rakiplerine geçerek gol attığında, yıllar sonra akılda kalan Messi'nin topu orta sahadan alıp gitmesiydi, fakat at yarışları akılda kalan foto-finish oluyor, bu farkı yaratan nedir?

Bir at vardır, her yarış kazanır. Bir başka at vardır geride gelip en büyük yarış olan "Gazi Koşusunu" kazanır. Bu durum atların özellikleriyle ilgilidir. Bazısı sprint atarak kazanır, bazıları da

baştan alıp götürür. Jokeyin ustalığı burada ortaya çıkan unsurdur. Jokey atının özelliklerini iyi bilecek onu iyi tanımalıdır. Foto-finish'te hata payı sıfırdır. Topografların belirlediği bir çizgi var, makinemizi oraya koyarız, saniyede iki yüz bin fotoğraf çekmektedir. Çekilen fotoğraflar birleştirilir ve yarış kimin kazandığına dair son karar böylece verilmiş olur.

Çok duyduğumuz Arap ve İngiliz atları var? Bu iki at cinsi arasındaki farklar nelerdir? Bununla birlikte bir atın iyi bir koşucu olduğunu gösteren veriler nelerdir? Yaşı mı cinsi mi, kilos mu?

Atlar genetik yapıya sahiplerdir. Bir yarış atının annesi veya babası iyi bir uzun mesafe koşucusu ya da sprinterse çocuğu olan atta o özellikleri taşımaktadır. Arap Atı daha dayanıklı daha cüsselidir, İngiliz Atı daha narindir daha hızlı koşar.

At yarışını yakından takip edenlerin bildiği birçoğumuzun bilmediği; Eküri At, eyerleme, salya vermek, galop niyeti koşturmak, padok, apranti, seyis, maiden koşu, mahmuz sağrı gibi at yarış terimlerini biraz açıklayabilir misiniz?

Eküri at: Aynı kişinin, aynı ahırın atlarıdır. Ağırdaş atlar da denmektedir.

Eyerleme: Jokey çıplak ata binmez. Jokeyin atı üstünde oturduğu eyerdir. Yarış öncesi buna son şeklini vermesi düzeltmesine de eyerleme denir. **Salya vermek:** Atın idrarıdır. Yarışlarda birinci ve ikinci gelen atın idrarı alınır ve kısaca atların dopinge sokulma işleminin gerçekleştirmesine denir. **Galop niyetine koşturmak:** Atların antrenmanına denir. Atların yarışır gibi koşturması, son antrenmandır. **Padok:** Atların yarış öncesi tanıtıldığı yerdir. **Apranti:** Jokey yamağı manasındadır. Bir nevi sübyan diyebiliriz Bir binicinin jokey olması için 150 yarış kazanması gerekmektedir. **Seyis:** Atlara bakan kişidir. **Maiden koşu:** Hiç yarış kazanmamış atların koşusuna denir.

TJK TV bir tematik kanal. Sizin TRT de önemli görevler üstlendiğinizi biliyoruz. Ulusal bir kanalla, tematik kanalı yönetmek arasındaki farklar, güçlükler, kolaylıklar nelerdir?

En büyük fark reyting kaygısı içinde olmaman.. Böylece daha az reklam alıyoruz, bu da bizim işimize geliyor, çünkü; daha fazla yarış verebiliyoruz. Mevcut yarış seyircisini arttırmak için program yapabiliyoruz.

Dijitürkte TJK TV olarak D- Smartta Tay Tv olarak yayındayız, yakın bir süre içerisinde de buradan müjdeyi veriyorum: "Kablolu TV 'de olacağız"

Biraz da jokey eğitimi hakkında bilgi veriri misiniz?

Jokey adayları 13- 14 yaşlarından itibaren eğitime alıyoruz. Burada dikkat ettiğimiz unsurlar boyu ve kilosudur. Ayrıca en az ilkokul şartı aramaktayız. İyi bir jokeyin hala bir numara olan Halis Karataş gibi kendine iyi bakması lazım.. Sabah erken kalkıp antrenmanını yapması lazım saunaya gidip vücudunu yenilemesi, yeme-içmesine ayrıca dikkat etmesi lazım.

Jokeylerden bahsettikten sonra atlardan bahsetmemek olmaz. Size atlar hakkında ilginç bilgiler vermek isterim. Atlar ayakta uyuyan canlılardır. Atların ayakları tedavi edilemez, ayakları kırıldığında maalesef ki uyuturlar. Ayrıca at sahipleri atlarını hayvan olarak

görmezler. Atlar onların bir parçası olmuştur. Bazı yarışlarda atların birinin diğerini geçtiğinde geçilen atın o atı ısırdığını görmekteyiz. Bu da içgüdüsel bir davranıştır. Beni geçme demenin dışı vurumudur.

Okul hayatının öğrencileri yetiştirmede çok fazla başarılı olduğunu söyleyemem. Bundan dolayı staj dönemlerini çok verimli kullanmalıdırlar. Kendilerine bir hedef seçmeleri lazım, okurken ne olacaklarını bilmeleri lazım; iyi bir mu-

TRT gibi bir kurumda televizyonculuk mesleğini icra ettiniz. Televizyoncu, gazeteci olmak isteyen gençlere, iletişim fakültesi öğrencilerine önerileriniz nelerdir? Nasıl bir yol izlemelidirler. Mesleğin zorluğu ve avantajları nelerdir?

haber mi, kameraman mı artık onların bileceği bir durum. Genel kültürlerini geliştirmeliler. İdeoloji fark etmeden tüm gazeteleri okumalı özellikle köşe yazarlarını iyi incelemelidirler. Ve son olarak en az 2 yabancı dile sahip olmalılar.

SÖYLEŞİ ÖMER SELİM ŞADOĞLU • FOTOĞRAF ELİF ARSLAN, BİSİKLETLİLER DERNEĞİ ARŞİVİ

**Hayatım boyunca
“İstanbul is
Cycling City” cümlesi
hayallerimin bir
köşesinde bulunacak
sanırım. Tabi bunları
bir de işin ehliyle
konuşmak gerek,
Bisikletliler Derneği
Genel Başkanı Murat
Suyabatmaz ile
yaptığımız röportaj
birçok soruyu
cevaplandırabilecek
gibi...**

Avrupa'ya gittiğimde dikkatimi ilk çeken şey trafik düzeni olmuştu. Almanya'da gördüğüm manzara karşısında gerçekten etkilenmiştim ancak yolun kenarına ayrılan iki şeritli bisiklet yolunu gölgeliyordu gördüklerim.

Paris'e gittiğimde ise, aynı bisiklet yoluyla karşılaştım, trafik düzensiz olduğundan mı bilmiyorum ama arabayı park ettiğim yeri arayıp bulamayınca biraz dolanmak durumunda kaldım. Gezerken yan yana duran onlarca bisikleti gördüğümde daha çok şaşırdım; sağından solundan başladım fotoğraf çekmeye. Bisikletler de Türkiye'dekilere pek benzemiyordu açıkçası; çok daha konforlu olduğu belliydi.

Hasılı asıl şoka uğradığım mevzuyla geleyim ki gördüğüm onlarca bisikletin bulunduğu yer, Paris'teki 1450 bisiklet istasyonundan sadece bir tanesiymiş... İstedığınız herhangi bir duraktan bisikleti alıyor, istediğiniz herhangi bir durağa bırakabiliyorsunuz.

İstanbul'unuzun hârikülade bir şehir yapılanması olmamasından kaynaklanıyor olsa gerek bir İstanbullu olarak belki de böyle bir fırsata sahip olamayacağımı düşünmek bile istemiyordum. Düşünsenize kimilerine eğlence fırsatı, kimilerine spor fırsatı, sağlık fırsatı, İstanbul trafiğinden kurtulma fırsatı verebilirsiniz.

Hayatım boyunca “İstanbul is Cycling City” cümlesi hayallerimin bir köşesinde bulunacak sanırım. Tabi bunları bir de işin ehliyle konuşmak gerek, Bisikletliler Derneği Genel Başkanı Murat Suyabatmaz ile yaptığımız röportaj birçok soruyu cevaplandırabilecek gibi...

Paris'teki sistemi BİR GÜN İstanbul'da da görebilecek miyiz ?

Öncelikle Paris'te bunun neden yapıldığını irdelemek lazım ve sadece Paris'te değil Londra, Washington, New York, Madrid gibi büyükşehirlerde de bulunan bir sistem.

Bu sistem sürdürülebilir yaşam ve kentler için, yeşil, sağlıklı bir kent için, çevreci bir kent için yapılmıştır. Aynı zamanda toplu taşımanın da bir parçası, bir ayağıdır. Özellikle kısa mesafe ulaşım aracını yüklenen bir sistem.

Gideceğiniz şehre yahut ilçeye bile gittikten sonra tekrar ulaşım aracına ihtiyaç duyuyorsunuz yürümek zorunda kalıyorsunuz bunun alternatif ide bisiklettir ancak maalesef akıllı bir sistemi-miz ve yeterli alt yapımız yok.

Türkiye'de de birkaç kentte yapıldı fakat bunlar akıllı sistemlerle oluşturulmuş değil sadece sembolik olarak yapılmıştır. Karşıyaka'da, Antalya'da, Konya'da ve İstanbul'da var ancak bunlarda maksimum 75-100 bisikletten oluşuyor ve buna sistem diyebilmek mümkün değil. Bu sistemi bir örümcek ağı gibi düşünün ve her ağın kesiştiği noktada bir istasyon düşünün işte Paris'te 1460 tane istasyon var bizdeyse sadece 4 istasyon var, yani 4 istasyondan sistem falan olmaz.

Peki Bu Sistemin Kurulması mümkün müdür?

Mümkündür tabii ki. Bu konuda çok ciddi çalışmalar yapmak gerekiyor çünkü bu sistemi henüz bisiklet yollarını yapmadan pat diye oturtursanız bu kel başa şimşir tarak olur. Önce o bölgede, bisikleti olan insanların rahat ve güvenli şekilde bisiklet sürebileceği yollar yaparsınız sonra onun üzerine bu sistemi yerleştirmeniz gerekir yoksa tüm nüfusa yetecek kadar bisiklet koymanız mümkün değil. Örneğin bu sistem Beylikdüzü'ne kuruldu. Metrobüsden indiniz, şehir merkezine gitmeniz gerekiyor Metrobüs durağına yakın noktadan bisikleti kiralayıp dönüp tekrar oraya bırakabiliyorsunuz. Yani bu sistemin düzgün kurgulanması ve düzgün işletilmesi gerekmektedir.

Bisiklet kullanımının sağlığa etkisinden bahsedebilir misiniz ?

Bunu da genel çerçeveden incelersek Sağlığa etkisi var, çevreye etkisi var, iklim değişikliğine, ekonomiye de etkisi

var. Yani bize 10 bakanlıkla işbirliği yap-tırarak kadar fayda alanı var. Örneğin bir bisiklete bindiğinizde, motorlu bir araç kullanmadığınız için petrol tasarrufu yapıyorsunuz; ulaşım masrafı yapmıyorsunuz ülke ekonomisine katkı sağlıyorsunuz, aynı zamanda iklim değişikliğine neden olan karbonu salgılamıyorsunuz. Bu arada hava kirliliği de oluşturmuyorsunuz, gürültüde oluşturmuyorsunuz, gereksiz trafik de yapmıyorsunuz. E İstanbul'da olur mu ? Olur, çok da güzel olur. Çünkü bisikletin ulaşım çapı 6 kilometredir. Yani oturduğunuz ilçede bakkala, berbere, camiye, okula gitmek içindir;

kısa mesafe ulaşım aracıdır. Size kimse Fatih'ten Ümraniye'ye git demiyor, senin Fatih içerisinde ulaşım ihtiyacın var. Bunları karşılamak içinde bisiklet yoluna ihtiyacın var olmayınca ne oluyor? Mecburen dolmuş otobüs kullanmak zorunda kalıyorsunuz. Birde otobüs güzergahında olmayan yollar içinde kişisel aracını kullanmak zorunda kalıyor. Aslında çözüm çok yeter ki bu konuda istekli olunsun ve sembolik değil sistematik çalışan yollar profesyonel şekilde yapılsın.

Avrupa'da da en ağır cezalardan biridir bisikletliye çarpmak, çarpar-san orada bırak ehliyetini; ehliyetsiz kalırsınız.

Özellikle İstanbul gibi bir trafik ortamında bunun oluşturabileceği tehlikeler var mıdır ?

Kanunen bisiklet kullanmak, her 11 yaşını bitirmiş kişinin hakkıdır. Yani burada haklarımızı koruyamadığımız için arabalardan mecburen kaçıyoruz, halbuki yol hakkı bizde yani bisikletlilerde. Bir taşıt hangi kurallardan sorumlu ise bisiklet sürücülerinde de aynı kurallardan sorumlu olduğu gibi, bir taşıt önünde başka bir taşıt gördüğünde nasıl davranması gerekiyorsa bisiklet gördüğünde de öyle davranmak zorunda. Motorsuz taşıt ehliyet ve plaka gerektirmez çünkü temel eğitim içinde bunun eğitimi verildiği düşünülüyor. Tabi buda tartışılabilir ayrı konu ama toplumu bu konuda bilinçlendirirseniz, bir bisikletin yol hakkı olduğunu anlatırsanız o zaman sürücüler saygılı olmak zorundadır. Avrupa'da da en ağır cezalardan biridir bisikletliye çarpmak, çarparsan orada bırak ehliyetini; ehliyetsiz kalırsınız. Bizde henüz o düzeye gelmedik ama geldiğimiz gün işimiz kolaylaşacak. Belediyeler bisiklet yolu yaptığında da kolaylaşacak, güvenli olacak. Aksi takdirde yolun saği bizim ama yolun sağındaki 3,5 metre boşluğa bisiklet yolu yapmak çok zor değil. Bisikletin yoğun olarak kullanıldığı Konya vilayetimizde yılda 450 ölümlü trafik kazası oluyor ve bunlardan sadece 4-5 tanesi bisikletlerden kaynaklanıyor. Çünkü bisiklet süratli bir araç olmadığı için ölümlü bir kazaya sebebiyet vermiyor. Ancak gece kazaları ve kavşak kazaları ağırlıkta olmak üzere bisiklet kazalarının tüm trafik kazalarına oranı %1 civarında. Bu yüzden bisiklet kullanmak çokta tehlikeli değil.

Türkiye de kaç kilometre bisiklet yolu var ? Bunların işlevsel olarak doğru yerlerde olduğunu düşünüyor musunuz ?

Şuanda Türkiye'de son 2-3 yılda yapılan çalışmalar, derneğimizin yaptığı çalışmalar neticesinde bisiklet yolu

yapılması Çevre kanununun 18. Maddesi kapsamına alındı. Bu madde der ki devlet çevreyi koruyan yatırımları destekler. Geçtiğimiz 2 yıl içerisinde 64 belediye 5 ila 10 milyon TL arasında proje desteği aldı. O teşviklerden sonra Türkiye'nin birçok yerinde bisiklet yolu inşa hareketi başladı. Şuanda 500 kilometreye yakın bisiklet yolu olduğunu zannediyoruz. Sadece Konya'da 220 kilometreye ulaştı. Yalova'da yapıldı Antalya'da yapıldı Afyon'da, İstanbul'da, İzmir'de yapıldı hala da yapıyor bu kentlerde bisiklet yolları yani az veya çok bisiklet yolu yapım hareketi başladı ama bunların işte Bakanlıkla beraber belirlediğimiz yeni standartlara uygun olması önemli. Aynı zamanda bunların entegre edilmesi, bir sosyal donatıya, bir yere ulaşabiliyor olması önemli. Sahillerde değil de mesela Üniversite-den şehre, şehirden Üniversiteye ulaşım sağlanmalı.

Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı 250.000 bisiklet kampanyasından söz eder misiniz ?

Obeziteyle mücadele konusunda 3 yıl evvelki Sağlık Bakanı Recep Akdağ ile görüşmüştük. Obeziteyle mücadele kapsamında en azından toplu konut bölgelerinden başlayarak bisiklet yolları inşa etmeleri gerektiğini söyledik. Bu fikri beğendiler ve çalışmalar başladı bu konuda Sağlık Bakanlığının geldiği nokta, her metre bisiklet yolu yapan belediyelere bir bisiklet hediye edeceğim dedi. Bu bisikletler belediyelere dağıtılacak ardından da belediyeler bir kısmını halka dağıtacak bir kısmını derneklere bir kısmını da halkın ortak kullanımına arz edilecek. Yani buda 3 yıl önce başlayan hareketin son geldiği noktadır.

Ülkemizde artık ortaöğretimde bisiklet dersi var. Bisiklet yollarının artması bisiklet kullanımını da arttırır mı?

Tabi, "Yumurta mı tavuktan çıkar? Tavuk mu yumurtadan çıkar?" misali bizim her ikisine de ihtiyacımız var her ikisi de birbirini tetikliyor; hangisi önce olursa ondan başlayacağız.

Yani bisiklet yolu olunca insanlar diyecek ki; güvenli yollar varmış ben bisiklet kullanabilirim, aklın yolu bir. Yahut biz sivil toplum kuruluşları olarak birlik olduğumuzda sayımız arttığında bisiklet yolu yapılacak. Yani ya bize yol yapılacak bisiklet kullanımı artacak yada biz çoğalacağız bize bisiklet yolu yapılacak her ikisi de doğru birer hareket. İşte bakanlıkların bunları devlet politikası haline getirip teşvik kapsamına alması diğer bir çalışmamız Milli Eğitim Bakanlığıyla oldu müfredatta orta öğretime bisiklet dersini koyduk birlikte bizde katkıda bulunduk, artık ortaöğretimde bisiklet dersi var.

Coğrafi şartlar, bisiklet yolu yapımına engel olur mu?

Aslında şunu eklemek gerekecek, bisiklet yolu yaptığınızda tek bir şey yapmıyorsunuz, bir çok şey yapıyorsunuz ama bu arada sadece bisikletlilere de hizmet etmiyorsunuz.

Elektrik motoru desteğiyle hızlanan özgürleşen engellilerinde arabalar arasında sıkışmasını engelleyip onlara da engelli yolu yapmış oluyorsunuz. Evlerinden çıkıp güvenli bir şekilde bisiklet yolundan alışverişe gidebiliyorlar. Hatta bunu Türkiye deki bisiklet yollarında yapablenler dahi var Antalya da ve İstanbul da görülmüştür. Yani bu yollar çok şey değiştirecek. Bu konuda bisiklet yolu yapmak hem ülke ekonomisine tasarruf olarak geri dönecek engelliler içinde bir adım olmuş olacak. Öbür taraftan coğrafi engeller mevzuna şöyle bakıyoruz: Bisikletin ulaşım çapı 6 ila 8 kilometre. İstanbul'u düşünelim derdimiz Ümraniye den Beyoğlu'ndaki okul kampüsüne gelmek değil, önemli olan kısa mesafeli ulaşımı çözmek. Yani Ümraniye de oturan birisi orada çarşıda, pazarda orada camii sine varsa okuluna kısa mesafeli ulaşımını çözmek derdimiz. Ümraniye bir plato, Kurtköy bir plato, Beylikdüzü, Avcılar, Etiler-Levent bir plato, Taksime kadar hatta Maslağa kadar öbür taraftan Bağdat caddesi, Kadıköy, Maltepe hepsi düz alanlar. Gene dönün bu tarafa Bakırköy, Zeytinburnu, Yeşilköy dümdüz. Şimdi geriye ne kaldı ? Cihangir yokuşu mu dert olacak ? Finiküler sistemle yukarı çıkıyorsunuz Taksim platosundasınız. Yani böyle bakacaksınız olaya, 6 kilometre içerisinde o bölgelerde oturan insanların ulaşım

ihtiyacını karşılar mı karşılamaz mı ? Yokuşlarda ise kısmen çözüm olabilecek uygulama var mesela otobüslere bisiklet yerleştirme aparatları koyuldu metrolara yoğun olmayan saatlerde bisikletle girmek serbest. O yüzden bu konuda yeter ki çözüm arayın, çözüm çok.

Bakanlıklar, belediyeler v.b. kurumların Bisiklete yeterli ilgiyi gösterdiğini düşünüyor musunuz?

2004 yılında İBB başkanı Kadir Topbaşla yaptığımız bir görüşmeden sonra "bisiklet bir ulaşım aracı olacaktır" diye basın açıklaması yaptı. Master bir plan hazırlandı 630 kilometrelik bisiklet yolu projeleri hazırlanmaya başlandı. Fakat maalesef bir türlü hayata geçirilemedi bu proje yalnızca 25 kilometre görebildik, onun dışında ciddi bir bisiklet yolu projesi yapılamadı İstanbul'da. Diğer belediyeler teşvik kapsamında bir şeyler yaptı ama çoğu siz kenara çekilin biz biliyoruz diyerek danışmaya bile lüzum göstermedi, sonuç olarak da baya sıkıntılı bir durum ortaya çıktı. Genelde belediyeler yaptık-oldu buyurun diyorlar, bize kullanamayacağımız kadar kötü standartlarda bisiklet yolu yapıp bırakıyorlar; altyapıda kavşak geçişleri olsun, sinyalizasyon olsun, düzenleme olsun, yol

zemini olsun bu konularda standartlar oldukça kötü. Maalesef bize burada pek söz hakkı vermiyorlar. Sonrada eleştirilerimiz ağır olduğunda küsüyorlar, darılıyorlar; keşke bizi projenin her aşamasında bir danışman gibi görseler gelip sorsalar burada bir hata var mı? Gelip kontrol ede ede gidelim birlikte deseler birçok sorunu aşmış olurduk. Bu konuda %50 ümitliyim, çünkü bu bir farkındalık olayı örneğin biz 3 yıl önce Ankara'da başarılı bir sunum yaptık. Bunun sonunda taleplerimizi sordular bir çok bakanlık ve üst düzey kurum yöneticisinin katıldığı bir toplantıydı. Bizde 3 şey talep ettik, bunlardan biriside bize gelecekte bisiklet yolları inşa edecek, şehir planı yapacak, ulaştırma mühendisi yetiştirecek üniversitelere, modern kentlerin yeni yüzleri olan üniversite kampüslerinin bisiklet yollarıyla donatılmasını arzu ettik. Hayatında 1 metre bisiklet yolu görmeyen insanın bana bisiklet yolu yapması pek de mümkün olmuyor. Bisiklet ve bisiklet yolu kullanma tecrübesi sahibi değiller çünkü. Evet, birçok yerde olduğu gibi buda güzel, faydalı, sağlıklı, ekonomik dertlerimizden biri. Bu kadar sıkıntı nasıl, ne zaman, ne ile çözülür bilmiyorum ama ben sayın başkan Murat Suyabatmaz ve Bisikletliler Derneğine gönülden başarılar diliyorum.

SURİYE TÜRKMENLERİ

HABER KADRIYE AYRIK • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

Suriye Türkleri ya da Suriye Türkmenleri, Malazgirt savaşıdan önce belirli oranlarda Rakka ve Halep bölgesinde konaklayan Anadolu'nun fethiyle de bölgeye, Haçlı seferlerine karşı yerleşen (Oğuz) boylarıdır.

Türk boylarının bir başka görevi kutsal Hac yollarını çetelere karşı korumaktır.

Suriye'nin farklı bölge ve şehirlerinde ikamet eden Suriye Türkmenleri, özellikle Şam, Lazkiye, Hama, Humus, Halep ve Rakka'da yoğun olarak bulunmaktadır.

Humus'taki Türkmen Kapısı, Şam'daki Memlük asıllı Türk Komutan Sarım Eddin Sarujh'ye ait Sarujh Mahallesi bölgede Türk varlığının süregelen iki somut örneğidir.

Suriye nüfusunda, yaklaşık dört milyon nüfusa sahip Türkmenlerin, yarısı Türkçe; diğer yarısı Arapça konuşur.

Suriye Türkmenliler iki bölüme ayrılmıştır:

• **Şehir Türkmenleri:**

Bölgeye, Selçuklu, Memlüklü ve Osman Dönemlerinde aileleriyle birlikte gelen Ordu ya da Bürokrasi kökenli aileler olup şair Nizar Kabbani ve Merdem Bey Aileleri bu kategoriye dahildir.

• **Köy Türkmenleri:**

Kökeni Türkmen Aşiretlerine dayanan Oğuz Türkleridir. Türklerin bir bölümü, Osmanlı Devletinin Şam topraklarını

kaybetmesiyle Türkiye'ye göç etmişlerdir. Göç etmeyip Bölgede kalanlar ise, özellikle son bir kaç on yıl içinde ana dillerini unutmuş veya baskılarla unutturulmuş; yerine Arapçayı günlük dil olarak kullanmaya zorlanmışlardır. Arapçanın, devlet okullarında ve akademik eğitim sürecinde temel dil olarak kullanılması dilin Araplaştırılması sürecini hızlandırmıştır.

Türkmenler bunun dışında da ayrımcı politikalara maruz kalmışlardır. Bunların başlıcaları:

- Bir çok Türkçe Köy ismi Arapça isimlerle değiştirilmiştir.
- Türkmenlerin Ülkedeki uygarlığa katkıları küçümsemiş hatta yok sayılmıştır.

• Kitaplarda, İslamın hizmetinde Türklerin İslamiyete hizmetleri gizlenmiş, İslama sadece Arapların, katkı sağladığı algısı yerleştirilmiştir.

• Buhari, Müslim, Ebu Hanife, Sibaweihi, İbnül-Nefis, El-Razi Ve El-Farabi gibi Türk kökenli Alimler Arap Alimleri olarak sunulmuştur.

Aynı biçimde, Nurettin El-Zenki, Zahir Baybars, Yusuf El-Azameh gibi Türk Komutanlar da Arap Kahramanlar olarak lanse edilmiştir.

Suriye; Türkmen, Kürt, Çerkez, Dağıstan, Ermeni, Süryani, Yahudi, Boşnak ve

Arap gibi çok millet ve inançtan oluşan çok uluslu bir devlettir. Ancak; Suriyelilerin gözünde Türkler Türkmenlerden ayrı bir sınıftır, onlara göre, şehirlerde bulunanlar 'Türk', köylerde bulunanlar ise 'Türkmenidir'. Oysa Bölgedeki Türkmen gerçeği şudur:

• Türkmenler içinde fanatik milliyetçi eğilimler hemen hemen yoktur; Türkmen, erkeği herhangi bir millet mensubuyla evlenir ve kızlarını evlendirir; karşı tarafın sadece Müslüman olması onlar için yeterlidir.

• Türkmenler saygılıdır, Ata yadigarı bu özellik Türkmen ailelerin temel karakteristiğidir. Örneğin, Türkmenler yabancı bir toplulukta, onlara karşı kötü kelime kullanma ihtimaline karşı kendi dillerini kullanmazlar.

• Türkmenlerin, öğrenim ve yeniliğe karşı yeteneklidir; Türkmen çocuğunun gözlerinden adeta ateş fışkırır; yoksulluğa rağmen tahsil yapmış Türkmenler çoğunluktadır.

Suriye Türkmenleri Tarihte, Suriye Bayrağını yükseltmek için büyük fedakarlıklarda bulunmuşlar, Haçlı seferleri ve Moğol saldırılarında etkili biçimde Suriye toprakların savunmuşlardır. Suriye Türkmenlerinin Anadolu'da özellikle Hatay, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Adana ve Kayseri'de çok sayıda akraba ve tanıdıkları yaşamaktadır.

İŞIK ŞEHİR

PARIS

HABER VE FOTOĞRAF • BERK KESKİN

“Paris gezi yazısı yazılması belki de en zor kent. Paris o kadar özel bir kent ki; tarih, sanat, eğlence, yemek, kültür her biri açısından ayrı ayrı ele alınıp anlatılması gereken bir şehir.”

Moda ve lüksün dünya başkenti olan Paris, “Işık Şehir” (Ville Lumière) diye anılmaktadır.

Fransa'nın başkenti olmasının yanı sıra, bilim, kültür, sanat alanlarında da dünyanın önde gelen merkezlerinden birisi olarak kabul edilen Paris, yaklaşık 2000 yıllık bir tarihe sahip.

Seine Nehri'nin her iki yakasına kurulmuş olan kent, Fransa'nın kuzey kesiminde bulunur ve sarmal bir dönüşle merkezinden çevreye birbirini izleyen 20 ilçeye ayrılır.

Şehrin, nehrin kuzeyinde kalan bölümüne Sağ Yaka, güneyinde kalan bölümüne ise Sol Yaka ismi verilir...

Paris, Manş Denizi'ne dökülen Sen Nehri'nin ağzından 375 km içeridedir. Buna rağmen, Seine Nehri kanallar ve akarsular yoluyla Manş Denizi ve Akdeniz'e, Almanya'ya, Belçika'ya ve Fransa'nın öbür bölümlerine de bağlı olduğu için bir Liman Kenti sayılır.

Paris, Orly ve Charles de Gaulle adlarında iki uluslararası havalimanına sahiptir.

Paris, genellikle her katında iki ya da daha fazla daire bulunan altı katlı apartmanlardan oluşur.

Şehirdeki bulvarlarda bulunan kafeler

Paris halkı için en uğrak yerlerdendir.

Ulaşımın, otomobil, otobüs ve metroyla sağlandığı Fransa'da kara ve demir yolları Paris'ten başlayarak tüm ülkeye yayılır.

Şehrin güneyindeki sanayi bölgesinde tabakhaneler, çimento ve tütün fabrikaları bulunur.

Uçak, lokomotif, elektrikli araçlar, kimyasal maddeler ve ilaçlar, Paris'in sanayi ürünleri arasındadır.

Paris aynı zamanda Fransa'nın film yapım merkezidir.

Nezaket Fransa'da oldukça önemlidir. Parisli şehir sakinleri genellikle insanlardan kalabalık içindeyken ölçülü bir ses tonuyla konuşmalarını beklerler. Trende ya da metroda yüksek sesle konuşan insanlara bakışlarıyla rahatsızlıklarını belirtirler. Paris'te yaşayanların büyük çoğunluğu turistlerle ilgilenmekten hoşlanmazlar; ama kibarca sorulduğunda her Fransız sorunuza yanıt verecektir.

Paris'i gezmek için araba kiralamak kötü bir fikirdir. Trafik yoğunluğunun yanı sıra özellikle turistik mekanların etrafında park yeri bulmak güçtür. Bu sokaklar arabanın icadından çok önce inşa edildiğinden, arabayla gezinti için

“Lüksemburg Bahçesi”

uygun değildir. Parislilerin çoğu da bu yüzden araba sahibi değildir. Yine de Vaux-le-Vicomte Kalesi gibi şehir dışındaki mekanlara arabayla gidilebilir. Bu gibi durumlarda arabayı Paris'in dışındaki bir yerden kiralamak daha uygun olacaktır.

Paris'e yürüyüşe çıkmak yaşanabilecek en büyük zevklerden biridir. Eğer kendinizi sayısız cafe ve dükkana girmekten alıkoyabilirsiniz, tüm şehri bir iki saat içinde baştan sona geçmek mümkündür.

Paris'te ikamet edenlere Parisien(ne) diye hitap edilir. Tüm dünyada anıtları, sanatsal ve kültürel yaşamı ile bilinen Paris, aynı zamanda dünya tarihinde önemli bir şehir olmakla birlikte, başlıca ekonomik ve politik merkezler arasında yer almakta ve uluslararası taşımacılığın geçiş noktalarından birini oluşturmaktadır.

Moda ve lüksün dünya başkenti olan Paris, “Işık Şehir” (Ville Lumière) diye de

anılmaktadır.

Paris gerçekten gezi yazısı yazılması belki de en zor kent. Paris o kadar özel bir kent ki; tarih, sanat, eğlence, yemek, kültür her biri açısından ayrı ayrı ele alınıp anlatılması gereken bir şehir.

İlk gün, sabah Convention Caddesi'nden Eyfel'e doğru yola çıkıyoruz.

Canlı bir cadde, bol miktarda cafe-restaurant var. Convention'ı takip ederek Sen Nehri'ne ulaşmayı, sonra nehir kıyısından sağ yönü takip ederek Eyfel'e varmayı hedefliyoruz. Daha kısa yollar var haritaya göre; ama 5-10 dakika daha fazla yürüyüp, nehir kıyısı gezintisini uzatıyoruz.

Convention'da ilerlerken, caddeyi kesen Rue Saint Charles'de cadde boyu uzanan pazara rastlıyoruz. Çok renkli bir pazar, deniz mahsulleri, sebze, meyve ağırlıklı.

Nehre ulaştıktan sonra planladığımız gibi kıyıdan sağ-kıyıyı takip ederek

Eyfel'i görüyoruz. Saate bakıyoruz; otelden çıkalı bir saat olmuş. Gezinti modundaki yürüyüşümüzü ve kestirmelere girmedığımızı düşünerek, Ajjel Otel-Eyfel mesafesinin tempolu bir yürüyüşle 30-40 dakika olabileceğini konuşuyoruz.

Eyfel'in etrafında biraz dolandıktan ve bol miktarda fotodan sonra birer kahveyi ve dinlenmeyi hak ettiğimizi düşünüyoruz. Nehir ve Eyfel'i arkamıza alıp Ecole Militaire'ye doğru yöneliyoruz.

Notre-Dame'in da bulunduğu nehir üzerindeki adacıkta en yakın köprüden nehrin kuzeyine geçiyoruz. Rue De La Huchette çok canlı bir sokak ve onu kesen Rue de la Harpe de öyle.

Şimdi hedefimiz Champs-Elysees; ama yarın akşam yemeğine bu bölgeye gelmeliyiz, diye zihnimize not alıyorum. Nehire paralel ana cadde Rue de Rivoli'yi takip ederek dev Concorde (Place de la Concorde) meydanına ulaştık. Harita yardımıyla Concorde'a

“Notre Dame Katedrali”

açılan çok sayıda caddeden hangisinin Champs-Elysees olduğunu belirliyoruz ve işte o ünlü caddedeyiz.

Caddeye Concorde yönünden girince önce bir hayal kırıklığı oluyor. Caddenin bu yönünün iki tarafı yeşil park alanı.

Acaba doğru yerde miyiz? Sonra emin oluyoruz. Bu arada gardımız düşmeye başladı. Yol kenarındaki büfeden içecek bir şeyler alıp, hemen önündeki kanepeye oturuyoruz.. Yavaş yavaş önce kafelerin, sonra dünyanın en ünlü giyim mağazalarının bulunduğu bölüme geliyoruz. Caddenin sonundaki zafer takını da görüyoruz. O kadar yorgunuz ki, daha fazla inat etmeyip, otele dönmeye karar veriyorum. Mağazaları dolaşmak ve Champs-Elysees'yi sindirmek için tekrar ve bu kadar yorgun değilken gelmek en iyisi.

PARİS METROSU

Dünyanın en eski ve büyük metrolarından biri. İlk hattı 1900 yılında inşa edilmiş, bugün toplam 16 hattı mevcut. Metronun Paris'teki adı Métropolitain. Metro istasyonlarının girişlerinde ağırlıklı olarak bu yazıyı ya da kısaca Metro yazısını göreceksiniz. Çok geniş bir metro ağına sahip olan Paris'te gitmek istediğiniz her yere metro ile gidebilirsiniz.

NOTRE DAME

Paris'in görülmesi gereken en önemli yerlerinden. Paris'in tam ortasındaki “Cite” denilen ada üzerinde 1163-1345 yılları arasında gotik tarzda inşa edilen Victor Hugo'nun eseri Notre Dame'ın kamburu ile ünlenmiştir. Katedral içerisine 6000 kişi alabilir. “Point Zero” (Paris'in merkezi sayılan metal plaka sıfır noktası) katedralin dışında, avlusundadır.

Napoleon, İmparatorluk tacını burada giymiştir.

Katedrali gezmek ücretsizdir; ancak içeride “Notre Dame Treasures” kısmı ücrete tabidir ve 3 Euro karşılığında

gezilebilir. Bu kısımda Papalara ve diğer din büyüklerine ait özel eşya ve mücevherler bulunur.

“EIFFEL” KULESİ

Neredeyse Paris denildiğinde ilk akla gelen ve tabii ki her turistin görmeden dönmeyeceği yerdir. Adını tasarımcısı Gustave Eiffel den alır. Neredeyse tüm Paris'den görülür 1930 Fransa'nın simgesi Eyfel Kulesi 1887-1889 yılları arasında Gustave Eiffel'in firması tarafından, Fransız Devrimi'nin 100. yıl kutlamaları için düzenlenen Paris Fuarı'nın giriş kapısı olarak inşa edilmiş.

Üst bölümündeki antenle birlikte 324 metre uzunluğunda, 124 metre eninde.

1889 yılındaki açılış tarihinden önceki 5 ayda 1,9 milyon kişi ziyaret edince, yıl sonuna kadar toplam masrafın 3/4'ü çıkartmış.

3.000 işçiyle 26 ay süren bir çalışmayla

tamamlanmış.

Parisliler Eyfel Kulesi'ni Demir Bayan olarak adlandırıyor. İlk başlarda Gustave Eiffel, kulenin sadece 20 yıl kalması için müsaade almış. Ancak iletişim için çok uygun yüksekliği olduğundan kalmasına izin verilmiş. Hava karardıktan sonra her saat başa Eyfel'de ışık gösterileri yapılıyor. Trocadéro'ya gidip izlemenizi tavsiye ederim. Kuleye çıkmak için maalesef çok uzun süre kuyrukta bekliyorsunuz. yılında Chrysler binası yapılan kadar 320 m uzunluğu ile dünyanın en yüksek yapısı olmuştur.

Uzaktan çok etkileyici olmamakla beraber altına gelince gerçekten devasa hali ile etkileyicidir. En önemli olay ise; kuleye çıkmaktır. Kulenin her ayağında asansörleri ve 3 izleme platformu var. 1. kata 4.80 Euro karşılığında çıkılıyor ama oraya çıkan kişi sayısı az çünkü oldukça altta kalıyor. 2.kata 7.80 Euro karşılığında çıkılıyor ve oldukça tatminkar bir manzara sunuyor. 3.kata ise; 12

Euroya çıkılıyor ve burası zirve. Tavsiyemiz buraya çıkmanız. Artık caddelerin arasının harita gibi açık açık izlenebildiği bir yüksekliğe ulaşıyor. 3.kata çıkmak için 2.kata çıkmanız ve oradan 3.katın asansörüne binmeniz gerekiyor. Direkt olarak 3. kata bilet alabileceğiniz gibi isterseniz 2. kattaki gişeden de aradaki farkı ödeyerek 3. kata çıkabiliyorsunuz. 2. katta fotoğraf çekimi için arada tel vs. olmayan güzel bir manzara var. 3. katta ise 2 ayrı kat var asansörden inilen ilk kat camla kaplı ve camın altında önceden çekilmiş fotoğraflarda nerenin ne olduğuna dair işaretler var. Merdivenlerden yukarı çıkarsanız tellerle kaplı (ama fotoğraf makinasının tellerin dışına çıkarılabildiği) bir kata ulaşıyorsunuz. Eiffel'e çıkmak için her zaman sıra oluyor (ortalama 45 dakika ile 2 saat arası beklemek gerekiyor). Eğer beklemek istemezseniz alternatifi var; 2. kattaki “Jules Verne” restoranın kendine ait asansörü var. Ama burada yemek yemenin de bir bedeli var.

LOUVRE MÜZESİ

Paris'den bahsediyorsak “Louvre Müzesi” nden de uzunca bahsetmemiz gerekir. “Louvre” 1200' lü yıllarda inşa edilmiştir. Önceleri Kraliyet Sarayı olarak hizmet veren bina 1793 yılında müze olmuştur. St.Petersburg'daki Hermitage Müzesi'nden sonra en büyük 2. müze-

“Louvre Müzesi”

“Eyfel Kulesi”

“Zafer Takı”

dir. 80’li yıllarda önündeki cam piramit eklenmiştir. Neredeyse tüm sanatçıların eserleri görülebilir. Tabii ki en önemlisi “Monalisa” (La Jaconte) dir. Louvre için çok hızlı bir tur için yarım güne ihtiyacınız var. “Yok ben tek tek incelerim” dersiniz sürenin sonu yok.

Giriş 1989 yılında eklenen büyük piramitin içerisinde ve 12 Euro.

Louvre’un önünden devam ettiğinizde “Jarden de Tuileries” den (Tuileires Bahçeleri) ilerlediğinizde bahçeler sizi “Concorde Meydanı” na götürür.

CONCORDE MEYDANI

“Conco*rde Meydanı” nın devamı ise sizi ünlü ve ünlü “Champ Elysees” (Şanzelize) ye götürür. Bu cadde bir ucu “Concorde Meydanı”n da bir ucu “Zafer Takı” nda dümdüz ve Paris’in en ünlü caddesidir.

ZAFER TAKI

“Zafer Takı” kazanılan zaferler adına dikilmiş bir anıt ve üzerinde bu zaferlerin kabartmaları var. “Zafer Takı” “Champs Elysees”in sonunda yer alıyor. Takın

üzerine çıkarsanız cetvelle çizilmiş gibi düz 12 caddenin (en büyüğü Champs Elysees) kesiştiği yerde yer alan takın konumu daha iyi anlaşılır. Asansör de var ama yürüyerek çıkmanıza izin veriliyor.

PONT NEUF

“Pont Neuf” yani “Yeni Köprü” “Ile de Cite” adasını karaya bağlayan en eski köprüdür ve güzelliği ile diğerlerinden ayrılır. En eski köprü olmasına rağmen o tarihte yeni olduğu için adı yeni köprü olarak kalmıştır. “Pont Neuf” dan sonraki köprü olan “Pont des Arts”dan adaya doğru bakarsanız çok güzel bir manzara ile karşılaşrsınız. Ada büyük bir ada olduğu için çoğu yerde ada olduğu anlaşılmaz ancak bu köprüden bakınca adanın varlığı ve yapısı çok net görülür.

“Ile de Cite” şehrin merkezinde “Sein Nehri” nin üzerinde bulunan Paris’de ilk yerleşimin başladığı yerdir. “Notre Dame” Katedrali de bu ada üzerindedir. Napolyonun mezarının içerisinde olduğu “Dome Katedrali” ,ChampElysees üzerindeki “Grande Palace” ve “Petit Palace”,

“Disneyland”, “Pompedion Kültür Merkezi” “Pantheon”, “Tracadero”, “SorbonneÜniversitesi”, “D’Orsay Müzesi” görülmeli, hava güzelse (kötüyse de !!) “Lüksemburg Bahçeleri” nde hiçbirşey düşünmeden dolaşılmalı.

Paris tarih dolu bir kent olduğu için sayılamayacak kadar gezilmesi gereken tarihi bina ve müze var.

PARİSTE YAŞAM

Hayvan hakları konusunda tüm Avrupa’dan da ileri bir şehirdir Paris. Çok fazla sayıda ailenin özellikle köpek beslediği şehirde hayvanların sokaklara işemesi çok normal sayılır tüm şehir erken saatlerde belediye tarafından yıkanır. Köpekler tuvaletlerini de istediği yere yapar sahibinden beklenen torba ile oradan almasıdır (almamanın cezası 430 euro !) Bu arada tabii ki söylemeye bile gerek yok hayvanlarınızla her yere girebilirsiniz. Hayvanların girmesinin yasak olduğu levhayı sadece sarayda ve mezarlıkta gördük.

Paris’den; Brüksel, Brugge, Amsterdam’a hızlı tren ile ulaşabilirsiniz.

PARİS GEZİLECEK YERLER LİSTESİ

• **Eyfel Kulesi:** Paris denilince herkesin aklına ilk gelen yapıdır. 1887 – 1889 yılları arasında Gustave Eiffel tarafından yapılan kule 324 m uzunluğundadır.

• **Louvre Müzesi:** Paris gezilecek yerler listesindeki en önemli müzelerin başında geliyor. Müzede Orta Çağ’dan 19. yüzyıla kadar eserler görülebilir.

• **Notre Dame Katedrali:** Roma Katolik Kiliselerinden olan Notre Dame 12. yüzyılda tasarlanmıştır fakat 14. yüzyıla kadar tamamlanmamıştır. Gotik mimarinin en önemli yapılarındandır.

• **Zafer Takı:** İnşasına 1806 yılında Napoleon’un emri ile başlanmıştır. Paris gezilecek yerler listesindeki ünlü simge yapıların başında gelir.

• **Sacre Coeur Kilisesi:** Roma Katolik kilisesi ve küçük bazilikası olan Sacre Coeur Paris Montmartre Tepesi’nde yer alır. 1875 yılında başlayan inşa 1914 yılında bitirilmiştir.

• **Şanzelize:** 2 kilometre 70 metre uzunluğundaki Şanzelize, dünyanın en bilinen caddesidir. Paris gezilecek yerler listesinde yer alan en önemli alışveriş noktalarının başında gelir.

• **Versay Sarayı:** Paris şehir merkezinden biraz uzakta yer alan Versay ülke-deki en önemli saraylardan biridir. Kral Louis XIV tarafından saray ve bahçeler şeklinde inşa edilmiştir.

• **Disneyland:** Paris şehir merkezinden 32 km uzaklıkta yer alan Disneyland Paris gezilecek yerler denilince akıllara gelen bir diğer gezi noktasıdır.

• **Pantheon:** St. Genevieve’yi onurlandırmak adına Louis XV tarafından yaptırılmıştır. 1757 yılında inşasına başlanan yapının bir diğer önemli noktası da sahip olduğu kubbesidir.

• **Lido Show:** Lido gösteri merkezinde

izleyicilerle buluşan dünyanın en eğlenceli kabarelerinden biridir. Yemekli ve yemeksiz gösterilere katılarak eğlenceli vakit geçirebilirsiniz.

• **Moulin Rouge:** Dünyanın en eski kabaresi ve Paris’teki salonun adıdır. Yaklaşık 120 yıl önce açılmasına rağmen Moulin Rouge, dünyanın en ünlü kabareleri standartlarına sahiptir.

• **Concorde Meydanı:** Paris gezilecek yerler listesindeki büyük ve önemli meydanlardandır. Meydan Kral Louis XVI ve diğer birçok kişi giyotin ile idam edilmesi ile de ünlüdür.

• **Galeriies Lafayette:** 19. yüzyılda Paris’te kurulan ünlü alışveriş merkezi-dir. Alışveriş merkezi her yıl milyonlarca kişi tarafından ziyaret edilir.

• **Orsay Müzesi:** Sen Nehri kenarında yer alır. 1900 yılında inşa edilen bir tren istasyonu içerisinde bulunan müzede birçok heykel ve resim incelenebilir.

• **Les Invalides:** 1671 yılında Kral Louis XIV tarafından savaş nedeniyle hasta veya gazilere sığınak olma amaçlı kurulan yapıdır. Günümüzde birçok müzeye ev sahipliği yapmaktadır.

• **Centre Pompidou:** Paris gezilecek yerler listemizdeki en orjinal yapıların başında gelir. 1969 yılında Paris’te yapımına karar verilen modern sanat enstitüsüdür.

• **Palais Garnier:** Şehirdeki ünlü opera binasıdır. Charles Garnier tarafından İmparator Napolyon için tasarlanmıştır. 19. yüzyıl barok tarzının en önemli örneği ve şehrin sembollerindendir.

• **Palais Royal:** 17. yüzyılda inşa edilmiştir bir saraydır. 1629 yılında Kardinal Richelieu tarafından inşa edilmiştir. Richelieu 1624 – 1642 arasında etkili olmuş Fransız bir kardinaldir.

• **Grand Palais:** Paris gezilecek yerler listesinde yer alan bir diğer önemli yapıdır. 1900 dünya fuarı için Paris’te inşa edilen bir saraydır. En bilinen özelliği camdan yapılmış çatısıdır.

• **Pont Neuf:** Pont Alexandre III ile Paris’in en bilinen ve en güzel köprüsüdür. 1991 yılında UNESCO tarafından dünya tarih mirası listesine eklenmiştir.

• **Sainte Chapelle:** Orta Çağ mimarisi harikalarından bir şapeldir. Louis IX tarafından inşa edilen yapının temel inşa amacı değerli dini hazineleri saklamaktır.

• **Stade De France:** Büyük organizasyonların yapıldığı bir stadyumdur. Futbol, rugby, atletizm gibi spor olayları ile konser ve gösterilere ev sahipliği yapar.

• **Petit Palais:** 1900 yılında Universal Exhibition için inşa edilmiştir. Paris gezilecek yerler listemizde yer alan bir diğer önemli müzedir.

• **Parc Asterix:** Paris’te yer alan bir diğer önemli eğlence parkıdır. Paris’in yaklaşık 35 kilometre kuzeyinde yer alıyor.

• **Ressamlar Tepesi:** Artist’s Square ya da Place de Tertre olarak da bilinen Ressamlar Tepesi sanatçıların turistlerin resimlerini yapıp sattıkları bir yerdir.

• **Montmartre Tepesi:** Paris gezilecek yerler listesindeki en önemli gezi noktalarından olan Montmartre Tepesi, Sacre Coeur Bazilikası ve Ressamlar Tepesi ‘ne ev sahipliği yapar.

• **Lüksemburg Bahçesi:** Paris’teki en popüler parktır. 1615 – 1627 yılları arasında Lüksemburg Bahçesi’nin kuzeyinde Palais du Luxembourg (Lüksemburg Sarayı) inşa edilmiştir.

• **Place Vendome:** Paris’te yer alan önemli bir meydandır. Kral Louis XIV ve

Sun King'in orduları şerefine 1702 yılın-
da yapılmıştır. Mimar Jules Hardouin
Mansart'ın eseridir.

• **Gare Du Nord:** Paris'in ana tren is-
tasyonudur. Paris'in kuzeyi ile ve Londra
ve Amsterdam gibi uluslararası tren
seferleri bu istasyondan yapılmaktadır.

• **Conciergerie:** Paris'te yer alan önce-
likle saray sonrasında hapisane olarak
kullanılan bir yapıdır. 14. yüzyılda
Philippe le Bel tarafından yapımı isten-
miştir.

• **Picasso Müzesi:** Pablo Picasso'nun
eserlerinin sergilendiği bir müzedir.
1881 yılında doğan ve 1895 yılında sanat
çalışmaya başlayan Picasso'nun değerli
eserleri mutlaka görülmelidir.

• **Parc de la Vilette:** Paris gezilecek
yerler listesindeki en büyük parklardan
biridir. İçinde Avrupa'nın en büyük bilim
müzesi olan Cite des Sciences et de
L'industrie bulunur.

• **Sen Nehri:** Paris'i boydan boya ikiye
bölen, Fransa'nın en büyük 2. nehridir.
776 km uzunluğundaki Sen Nehri
Burgonya'dan doğar ve Manş Deni-
zi'ne dökülür. Üzerinde 37 adet köprü
bulunur.

• **Place Des Vosges:** Paris'teki en eski
meydandır. Marais'de yer almaktadır.
"Royal Palace" olarak bilinen meydan
Henry IV tarafından yapılmış ve 1605 –
1612 arasında genişletilmiştir. Günü-
müzde meydanın merkezinde Louis XIII

Meydanı bulunmaktadır. Meydandaki
Louis XIII heykeli 1639'da zarar görünce
yerine bugün görebileceğiniz hâli yapılmıştır.
Kafe ve mağazaları ile ziyarete
değer bir meydandır.

• **Grande Arche:** 20. yüzyılın sonunda
inşa edilen bir taktır. Paris'in modern
iş bölgesi La Defense'de yapılmıştır.
1980'lerde François Mitterrand Fransız
Devrimi'nin 200. yılını kutlamak için
bazı projelerin hazırlanmasını istemiş-
tir. Grande Arche de bu dönemde bu
amaçla inşa edilen bir yapıdır. Tepesinde
bulunan izleme platformu 2010 yılında
meydana gelen asansör kazasından beri
kapalıdır.

• **Madeleine Kilisesi:** Paris gezilecek
yerler listesinde yer alan bir diğer
önemli yapı Madeleine Kilisesi
Paris'te bulunan bir Yunan tapınağıdır.
Yapı esasında bir kilisedir ve St. Mary
Magdelene'ye adanmıştır. 1764 yılında
inşasına başlanan yapının mimarı Pierre
Constant'dır. Tapınak olarak inşa edilen
yapı devrim sonrasında kilise olarak
kullanılmaya başlanmıştır. Kilise içeri-
sinde günümüzde de kullanılan bir org
mevcuttur. Palais Garnier ve Place de la
Concorde'a yakındır.

• **Ile de la Cite:** Paris'te Sen Nehri
üstünde bulunan doğal adadır. Paris'teki
tüm mesafeler buraya göre ayarlanır.
Şehir merkezi olarak kabul edilen
bu nokta ayrıca Orta Çağ'da şehrin
kurulduğu yerdir. Ada üstündeki en ünlü
nokta Notre Dame Katedrali'dir. Ayrıca
Palais de Justice de burada görülebilir.

Özellikle 10. yüzyıldan sonra Ile de la
Cite dini bir merkez olarak görülüp bu
şekilde kullanılmıştır.

• **Champ De Mars:** Paris'te yer alan
büyük yeşillik bir alandır. Eyfel Kulesi ile
Ecole Militaire arasında bulunur. En ya-
kın metro istasyonu La Motte – Picquet
– Grenelle ve Ecole Militaire'dir. 16. ve
17. yüzyılda sebze ve üzüm yetiştirilen
bu alan daha sonra parka dönüştü-
rölmüş ve halka açılmıştır. 42 hektar
üstüne inşa edilen Champs de Mars
sonrasında 1980'de dünya sergisi için
küçültölmüş fakat 20. yüzyılda tekrar
orijinal haline kavuşturulmuştur.

• **Musee Rodin:** Rodin ve çalışma-
larına adanmış bir müzedir. Louvre,
Versailles ve Musee d'Orsay'dan sonra
Paris'te en çok ziyaret edilen müzedir.
Ünlü heykeltıraş Rodin'in çalışmaları
Musee Rodin'de görülebilir. Salı – Pazar
10.00 – 17.45 arasında ziyaret edilebilen
müzeye giriş tam bileti 5 Euro, indirimli
bileti 3 Euro, aile bileti 10 Euro, bahçe
bileti 1 Eurodur. 18 yaş altındakilere
giriş ücretsizdir.

• **Parc Monceau:** Paris'in en iyi
korunmuş parklarından biridir. 8.2
hektarlık bir alan kaplayan park 1861
yılında Napolyon tarafından açılmıştır.
1876 – 1878 yılları arasında ünlü Fran-
sız ressam Calude Monnet Parc
Monceau'yu tasvir ettiği 5 tane resim
yapmıştır ve bu resimlerle daha da ünlü
olmuştur. Klasik öğelerle yapılan Parc
Monceau çocuklara sunduğu oyun alan-
larıyla da ziyaretçi çeken bir yerdir.

• **Place de la Bastille:** Paris gezilecek
yerler listesindeki bir diğer önemli mey-
dandır. 1789 yılında Fransız Devrimi'nin
başlatıldığı yer olarak bilinir. Günümüz-
de ise; konser ve benzer olaylara ev
sahipliği yapar. Geçmişte taşıdığı önem
nedeniyle kimi zaman politik olaylar
için de kullanılır. Meydan 1803 yılında
yapılmıştır. Meydanda fil şeklinde bir
çeşme bulunur ve bu çeşmeye Victor
Hugo'nun ünlü "Sefiller" kitabında değ-
nildiği bilinir.

• **Palais de Chaillot:** Birçok müze ve
bir akvaryumun bulunduğu bir yapıdır.
Chaillot Tepesi olarak bilinen yerde
yapılan ilk bina 1878 Dünya Fuarı için
yapılmıştır. Yapıda yer alan müzeler
şunlardır: Musee de la Marina (Marin
Müzesi), Musee de l'Homme (İnsan
Müzesi), Cite de L'Architecture (Mimari
müzesi). Sen Nehri karşısında yer alan
Palais de Chaillot da ayrıca bir de tiyatro
vardır.

• **Orangerie Müzesi:** Tuileries Bahçesi
ve Concorde Meydanı yakınında bulu-
nan bir sanat galerisidir. Empresyonist
ve postempresyonist resimlerin sergi-
lendiği galerideki en ünlü eser Claude
Monet'in "Water Lilies" (Su zambakları)
isimli çalışmasıdır. Müze içerisinde
ayrıca Cezanne, Matisse, Modigliani,
Picasso, Renoir, Sisley, Utrillo gibi
ünlü sanatçıların çalışmaları da görü-
lebilir.

• **Jardin Des Tuileries:** Louvre Müzesi
ve Concorde Meydanı arasında yer alan
bir bahçedir. 1564 yılında Catherine de
Medicis tarafından yapılan bahçe, 1667
yılında halka açılmıştır. Fransız Devri-
mi'nden sonra da kamuya mal olmuş-

tur. 19. yüzyıldan günümüze kadar ise
Paris'lilerin buluştukları, kutlamalar
yaptıkları bir yer haline gelmiştir. 1991
yılında UNESCO dünya tarih mirası
listesine alınmıştır.

• **Tour Montparnesse:** Paris gezilecek
yerler listemizdeki önemli bir diğer yapı
olan Tour Montparnesse 210 metre
uzunluğundaki bir gökdelendir. 1969
– 1972 yılları arasında inşa edilen yapı
2011 yılında Tour First inşa edilene
kadar Paris'teki en yüksek gökdelendi.
56. katında bir gözlem kulesi bulunur.
Paris'i panoramik şekilde görebileceği-
niz bu kule mutlaka gitmeniz gereken
yerlerden biri. Havanın açık olduğu
günlerde 40 kilometrelik mesafeyi
görebilirsiniz.

• **Musee Des Arts Decoratifs:** Paris'te
bulunan dekoratif sanatlar müzesidir.
Arts Decoratifs içerisinde dört tane
müze bulunur ve Musee des Arts De-
coratifs bunlardan biridir. Bu müzelerde
toplamda 360.000'e yakın sanat eseri
bulunmaktadır. 9 Euro karşılığında
Salı – Cuma 11.00 – 18.00, Çarşamba
11.00 – 21.00, Cumartesi – Pazar 10.00
– 18.00 arasında ziyaret edilebilir.

• **Jardin Des Plantes:** Fransa'daki ana
botanik bahçesidir. Museum national
d'histoire naturelle'in yedi bölümünden
biridir. Sen Nehri kenarında 28 hektarlık
bir alan üstüne kurulmuştur. 1626 yılın-
da Kral Louis XIII'in doktoru tarafından
kurulan botanik bahçede 10.000den
fazla çeşit vardır. Bahçe içerisindeki
Natural History Museum (Doğal Tarih
Müzesi) de ziyaret edilebilir.

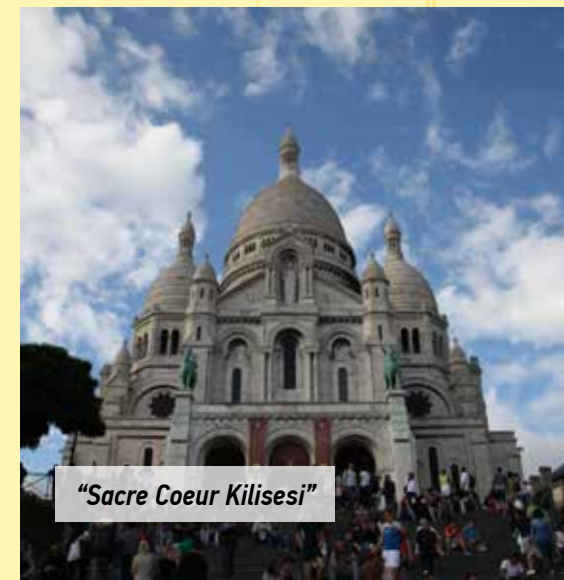
• **Cite Des Sciences Et De L'Industrie:**

Avrupa'daki en büyük bilim müzesi-
dir. 1986 yılında açılan müze her yıl 7
milyondan fazla kişi tarafından ziyaret
edilmektedir. Bilim, teknoloji ve geleceği
merak edenlerin uğrak noktası olan Cite
des Sciences et de l'Industrie içerisinde
bir müze, denizaltı, tiyatro ve çocuklar
ile gençler için özel alanlar vardır.

• **Musee De Cluny:** Paris gezilecek
yerler listemizdeki bir diğer önemli
müze, Musee du Cluny. Orta Çağ sanat
ürünlerinin görülebileceği bir müzedir.
Antik heykellerin yanı sıra dünyadaki en
zengin Orta Çağ koleksiyonlarından biri-
ne sahiptir. Perşembe günleri hariç her
gün 09.15 – 17.45 arasında 5.49 Euro
karşılığında ziyaret edilebilir. 21, 27, 38,
63, 85, 86, 87 numaralı otobüsler ile ya
da 4 veya 10 numaralı metro hatları ile
müzeye gelinebilir.

• **Museum National D'Histoire
Naturelle:** Paris'teki Ulusal Doğal Tarih
Müzesi'dir. Daha çok botanik bir bahçe
görünümünde ve içeriğinde olan müze
yaklaşık dört yüzyıldır halka açıktır.
Bilim ve doğanın keşfedilebileceği
harika bir yerdir. Çarşamba günleri özel
organizasyonların da yapıldığı müze
rahatlamak ve bilimle, doğayla iç içe
olmak için ideal bir yerdir.

• **Arc De Triomphe Du Carrousel:** Car-
rousel Meydanı ile eski Tuileries Sarayı
arasında yer alan bir taktır. Bu tak, zafer
yolunda inşa edilen üç taktan en küçü-
ğüdür. Diğer ikisi Arche de la Defense
ve Arc de Triomphe de l'etoile'dir. 1806
yılında Napolyon tarafından Avusturya
Zaferini kutlamak için inşa edilmiştir.
19 metre yüksekliğinde ve 23 metre
genişliğindedir.

EGE ÇUBUKÇU

Profesyonel müzik kariyeri 2005 yılında yayımladığı “1 Gün” isimli albümle başladı. Müzik piyasasına damga vuran “Yaz Geldi” ve Ayşe Hatun Önal ile düet yaptığı “Hey DJ” şarkılarıyla büyük başarı elde etti. 2006 yılında Radyo Boğaziçi Müzik Ödülleri’nde ve 2008’de Radyo N101 Müzik Ödülleri’nde En İyi Rap Sanatçısı Ödülü’nü kazandı. 2008 yılında Ajda Pekkan, Pamela, Ferhat Göçer, Hüseyin Karadayı, Fallen Angelz ve Hakan Özlücan gibi önemli isimlerle sıradışı düetlere imza attığı “Bir de Baktım” albümünü çıkardı. “Parti İstanbul” adlı albümü 2012 yılında piyasaya sürüldü.

SÖYLEŞİ CANSIN ÖZALP • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

“Rap ise müzik yeteneklerim ve yaşam biçimimi yansıtan bir ifade şekli.”

Kendinizden ve müzik geçmişinizden bahsedermisiniz?

Hayatımda ilk kez lise zamanımda ilgi duymaya başladım. O zamanlar imkanlarım müsait değildi; ama birkaç arkadaş güzel girişimlerde bulunduk. Sonradan bu hissiyat bir arzuya dönüştü ve daha ciddiye alarak söz yazmaya ve beste çalışmalarına başladım. Sonrası hep bir imkan yaratarak canlı performanslar vermeye ve dikkat çekmeye çalışmak ile geçti. Nitekim hayal ettiğim

albümü çıkardım. Şimdilerde albümlerimin prodüksiyonlarını yapmaya başladım bu benim için bir başka seviye demek.

Rap müzik farklı bir tür, diğer müzik türlerinden ayıran özellikleri nelerdir? Neden rap müzik, yeteneğinizden dolayı mı yoksa herkesin hissedemeyeceği bir yaşam biçimi mi?

İlk sorunun cevabını tek bir röportajla anlatmak zor; ama bu türün takipçileri-

ne ve merak duyanlara yaz dönemlerinde Açık Radyo'dan yayınladığım “Şehrin Azizleri” programını tavsiye edebilirim. Rap ise; müzik yeteneklerim ve yaşam biçimimi yansıtan bir ifade şekli.

**Ceza,Fuat,Sagopa’dan ayrılan yönle-
riniz yada benzeyen taraflarınız var
mı ? Aynı zamanda müzik tarzınızı
hangisi ile yakın buluyorsunuz?**

Listendeki hiç bir isim birbirine benze-
miyor. Yaşadığımız hayat gibi kendine
özü isimleriz.

**Bu zaman kadar kimlerle çalıştınız
ve düet yaptınız?**

11 yıl içinde sayısız isimle çalıştım.
Sayısını gerçekten hatırlamıyorum,
tutmuyorum da. İnsan güzel anılarının
parmak hesabını yapmaz.

Aldığınız ödüller var mı?

Türkiye’de alternatif ve kısıtlı bir kategori
olsa da kendi alanımda bir çok ödül
kazandım ama bir sporcu mantığıyla
bakamıyorum ödül işlerine. Eğlence
sektörünün bir ürünü. Müzik ile alakalı
değil.

Sosyal Sorumluluk konusunda katıl-

duğınız projeler var mı?

Bana ulaşan ve kalbime dokunan her
proje.

Klip,konser,imza günü çalışmalarınızdan söz eder misiniz?

Şu sıra sadece müzik düşünüyorum.
Üstüne düşüğüm yeni çalışmalarım var
dikkatim bozulsun istemiyorum.

**Bir gün,Bir de Baktım,Parti İstanbul
albümlerinizde kimlerle çalıştınız?Al-
bümlerin yapım sürecinden bahsedermisiniz?**

İlk iki parçada Erdem Kınay, Sarp
Maden ve Pamela ile birlikte çalıştım.
Parti İstanbul’da ise Emrah Karaduman,
Hüseyin Karadayı ve Bedük ile 3 farklı
çalışma yaptım.

**En son albümünüz “Kanatlanıp Uça-
caksın” diğer albümlere göre mesaj
içerikli ve evrensel... Ne kadar süre
çalıştınız?**

Parçalarla doğru iletişimi kurduğunuz
zaman aslında hepsinin bir hikayesi ol-
duğunu anlayabiliyorsunuz. Parçalarım
insan davranışları ve toplum kodları
üzerine oluyor genelde. İnsanı anlatan
her parçanın da evrensel olduğunu

düşünüyorum.

**King Of Rock etkinliği için yazılan
Kanatlanıp Uçacaksın şarkısını ilk
defa tarihi Sinop Cezaevinde söylediniz.Mekanla ilgili düşünceniz nedir,ne
hissettiniz?**

Şairler, yazarlar, aydınlar fikirlerinden
ve farklılıklarından ötürü hapsedildi ve
işkence gördüler Sinop Cezaevi’nde.
Denizin kokusu, kıyıya çarpan dalgalar
alışıla gelmiş bütün işkencelerden
daha acı bir mahkumiyet yaşatmış
insanımıza. Duvarlarında beni en çok
etkileyen yazılardan biri “Hatasız insan
yoktur. İnsanlık hatasını kabul ve tamir
etmekle ölçülür.” Ülke insanı olarak
hala tamir edemediğimiz hatalara
isyan ettim.

**Klip için Türk basketbolunun genç
yıldızı İlkan Karaman ile görüşmeniz
nasıl gerçekleşti,süreçten bahsedermisiniz?**

Çok keyfiydi beraber çalışmak çünkü
İlkan çok genç, enerjik ve bu tarz bir
çalışma için kafa olarak hazır bir yol
arkadaşı oldu bana. Aramızda, işlerimiz
farklı olsa da bize kattığı deneyimlerden
fikir alış veriş yapma fırsatı oluştu.

TÜRK SINEMASININ SULTANI

TÜRKAN
ŞORAY

SÖYLEŞİ ECE ADİL • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

Sinemada oyunculuğunun yanı sıra yönetmenlik de yaptı. Türkan Şoray yeni bir projede yine yönetmen olarak seyircisiyle buluşacak. Ama bu, tüm deneyimlerinden daha farklı: Kızı Yağmur projede Yapımcılığının yanı sıra Oyuncu olarak da görev alacak. Yani Ana-Kız aynı Filmde..

Türkan Şoray'la, yeni filminin telaşlı hazırlığı içindeyken, deyim yerindeyse “iki arada bir derede” İTALİK için konuştuk.

“Oyuncu yönetmenin anlatımındaki araçtır. Yarattığı karakter ve oyunculuk performansı ile yönetmenin kurduğu dünyanın gerçekleşmesindeki en büyük destekçisidir.”

Oyunculuk, sizin için çocukluk döneminin bir hayali miydi? Başka hedefleriniz mi vardı?

Küçükken ilköğretmeni çok sevdim ve öğretmen olmaya karar vermiştim. Hatta yatılı öğretmen okuluna kaydımı yaptırmak üzereydik. Birdenbire hiç aklımda olmayan bir değişiklik oldu. Oyunculuk bir tesadüf eseri oldu. Bir komşumuz tarafından sete götürüldüm ve beni orda gören yönetmen, beni oynamayı aklına koymuş, eve gelip teklifte bulundular. Bu sırada talebeydim, annem bir süre tereddüt etti ve ekonomik şartların da etkisiyle “evet” dedi. Ben o günden sonra okula gitmeyip film setlerine gitmeye başladım. Ve böylece okul hayatım bitmiş oldu. Sinema hayatım başladı; oyuncu oldum.

Geriye dönüp baktığınızda kendinizi en çok beğendiğiniz film hangisi?

Kendimi hiçbir zaman dört dörtlük beğenmedim, her zaman kendimi en çok eleştiren kendim oldum. Çevirdiğim tüm filmlerde hep büyük bir aşkla oynadım.

Yönetmenlik koltuğu ile oyunculuk arasındaki farklar nelerdir?

Yönetmen filmin tek sorumlusudur. Filmin yönetmenidir. Oyuncu yönetmenin anlatımındaki araçtır. Yarattığı karakter ve oyunculuk performansı ile yönetmenin kurduğu dünyanın gerçekleşmesindeki en büyük destekçisidir.

Sizin için sinema ve dizi ne ifade ediyor? İzleyip de içinde bulunmak istediğiniz bir film oldu mu?

Diziler yayınlandığı sürece izleniyor ve dizi bitince unutuluyor, bir yenisi onun yerini alıyor. Sinema filmi ise; klasikleşiyor ve kalıcı oluyor. Genellikle Meryl Streep’in filmlerini izlediğimde, oynamak istediğim olmuştur.

Sizin televizyonda bir dönem program yaptığınızı biliyoruz. Bunu sürdürmek ister misiniz? İstemeniz halinde nasıl bir program tasarlardınız?

Sinemayı anlatan, sinemayla ilgili programlara her zaman açıgım.

Üniversitelerde sinema alanında öğretim görevliliği yapmayı hiç düşündünüz mü?

Üniversitelerde gençlerle sinema tecrü-

belerimi paylaşmak büyük mutluluk benim için. Bir sinema emekçisi olarak her zaman gençlerle buluşmaya hazırım.

Türk Sinemasının Sultanı kavramı ne zaman ve kimin tarafından oluşturuldu?

Sanırım öyle tek kişi kaynaklı bir icat değil bu. Bu gurur verici sıfat, seyircilerimin bana sevgilerin karşılığı diye düşünüyorum.

1972 yılında başrolünü oynadığınız ‘Dönüş’ filminin yönetmenliğini de üstlendiniz. Bu ilk yönetmenlik deneyiminiz size neler hissettirdi ve hayatınıza neler kattı?

Oyunculuk o kadar hayatımı doldurmuştu ki, yönetmenlik hiç düşünmemiştim. Hikâyesini benim önerdiğim bir filmin hazırlık aşamaları sırasında, bu filmin yapımcısı bana yönetmenlik önerdi. “Hikâye sizin olduğu için en güzel siz çekersiniz” dedi. Ve böylece “Dönüş” filminde ilk yönetmenliğimi yaptım.

Bir özeleştirisi yapsanız hayatınızda sevip, sevmediğiniz yönleriniz neler? Sevmediğim taraflarım; çok telaşlı,

aceleci olmam, fazla mükemmeliyetçi olmam, zaman zaman lüzumsuz yere aşırı karamsarlığa kapılmam.

Kızınız bu sektöre sıcak bakıyor mu?

Yağmur’a çocukluğundan beri birçok teklif geldi ancak o pek istemedi. Ama şimdi sıcak bakıyor. Hatta, Yağmur, bir filmin yapımcılığını; ben de yönetmenliğini yapacağım. Bu, Kültür ve Turizm Bakanlığının da desteğiyle çekilecek olan “Eski Köye Yeni Adet” filmi. Çekimlere Mayıs ayında başlanacak. Çok geniş oyuncu kadrosu ile yola çıkıyoruz.

Dünyanın en çok film çeviren kadın oyuncularından birisiniz. Bu tutkulu çalışma aşkını nereden alıyorsunuz. Temel motivasyon aracınız ne?

Rol aldığım 200 film içinde birçoğu ticari film. Bununla birlikte mesajları olan, toplumsal içeriği ve sanatsal niteliği yüksek, fazla sayıda seyirciye ulaşan filmlerde de oynama şansına sahip oldum. Mesela “Al Yazmalım” gibi. Galiba sinema tutkumu ve motivasyonumu büyük ölçüde bunun yarattığı olumlu sonuçlara borçluyum.

“Diziler yayınlandığı sürece izleniyor ve dizi bitince unutuluyor; bir yenisi onun yerini alıyor. Sinema filmi ise; klasikleşiyor ve kalıcı oluyor.”

SÖYLEŞİ FATİH GÜLBAYAZ • FOTOĞRAF EMRE TOPÇU

AHMET YENİLMEZ

TV Dizilerinden anımsarsak; Deli Yürek'in Sabri'si, Ekmek Teknesi'nin Celal'i...

Tiyatro sanatçısı, aktör, şair ve yazar...

Kendine Has Üslubuyla "Ahmet Yenilmez" Tanımı

Evet, Nacizane 7 bölgeye bölünmüş olan ülkemizin, Doğu Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde kalan Ordu ilinin merkeze bağlı Karaağaç köyünde, Pehlivanoğlu Sülalesinden Tevfik'ten olma, Aşcıoğlu sülalesinden Fikriye'den doğma, namıdiğer Kara Ahmet'tir.

İlk, orta, lise tahsilimi Ordu'da tamamladım. İlk tiyatro eğitimini de Ordu'da aldım. 1930'lardan beri perdesini kapatmamış tek tiyatro olan Ordu Karadeniz Belediye Tiyatrosunun deneme sahneside rol aldım. Yüksek tahsilim için İzmir'e geçtim. 12 eylülün ara döneminde öğrencilik hayatımı tamamladım. 1996 yılında Büyükşehir Belediyesi Gösteri Sanatları Merkezine İstanbul 'a geldim. Oyunculukla, yapımcılıkla iştiğal eden tiyatronun hizmetçisi olabilecek bir kulum.

Tiyatroyu seçme sebepleriniz nelerdir?

İnat kelimesiyle açıklayabilirim aslında bu durumu. Herkesin elinde bir mesleği olması lazımdır. O dönemlerde gerek rahmetli dedemin, gerek hocalarımın, gerek içimde hissettiğim yeteneğin galebe çalmasıyla bu alanı seçtim. Kendimi en iyi tiyatro perdesinde ifade edebileceğimi düşündüm. Gelişen süreçte geriye dönüp baktığımda içtenlikle söyleyebilirim ki Ahmet Yenilmez başka bir meslekle kendini ifade edemezdi. Tabi o dönemlerde kültür-sanat üzerine eğitim veren müesseseler çok azdı. Belli seçkinlerin çocukları ancak gidebiliyordu. Ama alaylı diye ifade edilebilen, bir kısmı ebedi hayata göçmüş ustalarımızdan usta-çırak ilişkisi içerisinde, özellikle kadim medeniyetlerin beşiği olan Anadolu'da hayat bulmuş, Geleneksel Türk Tiyatrosu üzerine faaliyetlerini yoğunlaştıran; Bu noktada üniversitelerde dahil tek Geleneksel Türk Tiyatrosu üzerine eğitim veren tek Yenilmez Sanat Merkezini kurduk.

Sanat hayatınız hakkında bilgi verelimisiniz?

Kınalı Kuzular adı altında TRT 'de ilk defa Çanakkale'nin anlatıldığı diziyi çektik. İstiklal şairi Mehmet Akif Ersoy'u anlatan oyunu tiyatro perdesine aktardık.

Anadolu'nun her yerini Meddah sanatı-

la buluşturduk. Mehmet Akif Ersoy'la ilgili ilk sanatsal faaliyeti gerçekleştirdik. 81 vilayette bu oyunu sergileyerek bu alanda bir rekor kırdık.

Ekmek Teknesi, Deli Yürek, Acı Hayat gibi uzun soluklu dizilerde bulundum.

Mehmet Akif Ersoy Projesi 81 vilayette gösterildi. Buna biraz da Mehmet Akif'i ait olduğu topraklarla buluşturma projesi diyebilir miyiz?

Tabii ki. İstiklal Marşı bu milletin ilk öğrendiği şiiirdir. Adeta milletimizin bir manifestosudur. Ama maalesef üzülererek söylüyorum bu millet Mehmet Akif'i bilmiyor. Sadece İstiklal Marşıyla anılacak biri değil kendisi. Benim için bir rol modelidir. Kurucu meclisimizin üyesidir. Son yıllarda Akif'in öldüğü dairenin müze yapılması ve geliştirilmesi adına projelerimiz var. Yapamazsak sorgulamamız lazım. Bu dönemde müzeyi gerçekleştiremezsek bir daha kolay kolay yapamayız. İstiklal Caddesinde , Mısır Apartmanında, şimdilerde sevgililer gününde aşk partilerinin düzenlendiği bir binadır. İsteğimiz sizinde aracılığıyla son nefesini verdiği o binanın müze yapılmasıdır.

Eserlerinizdeki rollere hayat verirken nelere dikkat ediyorsunuz? Öncelikleriniz ya da kriterleriniz?

Kendi sanat merkezimde de defalarca öğrencilerime anlatıyorum. Her insan

bakmak ve görmek zorundadır. Ama sanatçı duyarlılığı içerisinde olan insanlar için; hem bakmak, hem görmek, hem farklı bakmak, hem farklı görmek, farklı gördüğünü farklılaştırarak insana insan olduğunu anlatmak işidir. Tecrübelerle, okuduklarımızla gözlemlerimizle cemiyet içerisinde canlandırdığımız karakterin cemiyetteki duruşunu yansıtmaya çalışıyoruz. Tiyatro zaten hayata ayna tutan bir meslek ve sanat dalıdır.

Tiyatronun rolü sizce nedir?

Tiyatro kişinin aynasıdır. Tiyatrosu olmayan bir millet aynaya bakmayan bir millettir.

Tiyatro hayata ayna tutar. Hayatın kendisidir. İnsanın insan olma hasretini sık sık test ettiği araç tiyatrodur. Kişinin tiyatro sebebiyle kendine çeki düzen vermesi gerekir.

Aynamızı kaybettik. Kaybettirdiler. Önümüze koyulan lunapark aynalarından bakıyoruz hayata bir nevi...

Tiyatronun yada genel anlamda sanatın sevdirlmesi, geliştirilmesi adına düşünceleriniz nelerdir?

Sanatın sadece tiyatro değil bütün dalları dünyanın her yerinde devletin ve kapitalizmin himayesinde büyümüştür. Bu durum kişileri aşan bir olaydır. Devlet politikası olmak zorundadır. Devlet

“Tiyatro kişinin aynasıdır. Tiyatrosu olmayan bir millet aynaya bakmayan bir millettir.”

az önce bahsettiğim gibi insanlara gerçeği yansıtan aynalara bakmasını, sağlamalıdır. En azından insanların aynaya bakmasını engellememelidir. Aynaya bakan insan düşünür. Eksikliğini görür. Yıllarca bu devletin, sistemin başında olanlar; cenazesi, ekim tarlası, düşünüyü her şeyi aslında birnevi tiyatro olan bir milleti, tiyatrodan uzak tutmayı becerdi. İnsanları tiyatrodan soğutanlara madalya takmak lazımdır. Bu dünyaya verilebilecek en büyük zararı onlar vermiştir.

Devlet Tiyatrolarıyla, Özel Tiyatrolar arasında bir çekişme var. Bu durum sistemle mi, yoksa sanatçılarla mı alakalı?

Mesele; hakim olma meselesidir. Yöneten, tiyatroya hakim olmak istiyor. Diğer kesimde mevcut statükoyu elinde bulundurmamak istiyor. Kaldırmak isteyen, tiyatroya tahammül edemiyor. Kaldırılmamasını isteyen de statükosunu kaybetmek istemiyor. Ortada iyi isteyen

yok. Çıkar meselesi gibi düşün. Bütün mesele sadece budur. Açılan sınavlara bir bakın. Kimler giriyor. Padişahlığa karşıdır, güya bizim oyuncularımız. Ama kalite değil de, sadece dostlarının ve kendi çocuklarının ihtiyaçları karşılanır. Öncelik onlara tanınır. Adeta, babadan oğula geçen bir durum söz konusu.

Peki sinemayı bu bağlamda nerde görüyorsunuz?

Hiç beğenmediğiniz Türk Filmleri Hulusi Kentmen’le Türk polislerini sevdirdi ki polisin en cahil olduğu, an acımasız olduğu dönemlerdi o zamanlar. Bu sayede polisleri sevdik. Turşucu Münir Özkul ve Adile Naşit’le mahalleyi sevdik. Malkoçoğlu’yla tarihimizi sevdik. Ferdi Tayfur Ve Orhan Gencebay’la aşkı öğrendik. Bunlar hep itibarsızlaştırıldı. Sylvester Stallone’nin rambosunun; Cüneyt Arkın’ın Malkoçoğlu’dan sadece teknolojisi fazlaydı. Amerika bu işe önem verdi. Sinema Endüstrisi oluştu. Getirin o şahsı Cüneyt Arkın’ın

oynadığı şartlarda oynayabiliyor mu bakalım. Eleştirirken acımasız olmak lazım. Mesela 1980 yılında, benim memleketim Ordu’da 45 bin nüfusu ve 4 tane kapalı sinema salonu vardı. En küçüğü 500 kişilikti. Günde 4 seans film oynardı. Bu günde 16 sinema filmi demektir. Şu anda sadece bir AVM’nin içinde merkezde 70 kişilik bir sinema salonu var. Bu gidişata dur demek için rahmetli Turgut Özal’a, Türkiye’deki sinema salonlarında yüzde 10 yerli film oynatılsın diye yalvardık. Kendisi kanun hükmünde kararname çıkardı. İlk Davos Görüşmesi’nde Amerikan mevcut başkanı Bush rahmetli Özal’la karşılaştığında; “Bu kanun hükmünde kararnameyi gözden geçirir misiniz?” dedi. Demek istediğim, abartılı gelebilir ama, Amerikan Başkanı’nın Ordu’nun Ulubey ilçesindeki sinema salonu için bugün Hollywood var. A.B.D’nin ihracat kaleminde 1. sırada; silah sanayi ise, 2. sırada. Milyar dolarlarla ifade edilen bir ihracat söz konusudur. Hem yedirdikleriyle, hem içirdikleriyle, hem giydirdik-

leriyle, hemde 25. kare gibi bir buluşla, bilinçaltı uygulamasıyla yeni bit insan tipolojisi ortaya çıkarırsınız. Toplum giderek soysuzlaşır. Kızlarınız katledilir. İnsanların cesetleri yakılır. “Serzeniş” adlı oyununda bunu dile getirdik. “Gökyüzüne merdiven dayamışçasına yükselen bu AVM lerde korkarız ki naylon poşetler içinde hava da satılır.” dedim. Maslak’ta bir otelde, poşet içinde hava satılıyor. Bu daha iyi günlerimiz. Bu topraklara yakışmayacak olaylar yaşanılacaktır. Bunların yaşanmaması için sinema ve tiyatro devlet tekelinde olmalı ve millî bir politika güdülerek konulmalıdır.

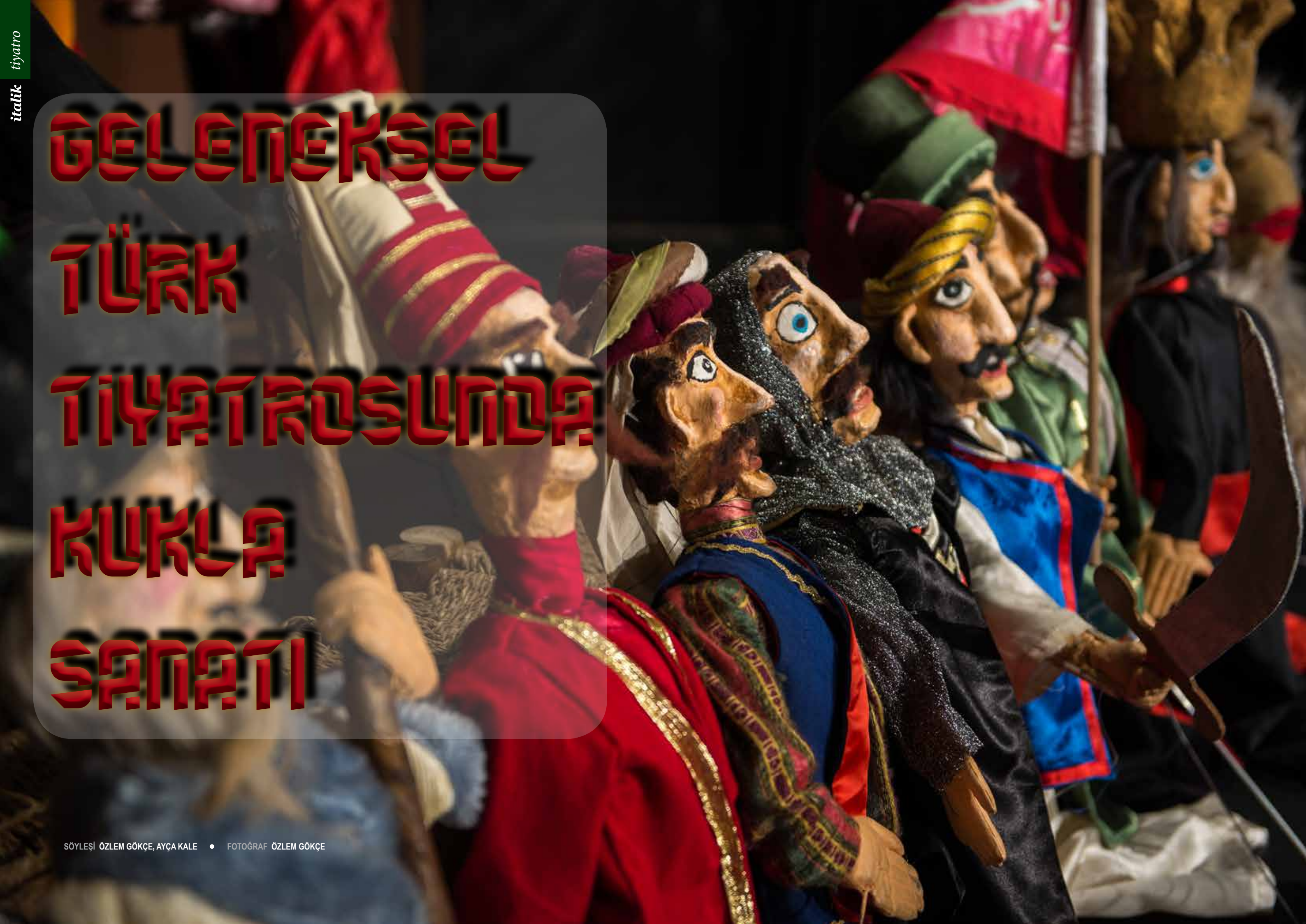
Şu anda 1 belgesel 2 film projeniz var. Rahmetli Muhsin Yazıcıoğlu ve onun hikayesi üzerine. Bir tür Yazıcıoğlu üçlemesi diyebilir miyiz?

Muhsin Yazıcıoğlu ölümüyle benim hayatımı 180 derece etkiledi. Hayatıma dair önceliklerim tamamen değişti. İlk proje olan “Muhsin Başkan” isimli belgesel bitti, çok şükür. Ama yayınlamak

içimden gelmiyor açıkçası. Ben yaptığım işleri, kendim için yaparım. Belgeselde hiçbir dış anlatım sesi bulunmuyor.

Peki film projeleriniz? “Vasiyet” ve “Sevdam Gözlerinde Kaldı”...

Senaryosunu Muhsin Yazıcıoğlu ile yazdığımız “Sevdam Gözlerinde Kaldı” ve Yazıcıoğlu’nun Barnabas İncilini gördüğü için öldürüldüğü iddialarını ele alan “Vasiyet” filmlerine başlayacağız. “Sevdam Gözlerinde Kaldı” Kültür Bakanlığı katkılarıyla, ilk yönetmenlik deneyimini yaşayacağım film olacak. Kürt bir milliyetçinin, annesi Türkçe bilmediği için dayak yemesini bir solcu anlatacak. Bu bir devrimdir; Türk Sineması’nda. Bana dünyanın en iyi senaristini getirin bu sahneyi kuramaz. Bu kadar zıtlıklarda ve bu kadar güzel ve adilce 12 Eylül ihtilalini ancak Muhsin Yazıcıoğlu kurabilirdi. Filmlerde hiçbir ideoloji suçlanmayacaktır. Muhsin Yazıcıoğlu’nun ölümünden 15 gün önce çekilmesini istediği ve “Vasiyet” adını verdiği filmi de vizyona taşıyacağız.

GELENEKSEL TÜRK TIYATROSUNDA KUKLA SANATI

Mehmet Tahir İKİLER..

Yok olmaya yüz tutan geleneksel mirasımızın önemli ögesi “Kukla Sanatı”nın son temsilcilerinden.

Bir Kukla aşığı.....

Dünyaya geldiği 1964 yılında gözünü neredeyse Tiyatroda açmış İstanbul’da Sanatını icra için Anadolu’yu karış karış gezmiş bir sanat gezgini...

Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkent Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni...

Geleneksel Türk Tiyatrosuna olan ilginiz ne zaman başladı ?

Ailem Türk Tiyatrosu’nun icrasını sürdüren karı koca bir sanatçıydı.

Ben de 5 yaşında çadır tiyatrolarında kukla karagöz oyunları ile Geleneksel Türk Tiyatrosunun cambazhane oyunlarıyla başladım.

O günden bugüne kadar Geleneksel Türk Tiyatrosunun içindeyim.

Kukla tiyatrosundan bahseder misiniz?

Kukla Tiyatrosu, modern tiyatronun bir penceresi gibidir. Bu pencereden seyircilerin içeriye girebilmesi için tasvirler dedikimiz; İnsan figürleri, gerek hayvan figürlerinin de içinde olduğu bir konuyu canlandıran oyuncu, kukla karakterlerimdir. Kuklacı bir yönetmen, kuklaları da oyuncularını.

Benim sahnede kullandığım kukla tiyatrosunda da gerek sahneye koyduğum oyunlarda kuklalar, hayatımda oyuncularımın dışında çocuklarım gibi olmuştur.

Kukla tiyatrosunun kumpanyası içerisinde insanların aklına Pinokyo ve Gepetto gelir. Evet, Gepetto da Pinokyo’yu çocuğu olmadığı için imal etmiştir. Daha sonra da Pinokyo

canlanmıştır. Aynı Gepetto gibi, bende benim kuklalarımı öyle çocuklarım gibi görüyorum. Çocuklarımla birlikte kukla tiyatrosunun ailesiyiz.

Dünyada kuklanın ilk ustaları kimlerdir. Sizin ustanız kimdir ?

Her ülkenin kendine has bir kukla dönemi vardır. Fransa’da ayrı Rusya’da ayrı; uzak doğu ülkelerinde ayrı. Ama kuklanın Çin ve İpek Yolu aracılığıyla uzak doğudan Avrupa’ya geldiğini düşünüyoruz.

Bana tek tek sorarsanız; şu ülkenin ustası şu diyemem; ama benim ustam rahmetli annem Şükriye Başeğmez; babam Kaptan Amca lakabıyla Selim Başeğmez’dir. Onlar, benim ustalık mertebesine erişmemi sağlayan ilk ustalarımıdır. Bir zamanlar hayali güldürür; Nejdet güldürür diye bir kukla ustası vardı.

Talat Duman, bunlardan benim kuklaya olan ilgimi üst mertebeye taşıyan bana bu sahneden ekmek parası yiyebilirim düşüncesiyle(çünkü çoğu zaman kukla umudumu kırmıştır)... Şimdiki gibi değildi.

Geçmişte kukla sanatı, bugünkü gibi çok el üstünde tutulan bir şey değildi. Birkaç tane kukla ustası vardı. Onlarda

ancak düğünlere çağırılıyordu. İçlerinde ayakta durabilen ustalar vardı. Talat Dumanlı bir yerleşik tiyatroyu, İstanbul Tepebaşı’nda bir çay bahçesinde hayata geçirdi.

Çocukluğumun kahramanı oydu. Ben de aynısını yapacağım dedim. Yıllar sonra askerden geldikten sonra İstanbul Küçükçekmece Cennet Mahallesinde bir küçük çay bahçesinde 4 yıl kukla tiyatrosuyla insanların her akşam bahçemde misafir ediyordum. Ondan daha sonra İstanbul’un karşı yakasına geçtik. Maltepe, Kartal sahillerindeki çay bahçelerinde, ustam Talat Dumanlı gibi sanatımı sergiledim.

Son ustam ise; rahmetli Ankaralı Hadi Poyrazoğlu’dur.

Türkiye’de kuklanın başlangıç tarihi hakkında bilgi verir misiniz ?

Kukla ile Karagöz her zaman karıştırılıyor. Kukla deyince Karagöz, Karagöz deyince kukla anlıyoruz; ama ben kuklanın Karagöz’den daha eski olduğunu düşünüyorum.

Bizim Batı Tiyatrosu’ndaki gibi bir başlangıç tarihimiz yok; bir salonda kukla tiyatrosu ya da tiyatro yapma şansımız olmamış; ama düğünlerde ve

köylerde hazırlanan şenliklerde kuklaların olduğunu görüyoruz. Osmanlıda, Yavuz Sultan Selim’in bir seferde Mısır’dan çok ünlü kukla karagöz sanatçısını ülkemize getirttiğini biliyoruz.

Ama, bana göre, biz Kukla ile İslamiyet öncesi Şaman Kültürü çerçevesinde Anadolu’da tanıştık.

Kukla tiyatrosuna nasıl başladınız, yaymak için neler yaptınız ?

1994 yılında Ankara’ya geldiğimde Türkiye’de bir kamu tiyatrosunun bünyesinde kukla tiyatrosu yoktu. Örnek olarak sadece bir Akbank Kukla Tiyatrosu vardı. Onun haricinde hiçbir belediye hiçbir kamu kurumu kukla tiyatrosuna destek olmamıştı.

Avrupa’da ise, birçok yerde özellikle Rusya’da her şehirde en az 2 tane kukla tiyatrosu; turneye gittiğimde Bakü’de ise 3 tane Kukla tiyatrosu olduğunu gördüm. Ama bizde maalesef öyle bir şey yoktu. Biz Ankara’da bu işi başlattıktan

sonra Konya’da bir kukla atölyesi ve belediye bir Konya Kukla Tiyatrosu kurdu. Daha sonra İstanbul’da birkaç ilçe de başladı ve bir şekilde bizim burada yaydığımız ateş belediyelere öncülük etti.

Belediyeler birçok etkinliği kukla sanatçılarıyla tiyatro etkinliği içerisinde yapmaya başladılar ve kukla vesilesiyle de belediyelerin uhdesinde ramazan eğlencelerinde birçok eğlencede kendi kültürümüzden de geldiği için kukla karagöz çok rağbet gördü. Bir şeyi yeniden fark ettik açıkçası; kuklanın kendi değerlerimiz olduğunu fark ettik ve bugüne kadar geldi.

Kukla çeşitleri nelerdir ?

İp Kukla ile Maskot Kuklanın kullanım alanlarından bahseder misiniz ?

Bizim kukladan; Türk kuklasından bahsederek iki çeşit kukla vardır. Özünde el kuklasıdır. İbiş Amcaoğlunun bir ana karakteridir. Fakat Maryonet türü ipli kukla Fransa’dan gelme. Fransalı bir sanatçının Türkiye’ye geldikten sonra başladığı bir diğer örnek de İran kuklasından esinlendiğimizi tahmin ediyorum. İran’da İpli Kukla geleneği var. İran’ın Anadolu içerisinde bizim el kuklasının yanına Maryonet türü ipli kuklayı getirdiğini fark ediyoruz.

Ve biraz eskiye gidersek Sandalye Kuk-

la-sı, biraz daha eskiye gidersek Çadır Cemal dediğimiz vücudumuza takılan seyyar kukla... Maskot kuklalar var içine insan giren kuklalar. Bizde az önce bahsettiğim gibi köy seyirlik oyunların da var ama Avrupa bunu daha profesyonel şekilde kaşı gözü oynayan büyük kuklalar halinde oynatılıyor. Benim atölyem de sünger kukla dediğim süngerden yaptığım kuklalar var. Bezden ve tahtadan şeklini vücudunu getirdiğim kuklalar ve telli kuklalar var. Ayrıca, 3-5 kuklayı aynı anda oynatıp seslendiren Araba Kuklası... Bu tür çeşitler var ama bizim elimizde kalan el kuklası ve ipli kukladır.

Bir kukla nasıl yapılıyor; ortalama ne kadar sürede hazırlanıyor ?

Kalıp varsa el ve ayakları bitirdikten sonra beden kısmını çok rahat yapabiliyorsun. Günümüzde birçok genç, kalıp-polyester kuklalara 1 tane kukla kafası yapıyor ondan 10 tane aynı tip kafa çıkarıyor. Kimisinin burnunu büyütüyor, sakal takıyor; başörtü takıyor, aynı yüz kalıbıyla en az 9-10 tane kukla yapıyor. Böyle bir seri üretimle haftada en az 6-7 tane yaparsınız; ama benim yapmış olduğum kuklalar sadece iç beden kısmıyla 3 günümü alır. İp bağlaması falan 1 haftada 2 tane kukla yapabiliyorum.Nasıl yapılıyor dersenez.. Az önce bahsettiğim gibi süngerden yapabiliyorum, kalıptan yapabiliyorum, el oyması tahtadan yapabiliyorum. Bez dikiş şekliyle yapabiliyorum. Bunların hepsinin içerisinde seramik hamurundan da faydalanabiliyorum. Gençlerin kullandığı kuklalardan çok fazla kullanmadım ama kâğıt kalıplardan yaptığım kuklalarım var.

Ne tür eğitimler aldınız?

Kuklanın üniversite eğitimi veya bir konservatuar eğitimi yok. Avrupa'da var ne yazık ki. Bu tür şeyler Avrupa'da eğitimle veriliyor. Uzakdoğu Ülkelerinde de var. Japonya'da, Çin'de, Rusya'da bu tür okullar olduğunu biliyoruz. Bizim ülkemizde yok ama ben normal okuldan sonra ailem ile birlikte yürütmüş olduğum için tiyatroyu kendimi geliştirerek bu işte ilerledim. Ailemi sahnede görerek bana verdiği rollerle... Bir de bizim kukla tarzımız Avrupa'daki kukla tarzı gibi değil sese dayalı kukla tarzıdır.

izde 3 veya 4 kuklayı 1 kişi seslendirerek taklit yeteneğini sahneye koyarak yani bizim kukla sanatçıları tiyatral yetenekleri güçlü olan sanatçılardır. O yüzden bir kukla sanatçısının bir meddah, bir kukla sanatçısı tiyatro sanatçısı, iyi bir terzi iyi bir marangoz, bütün her şeyi içerisinde barındıran bir sanatkâr olması gerekiyor. Bende bir şekilde ailemden öğrendim mesleği sürdürmeye çalışıyorum. ve öğrencilerime aktarıyorum.

Uluslararası kukla gösterilerine katılıyor musunuz ?

Evet, Avrupa ve Türkiye'de festivallere katıldım. Kültür Bakanlığı etkinliklerine katıldım; ama Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sanat Yönetmenliğini aldığım günden beri de çok fazla festivallere katılamıyorum. Çünkü repertuardaki oyunların başında olmam gerekiyor. Senede 1-2 tane kukla ve karagöz oyunu çıkar

tarak Ankaralı seyircilere ulaştırmaya çalışıyorum. Fırsat olursa da festivallere katılıyorum.

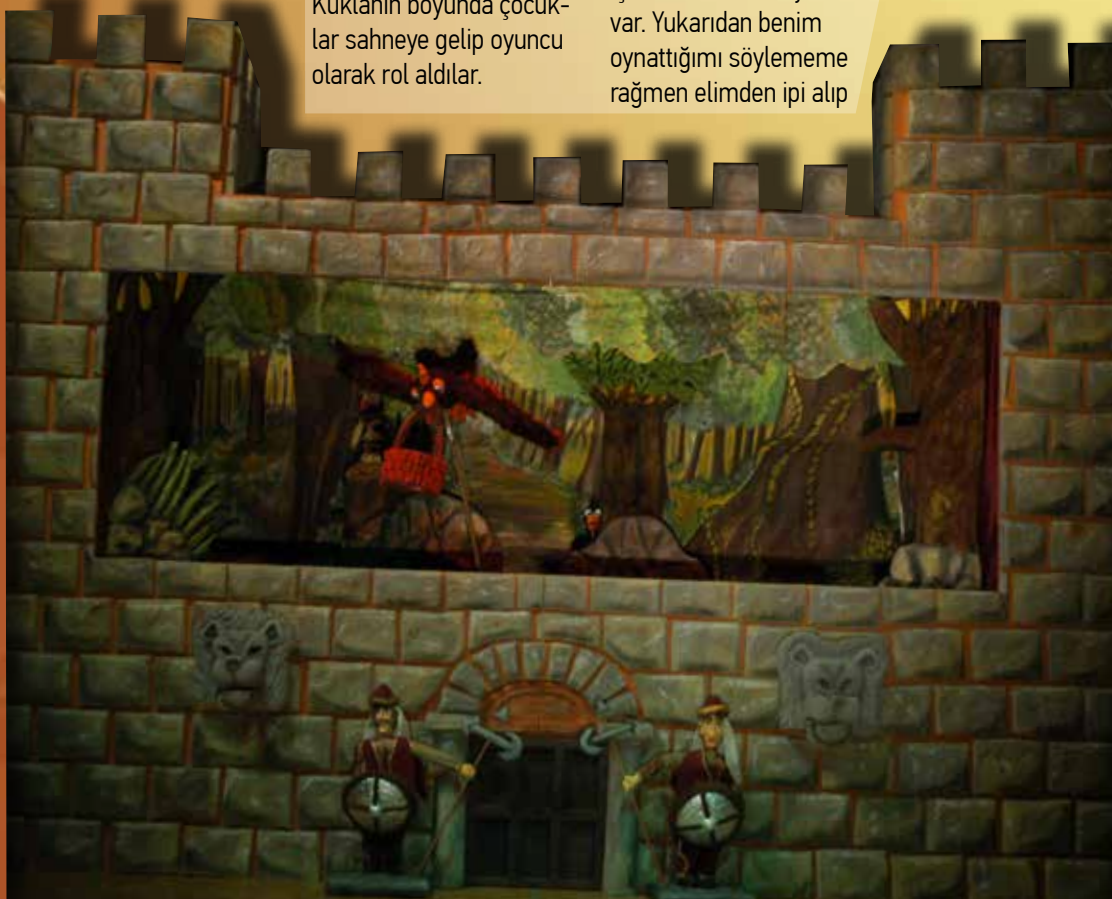

Kukla sanatını icra ederken ne sıkıntılar yaşadınız?

Bir kere benim kukla tarzım ustalarım-dan diğer kukla sanatçılarından farklıydı. Bugün tarzımı sürdüren ve benden eğitim almış birçok öğrencim benim tarzımı kullanıyor. Maryonet türü kuklayı tiyatro gibi kullanmak, ipli kuklalar sadece müzik eşliğinde eski geleneksel tiyatrodan sadece varyete dediğimiz oyunu oynar. Ama ben ipli kuklaları sahnede konuşturdum. Konuştururken de seyirciyi içine aldım.

Kuklanın boyunda çocuklar sahneye gelip oyuncu olarak rol aldılar.

Çoğu zaman sahneye çıkan seyircilerin arasında bende geleyim diyen çocukların kukladan korktuğunu ağıladığını ve birçoğunda kuklaya kızıp saçını başını yolduğunu bilirim. Elimde bir kuklam vardır mesela o kuklamın senede en az 3-4 kere parmağı kırılır. Çocuklar bütün hincini kuklanın elini sıkarak harcarlar. Çoğu zaman da ipleri oynatanın ben olduğunu gören çocuklar, buna rağmen kukla ile telepati kurduğu için bunun bir illüzyonu var. Yukarıdan benim oynattığımı söylememe rağmen elimden ipi alıp

üstüne çıktığına dahi şahit oldum. Böyle sıkıntılar yaşıyor. Sesimiz kısıldığı, oynatmadığımız günler oldu. Ama her şeyin içerisinde sahneden kopmadık sıkıntılarla birlikte devam ettik.

Ülkemizde ipli kukla, el kuklası, araba kuklası, iskemle kuklası, yer kuklası, ayak kuklası, baş kuklası gibi türlerle bilinen Kukla sanatı 19. yüzyıl sonlarında önemini kaybetmeye başlamış.

Siz bu sanatı devam ettirip gelecek nesillere aktarmayı düşünüyor musunuz ?

1994 yılında Ankara'da göreve başla-

dım. 1996 yılında 3 tane kukla öğrencim vardı. Bu öğrencilerimden bir tanesi şu anda UNIMA adlı Kukla Karagöz Birliği'nin başkanlığını yapıyor. Yetiştirdiğim 3 kukla sanatçısı televizyonlarda kukla oyunları ve dizileri çekiyor. Şu anda onların yetiştirdiği öğrenciler de Kuklayı sergiliyorlar. Bugüne kadar yaklaşık 12-13 tane kukla erbabı yetiştirdim.

Bu işe başladığım gün-

den beri maksadım sadece ben oynayayım seyirci seyretsin değil; çünkü ben çok çektim, ustalar bana bir şey göstermedi. Ben anlatarak, göstererek bu alanda sanatçı yetiştirmeyi ve bu sanatımızı ileriye taşımayı hedeflerimden biri olarak belirledim.

Ünlülerden kimin kuklasını yapmak isterdiniz?

Rahmetli annemden ve kaptan amcadan kalan kuklaların hepsi ünlülere ait kuklaydı. Öztürk Serengil'in bir kuklası vardı ama ben onu Öztürk Serengil olarak kullanmadım. Nurhan Damcioğlu onlardan bir tanesiydi. Birkaç tane eski ustaların kuklaları vardı. Mesela bir kukla vardı. Osman Amcanın; Zeki Mürendi. Fakat; ben ünlü kuklası yapmadım. Kendi tarzımda, hayalimdeki kuklaları yapmaya çalıştım. Çünkü onlar benim oyuncumdum. Şekil vermiyordum. Mesela Öztürk Serengil olarak yapılan kuklayı; ben Barış Manço'ya benzettim; fakat Öztürk Serengil keldi.

Ben oyunda peruk takarak Barış Manço yapardım. Oyunun içinde peruk çıkar keli ortaya çıkardı ve Barış Manço olmadığı anlaşıldı. Ama asla şu olsun dediğim bir kukla olmadı; ünlülerin kuklasını yapma cehdine gitmedim.

Yaptığınız kukla oyunlarına en çok ilgiyi kimler gösteriyor?

İpli kuklalarda en çok ilgiyi çocuklar gösteriyor elbette. Ancak çocukları sahneye getirecek olan annelerdir, babalardır. Onların ilgisini salonda oturtmak zorundasınız. Çocuk tiyatrolarının en büyük handikabı; anneler çocuklarını salona bırakır kaçır gider.

Kuklada biraz daha onların sahnede kalmasını sağlayan bir takım espriler onların yakalayabileceği konuları eserlerimde işliyorum. Bir şekilde sahneye döküyorum. Çocuk oyunlarında, büyükleri yakarlarken büyük oyunlarında çocukları yakalama derdindesiniz. Mesela örnek vereyim; benim uzun yıllar tiyatromun yanında bir bahçe vardır. Ben orayı ramazan aylarında temaşa bahçesi olarak kullanıyorum. Ramazanda, iftardan sonra kurulan sahneye gelen seyirciler çocuklarıyla geliyordu. Ben oraya önce büyükleri çekiyorum.

Meddah hikayeleri anlatıyorum. Büyüğü ve çocuğu yakalayacak, kuklalar ve oyunlar yapmak zorundasınız. Bizde ki genel kanı kukla deyince “çocuk tiyatrosu” kukladan büyüklerde faydalıyor ve eğleniyor, çok güzel mesajlar alıyor. Büyük-küçük diye ayırmamak lazım; ama ülkemizde genel kanı çocuklara yöneliktir, silemedik.

Sizce kukla sanatı ve Geleneksel Türk Tiyatrosu gereken ilgiyi görüyor mu?

Şikayetçi olmamak lazım.. En büyük çabayı ben insanların ayağına giderek gösterdim, salona getirdim. Bu Türkiye’de ilk defa benim projemdi. Sayın Başkanımız; Melih Gökçek, bu projeyi teklif ettiğim gün kabul etti. Neydi bu proje; belediyenin bir atölyesinde yatan eski belediye otobüsünü ben kukla ve seyyar tiyatro otobüsü haline getirdim. Belediyenin atölyelerinde ustalara tarif ettim, çizdim. Yan tarafını bir kapak halinde aşağı indiriyordum

ve indiği zaman bir kukla sahnesi ve önünde de tiyatro oynanıyordu. Ben bunu Mart Nisan sonu itibariyle Ankara Sokaklarına götürdüm. Yani seyirci salona gelmiyordu; ben seyircinin ayağına gidiyordum. Bir mahalleye giriyordum. Mahallenin içerisinde otobüsün üzerinde bir ses aracı vardı; şu sokakta kukla tiyatrosu var, hadi bekliyoruz. Bütün apartmandaki çocuklar duyuyor. Sokağa geliyorlardı. Küçük minderler, sandalyeler atıyordum. Şuanda büyük oyunlarında çok çocuk oyunlarının bileti anında biter. Yetmez bile. Seyircilerim çocuklarla başladı, büyüklere yöneldi. 21 yıl önce sahnemde beni izleyen çocuklar, şimdi kendi çocuklarını getirir oldu. Her sanatçı kendi çabalarıyla sanatını icra etmek zorunda pes etmemek gerek; fakat şikayetçi olduğum tek şey var. Basiite kaçılan para için yapılan işler benim sanatımı köreltiyor. İnsanların, okulların, anaokulların ilgisi var. Örnek vereyim, 1975 yılında bütün dünyada yaratıcı dra-

ma dersleri başladı. Ülkemizde de son 10 yılda da bu yaratıcı drama kursları ve dersleri var. Çocuklar burada artık kuklayla eğitim alıyor ve çocuk gelişim mezunları artık kukla dersi alıyor. 1998 yılında milli eğitim bakanlığı benden bir talepte bulundu. İlk projemde böyle başladı. Şuanda çocuk gelişimi mezunu veren okullarda, kukla yapımları vardır. Bu benim 1997 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak proje geliştirdiğim kıvılcımla başladı.

Hayali kukla karakter oluşturmak için gerçekleştirdiğiniz aşamaları kısaca bizimle paylaşır mısınız?

Ben hayalimde önce oyunu gerçekleştirim, ailemde tiyatro sanatıyla uğraştığı için. Mesela benim öğrencilerim direk kuklaya yönelirler. 14 tane öğrencim var hemen hemen hepsi önce kukla yaparlar. Bense önce oyunu tasarlarım. Hangi bölümlerinde hangi kukla olacak. Taslağı önüme koydum; sonra karakterlerin çizimlerini yaptım. Burnu nasıl

olacak, memleketi nasıl olacak, lehçesi nasıl olacak... Onlar çıktıktan sonra, kukla yapımına geçtim. Hangisini kullanacağım, burada neyi yapacağım diyerek; devam ettim. Hep böyle önce oyun, tasarı, rejî, kukla yapımı sonra sahneye dönüş ve sahneleme ve bu şekilde devam ettim. Önce oyunu planlarım sonra kuklaları...

Kukla sanatı hakkında son olarak söylemek istedikleriniz nelerdir?

Kukla sanatı, benim ailemden aldığım mesleği sürdürebilmek adına kişisel çabalarım, hep güzel, kalıcı şeyler yapmakla koşturdum. Bunlardan bir tanesi de Kukla Karagöz Derneği KUKA 1975’te kapanmış daha sonra Kukla Karagöz adını taşıyan bir dernek açılmamış. Biz 4 yıl önce açtık bu derneği, bir şekilde gönüllülük esasıyla yürüyor. Elimizden geldiği kadar oradaki üyeleri öğrencilerimle bu işi meslek olarak sürdürüp devam ettiriyorlar. Her kukla sanatçısı adayı bir ustadan el alması gerekiyor. Ben ustalarımın el aldım. En son aldığım el yani peştamal kuşanmam 21 yıl önce Hadi Poyrazoğlu ustamdan Bursa’da Kültür Bakanlığı Festivali’nde peştamal kuşandırmasıyla, diplomamı aldım. Bende şuana kadar 5 tane öğrencime peştamal kuşandırdım. 12 tane öğrencim var, zamanı geldiğinde peştamal kuşandıracağım.

THE OFANIS

GEEK A

SÖYLEŞİ YAĞIZ SABUNCUOĞLU • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

Akhisar Belediye Spor olarak sezona iyi başlamıştınız; fakat devam gelmedi. Ardından hoca değişikliği yaşadınız ve bugün düşme korkusu yaşayan takımlardan birisiniz. Ligdeki hedefiniz ne diye sorsak, neler söylersiniz?

Aslında sezona başladığımızda kendimize koyduğumuz hedef ligden düşmemektir. İnşili çıkışlı performans yaşadığımız dönemler oldu. Şu anki sıralamamızdan daha iyi bir konuma gelmek istiyoruz. Sezon başında hedeflediğimiz bir puan var. O puana ulaşmak için uğraşıyoruz ilerleyen maçlarda da elimizden geleni yapacağız. Öncelikli hedeflerimiz olarak bunları söyleyebilirim.

Eski teknik direktörün ve yakından tanıdığın bir isim olan Hamza Hamzaoğlu, Galatasaray'ın başında iyi işler yapmaya devam ediyor. Hamza Hoca sence orada uzun vadede başarılı olabilir mi? Neler söylemek istersin?

Öncelikle Hamza Hoca ve Galatasaray için en doğru zaman bu zamandı diye düşünüyorum. Bir üst seviyeye çıkması için Hamza Hoca'nın bu adımı atması gerekiyordu. Ona fazlasıyla inanıyorum. Çok önemli işler yapacağını düşünüyorum. Zaten şu ana kadarda iyi işler yaptı ve yapmaya da devam edecek.

Hem karakter hem de teknik anlamda çok iyi bir hoca kendisi. Umuyorum orada çok daha başarılı olacak.

Ülkemize geldiğin günden beri, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Trabzonspor'a toplamda 10 golün bulunuyor; fakat Galatasaray'a karşı henüz siftoh yapmış değilsin. Galatasaray'a karşı şansın tutmuyor diyebilir miyiz?

Futbol bu, açıkçası kime gol atacağımı veya atmayacağımı ben seçmiyorum. İlginç bir tesadüf olmuş. Umuyorum gelecek maçlarda da takımına faydalı olur ve gol bulurum. Ama tabiki Galatasaray'a benim gol atmamdan çok takımın o maçları kazanması daha önemli bir durum.

Sezon genelinde kendine belirlediğin bir gol hedefin var mı?

Açıkçası yukarıda da belirttiğim gibi kendime ait özel bir hedefim veya gol barajım yok. Şu anda tek isteğim takımın iyi bir yerde ligi bitirmesi. Ben de gollerimle bu hedefe tabii ki katkı sağlamak istiyorum. Umuyorum ben gollerimi attıkça, takımında puan sıralamasında yukarılara çıkar.

Ülke olarak adına besteler yapılan, birçok kişinin yakından takip ettiği ve beğendiği bir isimsin. Peki, Lig özelinde, Theofanis Gekas'ın en beğendiği hücum oyuncusu kim desek?

Burak Yılmaz'ı çok beğeniyorum ve uzun süredir takip ediyorum. Gerçekten çok önemli bir oyuncu. Ligde de en beğendiğim hücum oyuncusu diyebilirim.

Burak Yılmaz yeri geliyor, ligin yıldızı olarak lanse ediliyor yeri geliyor en çok eleştirilen isimlerin başında geliyor. Burak'la ilgili birkaç kelime etmeni istesek?

Şanssız goller kaçırıyor olabilir, ama bu forvet oyuncularının kaderi. Kendisi zaten çok iyi bir oyuncu olmasa bu kadar pozisyona girmeyi başaramaz. O yakaladığı fırsatları da gerçekten iyi bir hücum oyuncusu olduğu için kendine yaratıyor. Zaman zaman atıyor, zaman zaman kaçırıyor bu da onun kötü bir oyuncu olduğunu göstermez. O yüzden bazen ağır eleştiriler yapıldığını düşünüyorum.

Peki, karşısında oynamak istemediğin ve zorlandığın bir defans oyuncusu var mı?

Eğer beni zorluyorlarsa, o maçta iyi olmadığımındandır.

Genel olarak karşısında oynamak istemediğim veya zorlandığım bir isim var mı? Açıkçası böyle bir isim yok. Karşımda kim olursa olsun elimden geleni yapabildiğim kadar yaparım.

**Şu anda birlikte oynadığın oyuncular-
lardan “İstanbul takımlarında veya**

**Trabzonspor’da rahatça oynayabilir”
dediğin bir isim var mı?**

Çok önemli oyunculara sahibiz. Bu isimlerin içinde öncelikle Bilal Kısa’yı söyleyebilirim. Onunla birlikte Güray Vural’da rahatça büyük takımlarda oynayabilecek bir isim. Eğer onlara fırsat gelirse oralarda da buradaki perfor-

manslarını sergileyebilirler. Çok daha iyi yerlerde ve takımlarda oynamayı hak ediyorlar ve kaliteleri bunun için fazlasıyla yeterli.

**Transfer demişken, İstanbul takım-
larından veya Trabzonspor’dan resmi
bir teklif aldın mı?**

(Bir süre gülüyor) Şu ana kadar herhan-
gi bir resmi teklif almadım.

**Bir soruda genel olarak sormak isti-
yorum. En uzun süre oynadığın iki lig
BundesLiga ve Spor Toto Süper Lig...
Bir çok yabancı oyuncu ligimize
geldiğinde, ligimizin sertliğinden ve
agresif bir futbol olduğundan yakınırsın.
İki ligi tartıya koymayı istesek Ge-
kas’ın bu konuya bakışı nasıl olur?**

Almanya futbol ülkesinden çok tam bir futbol okulu diyebilirim. Bir çok konuda olduğunu gibi futbolda da çok iyiler ve gerçekten çok ilerlemiş durumdalar. Türkiye ise; iyi oyunculara, iyi takımlar sahip bir lig ama eksikleri var.

Önümüzdeki 3-4 yıl içinde ciddi bir ya-
pılanma ve planlamayla rahatça atılım
yapıp, lig seviyesini ileri götürebilirsiniz.

**Şu anda 34 yaşındasın; ama hala
formda gözüküyorsun. “Futbolu şu
tarihte bırakmayı planlıyorum” gibi
bir düşüncen var mı?**

Şu anda kendimden ve performansım-
dan memnunum.

Futbolcular bu konularda zaten kendini
tanır ve en doğru kararı onlar verir.
Bende yüksek seviyede oynayamayaca-
ğımı anladığım anda futbolu bırakmayı
düşünüyorum.

**Peki, futbolu bıraktıktan sonra ülke-
ne mi döneceksin yoksa Türkiye’de
mi kalacaksın. Gelecek planın nedir?**

Şu anda geleceğe dair bir planım yok.
Burada kalacak mıyım yoksa gidecek
miyim bunu ileride ne iş yaptığım belir-
leyecek gibi gözüküyor.

**Son olarak da böylesine önemli bir
hücum oyuncusunu bulmuşken bu**

**soruyu sormadan geçmek istemiyo-
rum. Ülke olarak Milli takım’a forvet
yetiştirme konusunda büyük sıkıntı-
lar çekiyoruz.**

**Dışarıdan Milli takımımızı izleyen
bir göz olarak, bunun altında yatan
sorunu sana sorsak neler söylemek
istersin?**

Tabiki elimden geldiğince Milli takımı

takip ediyorum. Alt yapı ile ilgili açıkçası
net şeyler söylemem ama çok önemli
hücum oyuncularınız olduğunu düşü-
nüyorum. Şu anda gerçekten sıkıntılı bir
süreçtesiniz. Benimde kafa yorduğum
halde bir türlü anlayamadığım bir takım
gerçekler var. Bu kadar iyi oyunculara
ve çok önemli bir teknik direktöre sa-
hipsiniz; fakat başarı bir türlü gelmiyor.

Gerçekten ilginç bir durum. Burada en
önemli nokta, asıl sorumlunun kim ol-
duğunu ortaya çıkarmak. Oyuncular mı?
Hoca mı? Yoksa bir başkası mı? O orta-
ya çıkınca zaten o sorunu çözdüğünüzde
genel sıkıntılarda ortadan kalkacaktır.
Umuyorum en kısa zamanda Türk Milli
Takımı iyi yerlere gelecektir; bunu hak
eden bir kadro kaliteniz var.

KADININ ÖNEMİ *ve* KADINA ŞİDDET

YAZI G. GÖZDE TEKSİN • FOTOĞRAF VE İLLÜSTRASYON İNTERNET ARŞİVİ

G. Gözde Teksin

Bu yazımda kadının öneminden ve kadına yapılan şiddetin boyutlarını farklı yönlerden ele almak istiyorum. Bakalım kadına ne kadar önem verilen bir toplumda yaşıyoruz, kadınlar toplumda ne zorluklar yaşıyor?

Gönül isterdi ki kadın cinayetleri olmasın, gönül isterdi ki kadına gerçekten önem verilsin, gönül isterdi ki kadınlar mutlu olsun ama cinayetler oldu, önem verilmedi, mutlu olamadılar... Gönül isterdi ki kadınlar yaşadığı toplumda korkmadan sokaklarda yürüsün, bizler de bu yazılarla ve televizyon programlarıyla kadınların yaşadığı zorlukların farkındalığını artırmak yerine kültürel gelişimlerimizi artıran paylaşımların yaşandığı toplumda yaşayalım. Buna yalnızca maalesef diyebiliyorum. Kelimeler tükendi, kelimeler bile artık önemini yitirdi.

Özellikle son zamanlarda üniversitede okuyan kız öğrencilerin şiddet görerek, üzülmeye başlayarak tecavüz edilerek, hatta içim acıyarak yazıyorum yakılarak hunharca öldürülmesinden söz ediyoruz. Farkındaysanız, bizler de üniversitede okuyoruz. Artık yolda yürürken tedirgin bir şekilde, korka korka yürüdüğümü fark ettim. Üzgünüm ama ben yolda adımlarımı düşünerek atmak zorunda değilim. Adımlarımı atarken her dakika başı acaba arkadan biri geliyor mu, geliyorsa gelen nasıl biri, acaba beni mi takip ediyor diye yaşamak zorunda değilim. Sağdan soldan hangi tehlike geliyor kısmını hiç yazmak istemiyorum ama istemeye istemeye yazıyorum. Dışarıda başımıza gelecek

olan tehlikeleri bir kenara koyalım, evimizin içerisinde bile güvende değiliz, anlatabiliyor muyum?

Geçenlerde annem ve babam şehir dışındayken, ben evde tek kaldım bir süre. Tabi okula gelmek zorunda kaldım, dışarı çıkmak zorunda kaldım vs. derken her saat başı telefonla aranır oldum. Kızım neredesin, kiminlesin, eve girince haber ver kızım, eve girince kapıyı kilitlemeyi unutma kızım gibi cümlelere birkaç gün maruz kaldım. Hatta Snapchat' te bununla alakalı bir video bile paylaştım yani durumu o kadar komik karşıladım. 22 yaşındayım ve kapıyı herkese açmamam söyleniyor, kapıyı kilitlemem söyleniyor falan... Garip karşıladım açıkçası. Tam da o sırada bir üniversite öğrencisi genç bir kızın yakılarak öldürüldüğü haberi yayınlandı ve oturup düşündüm de ailem gerçekten fazlasıyla haklı. Tek başıma İstanbul gibi kozmopolit bir şehirde birkaç gün yaşayacağım, hem de ilk kez ve ailem beni merak etmeyecek, aramayacak, sormayacak! Yok artık daha neler. Derste telefonumu sessize almıştım, ders sonrası eve geldiğimi anneme haber vermeyi unutmuşum ve telefonum sessizde kalmış. Beni çok kez aramış tabi ben duymadım. Görüp annemi aradığımda sesi çok telaşlıydı ve hâliyle bana kızarak benden haber alamayınca kalbinin sıkıştığını söyledi. Bir de ben ailemle yaşıyorum ve birkaç gün yalnız kalıyorum, peki ya evladı şehir dışında okuyan anne ve babaları düşünelim, düşünebildiniz mi? Düşünüyorum da gerçekten çok zor...

*"Gerçekleri konuşalım,
kadının adı yok."*

“Eğitim ailede başlar.”

Mesela ben kısa bir süre öncesine kadar, evimiz metroya ve metrobüse yakın mesafe olmasına rağmen, hava soğuk diye minibüse binerdim. Artık minibüse binemiyorum, bu yaşta annemi babamı uyandırıp hadi beni metrobüse bırakır mısınız diyemeyeceğime göre. Çok mu karanlık bir profil çiziyorum bilmiyorum ama herkesin yaşadığı durum bunlardan pek de farklı değil diye düşünüyorum...

Sadece resmi kayıtlarda son 10 yılda 7 binden fazla kadın öldürülmüşken, 5 binden fazla kadına tecavüz edilmişken, sayısız tacizle karşılaşırken, her gün kadınlardan kadınların ezilmişliğini izlerken lütfen insanlıktan bahsetmeyelim olur mu? Sözde kadın hakları var dostum, sana soruyorum: Sen hiç kadın haklarının uygulandığını gördün mü? Üzgünüm, tüm kadınlar bazı şeyleri düzeltmek adına elini taşın altına koymadıkça bu cinayetler hep işlenecek

ve asla bitmeyecek.

Gerçekleri konuşalım, kadının adı yok. Kadının önemi diyoruz değil mi? Önem ve kadını yalnızca basit olarak düşünüyoruz. Kadınlar iş yerinde işçi, evde anne ve doğrusunu söylemek gerekirse hizmetçi olarak görüldüğü takdirde kadını yok sayarsın arkadaşım. Kadın diyoruz ama ev hanımlarına baktığımız zaman elektrik desen anlar, musluk tamiri desen anlar, ampul takmak desen anlar, yemek yapmak desen anlar (aa doğru kusura bakmayın bu zaten kadının görevi). Cam silmek desen bilmem kaçınıc kattan kendini sarkıtarak cam silen yine kadın, çocuğuna mamasını yediren de kadın, çalışıp evin gelirine katkı sağlayan da kadın, eşini mutlu etmek için kendini hırpalayan hep kadın, alışveriş yapmaya giden kilolarca ağırlığı bünyesine bakmadan taşıyan sonra bel fıtığı olan kişi üzgünüm ama kadın. Daha ne sayayım bilemedim. Ha-

berleri izlerken kadın ve erkek eşit midir sorusu halka sorulurken yakaladım da durum içler acısı. Bir teyze güzel cevap verdi: “Ben de eşimin taşıdığı beş kilo ağırlığı taşıyorum; demek ki kadın değilim, erkeğim.” dedi. Kadınların bir kısmı “Kadın ve erkek eşit olamaz, sonuçta o erkek, biz kadınız. Biz böyle yetiştik.” dese de kadın ve erkek eşit olmalı teyze, sen ne diyorsun? İşte bu kafa yüzünden kadın cinayetleri yaşanıyor. Diyorum ya kadın cinsiyet olarak ayrıldığında kadın, aslında kadın yaşamın her şeyi. İşçisi, aşçısı, doktoru, mühendisi, mimarı, öğretmeni... Eğitim ailede başlar diyoruz ya, bana yazı yazmayı annem öğretti. Bana okumayı da annem öğretti. Ben hastalandığımda uykusunu bölüp benimle annem ilgilendi. Ben üniversiteyi kazandığımda benimle annem ağladı. Ben ders çalışırken kahvem annem yaptı (kabul ediyorum meyve mi babam soydu, hakkını yemeyim şimdi). Daha saysam sayarım ama siz de biliyorsunuz zaten annelerin her şey olduğunu. Eee boşuna dememişler cennet annelerin ayakları altındadır

diye. Yani diyeceğim o ki, annem de bir kadın. Senin annen de bir kadın, aksini iddia edemezsin. Eğitimi anne verir, baba değil. Baba işe gider para kazanır, akşam eve gelir yemek bekler ya da hizmet bekler. Ama anne yani bir kadın, çalışan dahi olsa akşam eve gelir, evini toplar, yemeğini yapar değil mi? Peki neden bu bir düzen? Neden erkekler de iş paylaşımı yapmıyor evde? Gerçekten çok farklı düşünceler olsa da hep bir merak konusu... Çünkü daha küçük- lükten öğretilir erkek çocuklarına; kız çocukları hizmet eder, erkek çocukları keyfine bakar. Birgün, daha o zaman çok küçüğüz, bize misafir gelmişti. Erkek kardeşimle anneme yardım ediyorduk. Babam kardeşime “Erkekler mutfak işlerine karışmaz oğlum!” demişti, o günden sonra kardeşim bir daha anneme ve bana yardım etmedi. Ama o da yaptığıının yanlış olduğunu farkına varmış olacak ki, hiç olmazsa şimdi biraz da olsa yardım ediyor. Babam da öyle demiş olmasına rağmen yemek yapıyor. Bu eğitimle alakalı değil. Babam üniversite mezunu ve böyle

görmüş. Çünkü babaannem ona öyle öğretmiş. O da bir gelenekmişçesine oğluna uygulamaya çalıştı ama olmadı.

İş hayatına bakalım biraz da olur mu? Bu konu hakkında o kadar çok yazılacak şey var ki es geçemeyeceğim açıkçası. Yine şu an durum biraz daha parlak eskilere göre; kız çocukları okutuluyor zorla da olsa. Eskiden o da yoktu. Kız çocukları annelerinin yardımcısıydı, onlar okutulamazdı eğer okutulurlarsa dilleri pabuç kadar uzar, kimseye eyvalahları olmazdı. Sonra kızını dövemeyen anneler dizlerini döverdi maazallah. Şimdi öyle mi, kızlarımız o kadar güçlü bir duruş sergiliyor ki bir şekilde kendilerini okutma şansını yaratıyorlar. En son 2013'te yayınlanan verilere göre Türkiye'de güçlü elli tane kadın CEO var. İsimlere Ekonomist ya da Fortune Turkey' in web sitelerinden ulaşabilirsiniz. Arama motoruna Türkiye'deki erkek CEO'lar şeklinde yazıp arattığımız zaman ise sayıca kadınlara göre o kadar çoklar ki isimlerine dahi ulaşacak bilgi kaynağınız yok. Hangi birinin ismini

yazsınlar değil mi? Ben şunu söyleyebilirim ki, kadın olmak farklılıktır. Kadın olmak güç gerektirir. Kadınlar kendi farklarının farkına varmadıkları sürece bu sayı ancak 50'den 100'e çıkabilir. Daha da fazlası beklenemez. Sonra erkek egemen toplum deyip yalnızca bunu orada burada söyleyip ağzımızı yorarız. Babasının şirketi olanlar iyi bilirler: O şirketten kız evlat pay alır, erkek evlat babadan sonra yönetim kurulu başkanlığı koltuğuna oturur. Kız evlat ise yönetim kurulu üyesi olarak kalır. Neden? Kız evlat evlenecektir çünkü. Dedim ya, ev içerisinde bile kız kardeş erkek kardeşe hizmet eder mantığından yola çıkınca bir şirketin yönetim kurulunun oluşumunda aksini asla bekleyemeyiz değil mi?

Kadınlar hep şiddet görüyor, kimisi boşanmak istediği için kimisi de başka başka nedenlerle. Cinayetler de cabası. Evet siyahlar giyiyoruz, sokaklara dökülüp protesto ediyoruz, pankart açıp tepkimizi gösteriyoruz ama olmuyor. Devamı gelmiyor. Yalnızca tepkisel olarak kalıyor, icraat yok. Değişen bir şey de yok. Bazı insanlar da çok tepkisiz kalıyor; sesini dahi çıkarmıyor. Peki, ama neden? Kız arkadaşlarıma sesleniyorum, yarın bir gün bu durumların senin başına gelmeyeceği ne malum? Erkek

arkadaşlarıma sesleniyorum, peki senin kız kardeşin yok mu? Kız kardeşin yoksa kız kuzenin, kız yeğenin de mi yok? Tamam, o da yoksa seni kim doğurdu? Bir kadın doğurdu; annen. Bari onun için sesini çıkar. Erkekler, sokaklarda kızlara laf atıyorlar. Özellikle, moda akımıymış gibi suratına baka baka şarkı söyleyerek geçiriyorlar, kız seni alan yaşadı falan diyerek... Çok acı değil mi? İyi de abi aynısını senin kız kardeşine yapsalar hoşuna gider mi, ne yaparsın duyduğun an döversin ya öyle olmuyor işte. Sen kendine yapılmasını istemediğin şeyi nasıl başkasına yapmayacaksan, annene ya da kız kardeşine yapılmasını istemediğin şeyi de başkasına yapmayacaksın.

Nice kızlarımız var otobüslerde, metrobüslerde halkın içerisinde tacize uğrayıp da sesini çıkaramayan. Bunları yaşatmaya kimin hakkı var? Kızlarımızın ses çıkaramama sebebi var bir kere. Yaşatan taşlanmıyor, yaşayan taşlanıyor. Bir kere kadın burada kaybediyor. Kimse kadının sözünü dinlemiyor. Önce erkeğe söz veriliyor, kadına değil. Bunun eğitimle alakası yok, bu tamamen yetiştirme şekline kaynaklanıyor. Kadınlar ses çıkaramadıkları gibi bu tür olaylarda birlik olmakta da zorlanıyorlar. Bunun en birincil nedeni susturulmaları. "Kız

kısmısı" çok konuşmaz mantığı. Evleneceği adamın dayaklarına sözlüyken ya da nişanlıyken katlanan kızlarımız var. Neden ayırlamıyorlar? "Millet ne der" mantığı yüzünden. Peki ya evlendikten sonra kim verecek bu cinayetlerin hesabını? Haberlerde karısından dayak yiyen koca haberlerine rastlamıyorum; hep kadınlar dayak yiyor, hep kadınlar acı çekiyor. Sizce de dur demenin vakti gelmedi mi? Daha kaç kadının ölmesine seyirci kalacağız, daha kaç kez yas tutacağız, daha kaç kez sokaklara çıkıp protesto edip 10 gün sonra bu olanlara susacağız? Kim bunun yanıtını verebilir?

Her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır. Bu böyledir, yalnız olup başarıya ulaşan erkeklerin de çoğu sevdiği kadından intikam almak için hırsla bürünür ve başarır. Peki ya başarılı kadınların arkasında kim vardır? Bana kalırsa bir erkek yoktur. Varsa da biz buna istisna diyoruz. Kadın intikam almak yerine duygusala bağlar. Ağlar, zırlar ama erkek öyle değil erkek ağlamaz, zırlamaz direkt intikam planlarına başlar. Bu yüzden kadınlar hep geri planda kalıyor. Bu yüzden hep kadınlar susturuluyor. Çünkü kadınlar ağlamayı ilk annelerinden öğreniyor. Erkekler babalarını ağlarken hiç görmüyor.

Yolda yürürken kadınların yüzlerini dikkatle inceleyin, bilmem farkında mısınız ama durum içler acısı. Mutlu kadın sayısı oldukça az. Eşinden dayak yiyen kadınlar günlerce evlerinden çıkamı-

yor, çıkacaklarsa da gözlük takıyorlar. Artık televizyon programlarında ünlüler gözlerinde arpacak vs. çıktığında, güneş gözlüğü takıyor ya benim direkt aklıma gelen soru: Kocasından dayak mı yedi acaba oluyor. Yalnızca ben değil, başka düşünen insanlar da vardır muhakkak. Benim amacım burada erkekleri kötülemek değil, tabi ki her erkek birbirine benzemez. Hani siz bütün erkekler aynısınız derler ya, ben kesinlikle böyle olduğunu düşünmüyorum. Bana kalırsa her erkek farklıdır, onu farklı yapan da kadına bakış açısidir.

Bir kere her kadının doğuştan annelik içgüdüğü vardır. Fark etmeden de olsa karşıdaki erkeği korur ve kollar. Öncelikle bir erkek karşıdaki kadına bakarken düşüneceği ilk şey ileride anne olacak olmasıdır. Çünkü cennet annelerin ayakları altındadır ve onlara dokunmaya, onları öldürmeye, onları yakmaya, onları yıkmaya kimsenin hakkı yoktur.

Bir kadının toplumda değersiz olma nedeni önce kendisinde başlar. Bu da acı gerçek olsa gerek. Kocamdır, sever de döver de ya da sevgilimin vurduğu yerde gül biter dersen şiddet görmen kaçınılmaz olur. Önce şunu diyecaksin kadın olarak, bana babam vurmadi bu zamana kadar senin bana vurmaya hakkın yok. Ailelerde suç yok mu, var. Kızları evlendiğinde dövülse de kesin kızları suçludur ruh durumuna bürünürler. Ama o dövülmelerin bir sürü nedeni

vardır, bunu kimse bilmez. Kadın sesini çıkaramaz, baba evine dönme şansı yoktur çünkü. Evet modern ailelerde bu böyle olmuyor, ama bazı insanlar ne kadar modern olsalar da yalnızca dış görünüşte modernleşiyorlar kafa aynı kalıyor. Töreler günümüzde hala mevcut. Töre cinayetleri hala işlenmekte. Önüne geçilememekte, kadınlar sessizce öldürülmekte.

Unuttum sanmayın çocuk gelinleri. Unutmam mümkün mü, üzerine onlarca dizi ve film yapılmışken. Üzgünüm ama kimin umurunda bu çocuklar? Peki ya onların ruh sağlıkları? Kolay değil kendilerinden yaşça büyük adamlarla evlendiriliyorlar. Büyük şehirlerde kendi yaşlıları sokakta paten kayarken, onlar kucaklarındaki çocukla birlikte büyüyorlar. Yirmili yaşlardan sonra gözleri açılınca en ufak hatalarında ya da hata yapmasalar bile en ufak söz söylediklerinde ya öldürülüyorlar ya da şiddete maruz kalıyorlar. Öyle farklı bir hayat ki yaşadığımız, ne canımızın önemi var ne de kadınlığımızın.

Bağışlayın bizi türlü sebeplerden dolayı ölüme mahkûm edilen kadınlar. Bağışlayın bizi, çünkü sesimizi çıkaramadık. Ama artık bu cinayetlere dur demenin vakti geldi. Sustukça, elimizi taşın altına koymadıkça hepimiz yok sayılan, psikolojik ve fiziksel şiddet gören kadınların kader ortağıyız. Bu yapılan şey siyaset değil, insani farkındalıktır. Önce bunun bilincinde olmalıyız.

"Kadın olmak farklılıktır."

KADINA ŞİDDETE HAYIR!

HAYALET SÖYLEM

YAZI IRMAK GÜLTEKİN • FOTOĞRAF İNTERNET ARŞİVİ

Irmak Gültekin

Baba ve oğlu büyük bir kaza geçirirler. Baba, kazada ne yazık ki ölür. Oğlu hayatta kalır ama mutlaka ameliyat olması gerekmektedir ve acilen hastaneye kaldırılır. Bir cerrah çağrılır. Cerrah odaya girip hastayı görünce "Aman Allah'ım! Bu ameliyatı yapamam, o benim oğlum!" diye haykırır.

Bu hikayede yanlış olan neydi?

Aslında hiçbir şeydi. (Evet, cerrah, çocuğun annesi.) Birçoğumuz bu hikayeyi okurken ters giden bir şeyler olduğunu düşünürüz. Genelde ilk akla gelen de "E babası ölmüştü hani?!" olur. "Cerrah" deyince imgelemimize bir 'erkek' düşmesi, bir 'kadın'ın düşmesinden önce gelir. Aynı şekilde mühendis dendiğinde erkek; öğretmen dendiğinde de genelde kadın düşünmemiz cinsiyetçi söylemin düşüncelerimize ne kadar yerleşmiş olduğunun bir göstergesidir.

Küçüklüğümden beri yazmaya ve okumaya meraklıyım. Ufak tefek öyküler, şiirler, denemeler karalarım hep. Bir gün, nasıl etti bilmiyorum, kafama dank etti: Yazdığım hikayelerin çoğunda kahraman 'erkek'ti. Birinci tekil şahsın ağzından yazdığım öykülerde de kahramanı hep 'erkek' olarak düşünüp yazmıştım. Bir kadın olarak, en azından birinci tekil şahsın ağzından olan öykülerde 'kadın' kahraman düşlemem gerekmez miydi?

Uzun zaman bunun cevabını aradım. Beni böyle yazmaya iten motivi hala yüzde yüz buldum diyemiyorum. (Hiçbir zaman da kesinlikle bulacağıma inan-

mıyorum ya zaten.) Fakat çok büyük ihtimalle bu sorunun cevabı, maruz kaldığım (kaldığımız) cinsiyetçi söylem. Küçüklüğümden beri meraklıyım, okurum demişim. Okumalarımın her birinden bana güzel miraslar kalsa da (zengin kelime dağarcığı, farklı bakış açıları, semantik bilgiler vs.) böyle bir yan tesir de miras kaldı sanıyorum. Çünkü geriye dönüp gözden geçirince ne çok sayıda "erkek söylemi" ağzına düşmüş cümlelere maruz kaldığımızı fark etmek şok edici!

Benim bu şoku yaşamam, Edebiyat Sosyolojisi, Cinsiyet Psikolojisi gibi seçmeli dersler seçerek, Söylem Psikolojisi konferansı dinleyerek, bu konu hakkında kitaplar karıştırmaya başlayarak ilgimin bu alana kaymasını sağladı.

Maruz kaldığımızı fark edebilme farkındalığı kazanmak, bu konudaki ilk ve büyük adım sanırsam. Zira öteki türlü, her geçen gün daha da korkunçlaşan kadına şiddet olaylarına üzüлүp, bir savunma mekanizmasıyla benliğimizi bu acının saldırısından korumaktan başka bir şey yapamayız. Ufak gibi görünen farkındalıklar, biraraya geldikçe tünelin sonundaki ışığı bize gösterecektir belki de.

Artık örnekler üzerinden gidelim. Edebiyatımızda yer etmiş mühim yazarlardan Peyami Safa'nın 'Bir Tereddütün Romanı' eserinde geçen şu konuşmayla başlayalım:

"Kadının ebediyeti zekasında değil, rahmindedir. Yeni kadın, yaratıcılığının

merkezini şaşırmıştır."
"Ya erkek?"

"Onların içinde de yaratmak için ruh sancısı çekenler müstesna, baba olmayanlar ana olmayanlardan farksızdır."

Peyami Safa'nın şu yazdıklarının manası gayet açık. Kadının görevi, çocuk doğurarak kalıcılığını sağlamaktır. Bunun aksini yapan kadınlar için zeka ve kalemle kalıcılığa ulaşma çabası nfiledir. Erkek? Erkek de içindeki 'yaratma sancısı'nı ya çocuk yaparak ya da kalemiyle geçirmelidir. Erkek sanatçı olmalıdır, kadın ise anne...

Edebiyattan başka bir örnek, hidayet romanları kapsamında gelsin. Hidayet romanlarında (veya bu romanlardan uyarlanmış dizilerde) klişeleşmiş bir olay örgüsüne rastlarız. Bu klişenin içinde, "kadının erkek elinden hidayet bulması" da yatar. Zengin, uçar ve güzel kadınlar bir gün bir adamla tanışıp hidayete ererler. Erkeğin kadın elinden hidayet bulduğu örnekler ya var ya yoktur. "Hidayet" çatısı altında kadının araçsallaştırıldığını görme farkındalığına erişmek mesele. Üstelik bu romanların bazılarının yazarlarının da kadın olması, işin trajikomik yanı. (Bu konuda Ahmet Sait Akçay'ın Bellekteki Huriler kitabını önerebilirim.)

Yine kitaplardan devam edelim. Evvelki aylarda bir kitabevinde çocuk kitapları

bölümünde vakit geçiriyordum. (Çocuk kitaplarına ayrı bir ilğim vardır, kafa dağıtmak istediğimde veya bir konuda başka bir açıdan düşünmek istediğimde çocuk kitabı okumak bana her zaman iyi gelmiştir.) Gözüm, biri pembe biri mavi iki kitaba ilişti. Pembe olan kızlar için masallar, mavi olan erkekler için masallar kitabı. İkisini de alıp masaya oturdum. Bir masalı "kız masalı" yapan veya "erkek masalı" yapan şey ne olabildi? İncelediğimde, "kız" masalları çoğunlukla prensli prensesli aşk hikayeli diyebileceğimiz masallarken; "erkek" masallarında korsanlar ve kahramanlar yer alıyordu. Bir kız çocuğu korsanlı bir masal okuyup bundan hoşlanamaz mı? Veya bir erkek çocuğu prens ve prensesin masalını dinlemekten keyif alamaz mı? Böyle bir suni ayırım psiko-pedagogik açıdan da oldukça yanlış. Birakalım çocuklar her masalı okusunlar, dilsinler; sonra hangisinden keyif alırlarsa alsınlar. Böylesine katı bir bakış açısıyla daha çocukken aramıza örülen duvarlar, büyüdükçe sağlamlaşıp kalınlaşıyorlar. Ve maalesef ki ördüğümüz bu duvarlar çoğu zaman yine kadınları sıkıştırıyor, onların üzerlerine yıkılıyor.

Cinsiyetçi söylemi edebiyat alanında fazlaca örneklemek mümkün. Fakat bu hayalet söylemin var olduğu başka alanlara da kafa yoralım. Mesela medya... Bu söylemi barındırmakla kalmayıp, 'normalleştirerek' ve kafamızda

bazı kalıpyargılar oluşturarak belki farkında bile olmadığımız bir baskıyla bizi zorlamakta. Kadınların "olması gereken" görünümünü belirleyip, yine 'olması gereken' şekilde olmaya kendiliklerinden istek duymalarını sağlıyor. Bu durum -bana kalırsa- 'istismar' kelimesiyle karşılanabilecek bir mesele. Reklamlarda, dizilerde, dergilerde gösterildiği (dayatıldığı!) üzere "güzel kadın", 90-60-90 olan kadın. 90-60-90 olamadı mı? E mümkün olduğunca zayıf olsun o zaman; zayıf olmak için şu üründen yesin, aralarda şunu içsin, şu sporu yapsın o çok sıkılaştırıyormuş, gitsin şu mucizevi üründen satın alsın, efendim şu kıyafetten giysin bak ne kadar da fit duruyor üstünde... Tüketim odaklı olmamız için yönlendiriliyor, bu yönlendirmenin güçlü ama görünmez bir silahı cinsiyetçi söylem.

Yaşamımızın ta içinde, çoğu zaman göremediğimiz böyle bir şeyle yaşıyoruz işte.Haberlerde, kitaplarda, gazetelerde, sohbetlerimizde ... Kafamızın ta içinde. Kendini kamufla edebilme özelliği muazzam bu cinsiyetçi söylemin. "Ama"larla başlayan savunmalarımızın içinde görünmezlik kazanabilmiş vaziyette. Ancak bir kere fark ettiğinizde, diğerlerini de fark etmek oldukça kolay.

Fark ederek adım attığımız, fark ettirerek birlikte yürüdüğümüz eşitlikçi yaşamlara, umutla.

Bilinçaltı Mezarlığı

YAZI M. SAİD M. KILINÇ • FOTOĞRAF VE İLLÜSTRASYON İNTERNET ARŞİVİ

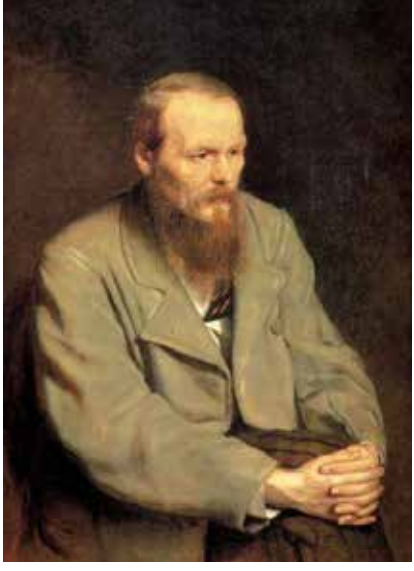

M. Said M. Kılınç

**“Dostoyevski’nin
İnsancıklar romanında
Varvara Alekseyevna
adlı karaktere yazdığı
mektuplardaki
zarifliğinin ve Budala
romanındaki Prens
Lev Nikolayevic’in
beyefendiliğinin
nereden geldiği
anlaşıyordu.”**

Uzun bir koridorun kapısının önündeydi. Koridorun diğer ucu zor görünüyor ve koridoru loş ışıklar güçleri yettiğince aydınlatıyordu. Kapıdan içeri adımını attı. Adımını atar atmaz önünde orta boylarda, uzun siyah sakallı, dik duruşlu bir adam gördü. Adam takım elbise giymişti. Adamın esrarengizliği korkutmuştu onu. Korkusu ve soğuk havanın işbirliği ile titriyordu. Kendisine hakim olamıyordu. Adam isminin Dostoyevski olduğunu söylemişti. Dostoyevski’yi çok iyi tanıyordu. Kitaplarında kullandığı kibar üslubu o an da devam ettiriyordu. Dostoyevski’nin İnsancıklar romanında Varvara Alekseyevna adlı karaktere yazdığı mektuplardaki zarifliğinin ve Budala romanındaki Prens Lev Nikolayevic’in beyefendiliğinin nereden geldiği anlaşıyordu. “Biraz yürüyelim genç arkadaşım.” dedi Dostoyevski taklit edilesi Rus aksanı ve bütün babacanlığıyla. Olumlu veya olumsuz bir yanıt veremeden Dostoyevski’yi dinledi adamımız. Onu dinlemekten başka seçeneği yoktu. Bu zamana kadar kendisine çokça ilham vermiş esin kaynağı olmuş bir adam ne derse onu yapacaktı. Koridorun sonundaki kapıyı açıp kırmızı renkle boyanmış, tavanını rutubet kaplamış, yer yer insan leşleriyle bezenmiş bir odaya girdiler. Oda çok büyüktü. İçinde fazlaca şey vardı. Adamımızın merakını dindirmek için: “Burası senin bilinçaltın.” dedi Dostoyevski. Adamımız haliyle daha önce bilinçaltına gelmediği için çok şaşkıncı. Bilinçaltının algılanabilecek bir maddeden olduğunu hiç düşünmemişti. Ufak adımlarla ilerlediler. Sağ tarafta demir parmaklıklarla kapanmış küçük bir oda vardı. Odanın içinde de

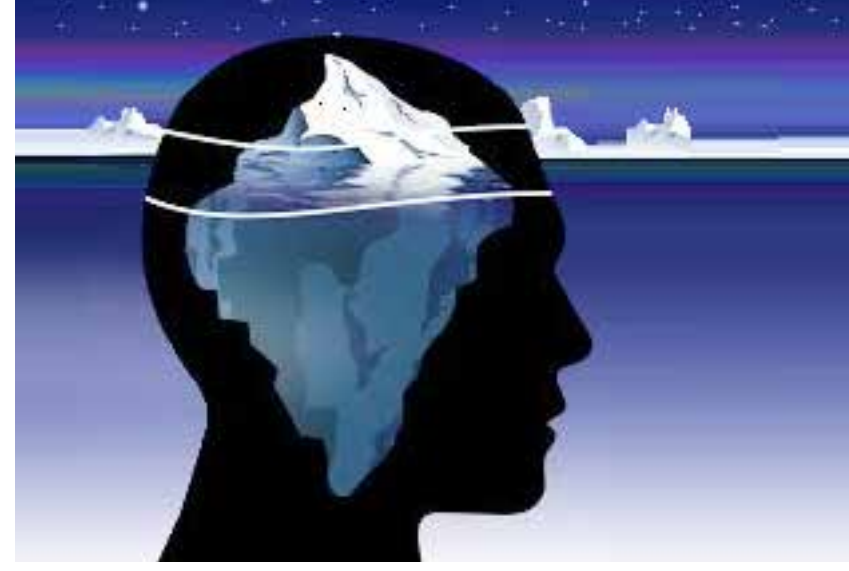
bir çocuk. O çocuk onun bu zamana kadar ortamlarda rant sağlamak için var olduğunu mecazi anlama anlattığı içindeki büyümemiş çocuktur. Çocuk Benjamin Button’a benziyordu. Saçları ağarmış, melez tenli, suratı kırışıklıklarla dolu ancak bedeni büyümemiş bir çocuktur. Benjamin Button demişken, sürekli düşündüğü bir soru vardı. Acaba böyle bir insan gerçekten yaşasa yirmilik dişini ne zaman çıkarırdı? Dünyaya geldikten yaklaşık yirmi sene sonra mı? Yoksa ölmeye yaklaştığı yirminci yaşlarında mı? Bilinçaltında hafif bir sarsıntı olmuştu. Bilinçaltı böyle şeyleri düşünmemesi için alarm vermişti. Dostoyevski bile tüm hoşgörülü karakterine rağmen bu soruya dayanmamış ve yüzünü buruşturmuştu. Dostoyevski’ye rezil olmak ayrı bir yıkımdı tabii ki. Neyse... Bu odanın başında biraz daha kalırsa kendi bilinçaltında hapsolacaktı ve kurtuluşunun nasıl olacağına dair hiçbir akıl yürütememişti. Biraz daha ilerlediler. Başka bir odanın içinde matematik öğretmeni vardı. Görülebi- lecek en çirkin varlık görünümündeydi. Kulakları ve ağzı olmayan, burnunun genişliği tek kişilik bir koltuk kadar olan ve gözlerinden irin akan bir yaratıktı. O kadının bilinçaltında neden böyle tasvir edildiğini anlamıştı. 7. sınıfta adamımızı tahtaya kaldırmış ve soruyu bilemeyeince onu tokatlamıştı. O kadın yaşattığı travmanın etkisinde olmadan senelerce mutlu bir hayat sürüyor olabilirdi ama adamımızın bilinçaltı onu affetmemişti ve haddini bildirmişti. Başka bir odaya geldiler. Burada özgüveninin zaman içerisindeki yükselme grafiği vardı. Bir yaz dönemi hariç diğer tüm zamanlarda

özgüveni eksi sonsuza yaklaşıyordu. Grafiğin yükseldiği tek dönem ise yaz kursunun düzenlediği futbol turnuvasında gol kralı olduğu dönemdi. Az ileride arzularının olduğu oda vardı. Oda tamamen mantıyla doluydu. Bitmek tükenmek bilmeyen arzuları onun rezilliğinde başrol oynuyordu. Arzularına hiçbir zaman karşı koyamamıştı. Mantiya da hiç bir zaman karşı koyamamıştı. Belki de arzuları o yüzden mantı görünümündeydi. Başka bir odada böbürlenme duygusu vardı. O odada üstünde valiz taşınabilen bir arabada Almanya'dan gelen kuzeni vardı. O da kaba Alman aksanıyla çok böbürlenirdi. Daha ileride düşmanlık duygusu vardı. O odanın içerisinde kendisi vardı. Kendi bilinçaltı kendisini düşman olarak görüyordu. Çok

yazık. Bu nasıl bir paradokstu? Dostoyevski'ye çaresizce baktı. Dostoyevski onun çaresizliğini anlayıp onu başka bir odaya götürdü. O odada gururu vardı. Gururu bir mercimek tanesi kadardı. İnsanlara şirin gözükmek için, yalnız kalmayıp başkalarına benzemek için yerlere serdiği gururu mercimek tanesi kadardı. Başını öne eğip başka odaya gittiler. O odada hayal kırıklıkları vardı. En büyük oda buydu ve tamamen doluydu bu da arzularının olduğu oda gibi. Bebekliğinde elinden alınan oyuncaktan kazanamadığı üniversiteye kadar her şey bu odadaydı. Onun dünyaya yaşattığı ve belki de kendisinin de yaşadığı en büyük hayal kırıklığı annesinin karnından çıkmasıydı. Devam ettiler ve kıskançlık odasına geldiler. Bu

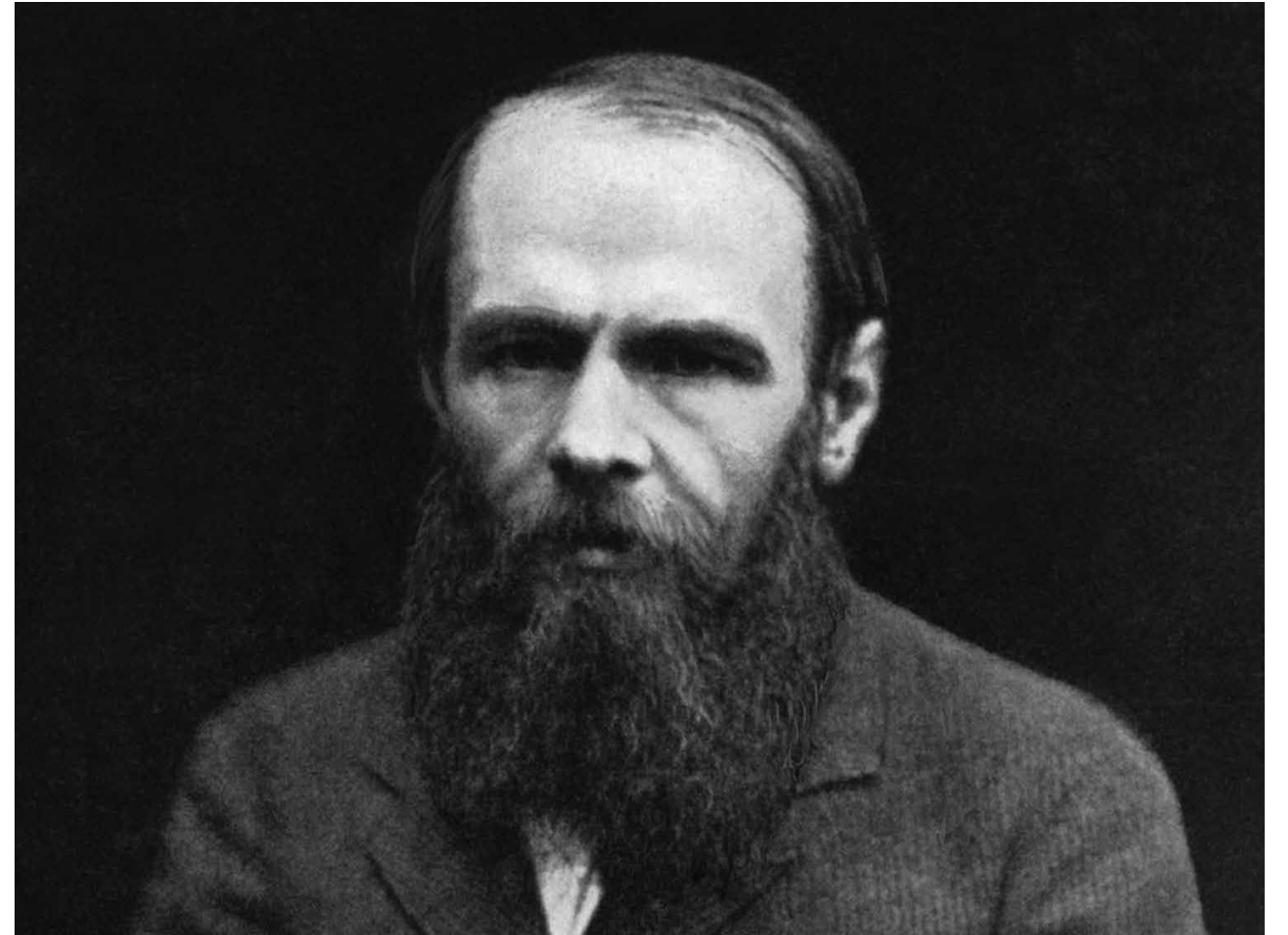
odanın duvarlarında fotoğraflar vardı. Hiçbir kız arkadaşını başka bir erkekten kıskanamamıştı. Çünkü hiç kız arkadaşı olmamıştı. O yalnızlığın son kalesiydi. O artan nüfusa karşı bir B planıydı. Kardeşlerinin ailesiyle, arkadaşlarının sevgilileriyle yaşadıklarını hep kıskandı ve o kıskandığı anların birer fotoğrafı duvarın üzerinde sergileniyordu. Hemen ilerideki korkularının bulunduğu odaya geldiler. En büyük korkusu hayatının son bulmasıydı. Sanki yaşadığı zamanlarda bir şey değişiyordu. Ölülerden farksızdı. En az onlar kadar soğuk ve onlar kadar tepkisizdi. Köpek korkusu da vardı ve bu korkuyu aşmasının tek şartı bilinçaltındaki korku odasından köpek korkusunu çıkarıp atmasıydı. Maalesef o korku da köpek şekline bürünmüştü. Bilinçaltı

kendisiyle dalga geçiyordu. Bu alaycı tavra Dostoyevski de kayıtsız kalamadı ve bıyık altından gülümsedi. Başka bir odaya geldiler. Bu oda pişmanlıklarının olduğu odaydı ve hayatında aldığı tüm kararlar neredeyse buradaydı. Kendisi farkında değildi ama bilinçaltı onun neredeyse tüm kararlarından pişmanlık duymuştu. Yaşadığım pişmanlıklar olmasaydı şimdiki aklım olmazdı diye düşündü. Bilinçaltı bu sefer daha şiddetli sarsıldı. Bulundukları yerden iki adım ötede yerin altından bir adam çıktı. O adam az önce bahsettiği şimdiki aklıydı. Şimdiki aklı çok kötü görünüyordu. Saçları, mimikleri, kıyafetleri tam olarak anın modasıyla aynıydı. Şimdiki aklı başkalarının oluşturduklarıyla bezenmişti. Daha fazla dayanamayan şimdiki

aklı alnına silahı dayadı ve intihar etti. Adamımız rezil haldeydi. Artık dayanacak gücü kalmamıştı. Neyse ki Dostoyevski oradaydı. Yürümesine yardımcı oldu ve başka odaya geçtiler. Bu oda sevinçlerinin bulunduğu odaydı. Az sayıda sevinci vardı ve insan silüetindelerdi. Birisi otobüs teyzesi, birisi "Hocam ödev vardı!" diyen öğrenci, birisi toplu taşıma aracında başkasının gazetesini veya mesajlarını okuyan yaşlı, bir başkası ağzında yemek varken konuşan ergen ve sonuncusu da Soner Sarıkabadayı'ydı ve zamanı yavaşlatan hareketlerle dans ediyordu. Son bir oda kalmıştı. Dostoyevski adamımızın yürümesine yardım etmeye devam ediyordu. O odada vicdan azabı vardı. Vicdan azabı burnun tam ucunda çıkan sivilceydi.

Cinsiyet tahlili yapılacak, kendisine isim verilecek, üzerinde bitki yetiştirilebilecek kadar büyük bir sivilce. Rezilliğin doruklarındaydı. Dostoyevski de çok şaşkıncı nasıl böyle bir insan olabilirdi? Annesi ona hamileyken klasik müzik yerine arabesk rap veya Türkçe pop mu dinletmişti? Alkol, sigara ve uyuşturucu kullanma rekorları mı kırmıştı? Günde üç öğün fast food ile mi beslenmişti? Sürekli yüzüstü mü yatmıştı ne olmuştu da böyle bir insan dünyaya gelmişti? Adamımız yere çökmüş vaziyette ağılıyordu. Uzun bir zaman sonra ağlaması bitti kendine geldi yan tarafına baktı ama Dostoyevski orada yoktu. Adamımızı bilinçaltıyla baş başa bırakmış ve soğuk mezarına geri dönmüştü.

Mustafa Köz

Bi'sair; bi'güzel Abi... Yılmaz Gruda'nın kelimeleriyle: "Güleç İyicil"... "Önce Şiir Vardı" diyen bir Şiirbend...

"Önce söz vardı; o söz şiirdi" diye başlıyor, Şair Mustafa Köz şiirin insanla olan yol arkadaşlığının hikâyesini anlatmaya. Şairin kullandığı sözcükler; vurucu, açık, keskin, yalın, umutlu, belli, belirsiz, duygulu, düşünceli... Anlattıkça diyorsunuz ki, hayır bu hikâyede bir yanlışlık, bir terslik var; böyle olmamalı. Hayatımızın zamanın imbiğinden akıp gelirken tüm kirinden, pasından arınarak süzülüp gelmesi beklenmez mi? Beklenir; ama öyle olmuyor. Acılarından arınıp güzelleşeceğine daha da yalnızlaşan, anlamsızlaşan, tükenen, tüketen hayatlarımız gibi, işte şiir de kayıp gidiyor avuçlarımızdan. Kaybettiklerimizi bulmak, ruhumuza, dünyamıza, kendimize, birbirimize yeni güzellikler kazandırmak için Heidegger'in "artık olmayan şimdiki zaman" dediği, geçip gitmekte olan bugün, tam da şimdi şair olunmalı.

Tutkulu şiir okurlarını hariç tutarsak, şiirle ilişkimiz ya kırık dökük okul müfredatlarından aklımızda kalan şairler ve şiirleridir ya da sosyal medya paylaşımlarından aklımızda kalan yalan yanlış, parça pincik izlerdir. Bu izleri bir adım öteye taşıyıp bugünün şairleriyle ve şiirleriyle tanışalım. Şair bir çocukluk duygusu içinde yazıyor şiirlerini, o halde masum çocuk düşlerimizi gerçek yapabilmek için, Şair Mustafa Köz bir başlangıç olsun. Baudelaire'in dediği gibi, hep en iyiye, en güzele, en sevgiliye şiir okumaya devam edelim. Bu şairleri ve şiirlerini çok satan kitapçılarda da boşuna aramayalım; çünkü alış-veriş dünyasında şiir yok.

Bu söyleşimizi okurla şairin ilk defa karşılaştığı bir buluşma olarak düşünürsek, bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Yazmanın serüveni çok eski. Bazı tanışma anları, aradan zaman geçince silinip gider; ne zaman, nerede, nasıl tanıştığınızı bilemezsiniz. Bu bir olay olur, bu bir insan olur, bir dostunuz, bir yakınınız... Hatırlayamazsınız ne zaman tanıştığınızı; ama genellikle konu şiir olunca duyguların en zirvede olduğu dönemler, gençlik yılları hem bir şeyler yazmak hem yazılanları okumak önemli bir süreç oluyor şair için. Tabii ki o zaman şiirin ne kadar uzun bir yolculuk olacağını bilemiyorsunuz. Sadece bir beslenme süreci yaşıyorsunuz. İyi şairleri de bulmuşsanız, beslenmeniz, şiire girmeniz daha da kolay oluyor. 1980'den önce o iyi şairleri buldum ve onlar bana şiirin bambaşka bir dünya olduğunu, geniş kapılar açacağını gösterdi. Tanışma anım 1980'den önce. 1977-80 arası yoğun olarak okumalar ve yazma çalışmaları yapıyorum; belki de o kanat alıştırmaları şiirin ilk basamakları, keşifleri oldu benim için. Sonra da şiirin tadımlık bir eylem biçimi değil, ömürlük bir eylem biçimi olduğunu anlıyorsunuz. Dünya şairlerini de okudukça, bitimsiz ve çok derin bir kuyuyla karşı karşıya

kaldığınızı anlıyorsunuz ve o kuyuya bir taş atıyorsunuz. O taşın sesi geliyor mu gelmiyor mu şair yaşarken anlayamıyor bunu. Uzun bir süreçtir, neredeyse 40 yıllık bir serüveni var şiirimin.

Şiirle ilişkinize dair sorularım da olacak, ama daha somuttan gidersek kitaplarınız ve bugüne kadar bu alanda yaptığınız çalışmaları anlatabilir misiniz?

Şair için somut olarak yazdığınız ortaya çıkması, onu görmek önemli oluyor. Şairler, yazarlar, sinemacılar, bütün sanatçılar için böyledir. Ortaya bir yapıt çıktığı zaman, o tarihiniz oluyor sizin. Şiirinizin, yazınızın, resminizin, filminizin miladı o tarih oluyor. 1990'da ilk kitabım yayımlandı. Söz ettiğim birikimin bir yansımasydı.

Hangi kitabınız?

İlk kitap Ay Düşü'ydü. Şairlerin kitapları genellikle otobiyografik özellikler taşır. Şair başkalarının hikâyesini anlatırken; o hikâye kendinden başlar; çünkü en iyi kendisini tanıır. İlk iki kitabımda 80'den önceki hayatımın önemli izdüşümlerini görebiliyoruz. Ay Düşü, Su Resimleri, daha sonra Yengeç Sepeti, Salıdan Önceki Pazartesi derken, on dördüncü kitaba kadar geldik. Biri çocuklar

için (Küçük Uykular Bahçesi) yazıldı. Aslında çocuklar için diyorum da, bir akşam otururken kendi çocukluğuma dönmemin zorunlu olduğunu hissettim. Nereden bakarsanız bakın şairlik bir çocukluk duygusu; çünkü böyle acımasız, kıyıcı, vandalbir yeryüzünde hala şiir gibi salt uçarı bir şeyle uğraşıyorsanız o çocukluğunuzun yitmek istemediğini düşünmenizdenir. En son Yıldız Değirmeni adıyla haikular yayımlandı.

Haiku nasıl bir şiir türü?

Çok özel bir tür Japon şiir biçimidir. Ne ilgisi var diye sorulabilir; ancak şiirin evrenselliği bütün türler için aynıdır. Şairler dünyanın bir ucunda balat, sone yazar; öbür ucunda bir başka şey yazar, uç uca bir eklemidir şiir. Kısaca doğa şiirleri diyebiliriz. İnsan, yaşam ve doğaya dair küçük felsefi metinlerdir. Biçim olarak da 5-7-5 ölçüsünde; birinci dizede 5 hece, ikinci dizede 7 hece, üçüncü dizede 5 hece, yani 17 hecede hem hayata ilişkin hem kendinize ilişkin hem doğaya ilişkin bütün derdinizi anlatacaksınız. Ee bu da kolay değil. Şiirde biçim önemlidir, içeriğe yön veren biçimdir çünkü. Daha doğrusu, içeriği gösteren biçimdir. Onu da denemek istedim. Şair doyumsuzdur, her şeyi görmek, yapmak ister. O da şiir için bir

ara kesit diyebiliriz.

Son kitabınızın Haiku’lardan oluştuğunu öğrenince, değişen iletişim araçları ve biçimleriyle birlikte acaba şairin her şeyi daha kısa ve özlü anlatma çabası mı diye düşünmüştüm. Tabii ki; çünkü ilk kitaplarımın otobi-yografik olduğunu söyledim. Orada şair her şeyi anlatmak ister, sanki ondan sonra bir daha yazmayacakmış gibi. Gerçekten de ilk kitabımda o iz vardır. Ondan sonra yavaş yavaş seyrelemiştir şiirim. Daha doğrusu eleştirmenler öyle söylüyor. Şiirin daha az sözle yazılması gerektiğini anlayarak, değişik araştırmalar yaptım. Hani çok bildik de bir söz vardır. Mevlana’nın Mesnevi’sini “Sen olsan nasıl yazardın” diye soruyorlar Yunus’a; “Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm, derdim” diyor. Yani bu kadar söze gerek yok. Bir zaman sonra artık seyrele seyrele şiirin özünü kavramaya başlıyorsunuz, oradan da başka bir şiir çıkmış oluyor.

90’larda ilk çıkan kitaplarınız

otobiyografikti, peki tarihsel olarak dönemlendirmek gerekirse, bugüne kadar şiiriniz nasıl bir dönüşüm izledi ve kitaplarınız da yansımasını nasıl buldu?

Mutlaka o yansıma oldu. 90 tarih olarak görülüyor; ama onun çok uzun bir birikim sonucu olduğunu da bilmek gerekir. Biyografik yaşam sadece kendime ilişkin değildi. Yine Hugo’yu anarak onun önemli bir sözünü özetleyelim. Soruyorlar “Romantizm ne zaman başladı?” O da “Saatini de söyleyeyim mi?” diyor. Bir sanat yapıtını belirleyen o yapıtın çıktığı an değildir, bu sadece bir ölçü olabilir. Onun öncesi vardır, sonrası vardır. 90-91’de çıkan o iki kitap da aslında bir iç dökme olmuştu diyebiliriz. O süreci anlatma ve o sürecin bitirilmesi; ama bir yandan da tarih yürüyor. Yeni kitaplarda da bulunduğum zamanın, çağın ve bendeki değişikliklerin, varoluş sıkıntısının şiirlere yansıdığını gördük. Hani insan ne görürse yuvada, onu içer havada denir ya -atasözlerini seviyorum; bir sürü lafı inceltip şiir gibi söylüyor birçok atasözü- onu gördük ve onu yansıttık. Şiir de bir yansıtmaysa,

var olanı zaman zaman bir kurguyla, düş gücüyle değiştirmekse, her şiirimde dönemin özellikleri görülür. Sadece bu ülke için değil, bütün evrensel tarih için de düşünmeyi yeğledim; çünkü şiir sadece yazıldığı yerin, yazıldığı toprağın ürünü değildir. Yeryüzünün her yerinde şairler var ve aşağı yukarı aynı anlam aurorası içinde düşünüyorlar ve bu evrensellik benim için her zaman önemli oldu. Belki haiku yazmamda etmenlerden biri de budur; hem dili seyreltmek hem de bir başka kültüre az çok yaklaşma denemesi denebilir.

Peki, Yıldız Değirmeni sonrası yeni şiirleriniz oluşmaya başladı mı, çalışmalarınız var mı, hangi çizgide gidiyor?

Evet var. İlk iki kitaptan sonra doğa şiirimde çok belirgin oldu. Bu iki kitaptan sonra çıkan Yengeç Sepeti, doğayı yeniden görmek, yeniden söylemek için çaba gösterdiğim bir kitap oldu. Diğer kitaplarımda da çok belirgindir. Doğanın içinde bir nesne gibi hissederek şair kendini; bir rüzgâr gibi, bir taş gibi, bir yaprak gibi onların dilinde düşünmeli,

onlar gibi olmalı. Aslında hepimiz doğanın içinde birer parçayız ve bir nesneyiz. Şair de içerden konuşan bir nesne denebilir. Doğa yeniden bütün anlamıyla şiirime döndü diyebilirim. Şile’de yaşıyorum. Şile şiirleri, deniz şiirleri yazıldı, bir dönem adada yaşamıştım, ada şiirleri yazıldı. Kitap olmaya hazır hale gelen bu dosya şimdi “Görüntüler- Gözde ve Bellekte Kalanlar”, “Görüntüler-Şile Şiirleri” adıyla yayımlanmayı bekliyor. Bir tragedya çalışması vardı, sanıyorum 3-4 aya kadar yeni kitap olarak çıkacak. Tragedyaya bir oyun şiiri diyebiliriz. Üç kişilik bir öykü anlatımı, ama anlatılan öykü değil tabii.

Oyunlaşabilir mi?

Evet oyunlaşabilir. Hazırlıkları da var şimdi. Bir oyuncu topluluğu oyunlaştırmak istedi,onlarla da beraber çalışacağız. Tek tek yazılan şiirler var, onlar da sırasını bekliyor diyelim.

Twitter’da #şiir adıyla bir hashtag açsak siz oraya ne yazardınız?

Her şair kendi şiirine göre yapar tanımını, aslında o tanım da değildir; çünkü şiirin tanımı olsaydı, bin türlü değil bin bir türlü yapıldı. Yemek tarifi gibi belli sözcükleri söylersiniz ve bir tanım yaparsınız. Evet, yemek tarifini yazdıran dil ile şiirin dili aynıdır ama şiire keskin mutlak bir tanım getirmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Böyle olsaydı tek tanımla yetinir ve onu somutlaştırmış olurduk. Ama yine de kendi şiirlerim üzerinden tanım değil; ama bir açıklama yapmak mümkün olabilir.

#şiir Şiir, ekmek yapmaz bir kere ama ekmeğin kokusu yapabilir. O estetik tadı okura verebilir.

#şiir Bir şeyleri değiştirmez, doğrudan doğruya değiştirmez; ama insanın bilincini ve ruhunu eleyerek oradan yeni anlamlar çıkartabilir.

#şiir Yok olmuş, yıkılmış insan duygu-sunu onarmak için önemli bir merhemdir, onu kullanmasını bilirsek...

Tanım getirmeyelim dedik ama üç-dört tane tanım aradan çıkmış oldu.

Siz zamanı belirleyemeyiz dediniz, ama benim yine de öyle bir sorum olacak size. İnsan şiiri ne zaman yarattı? Ne zamandır var ve insanın şiirle bu yol arkadaşlığının hikâyesini biraz anlatabilir misiniz?

“Önce söz vardı” diye başlıyor bütün kutsal kitaplar. Önce söz vardı; o söz şiirdi, daha sonra sanatların ayrıldığını görüyoruz. Ve Yaşar Kemal’in de kullaklarını çınlatalım, o duyuyordur şimdi bizi. O, diyor ki “İnsan çürümedikçe şiir çürümez”. İnsanın yeryüzünde iki ayağı üzerine kalktığı ve bilincinin evrilmeye başladığı dönemden bu yana söz vardı. Bazen şifa yerine kullanılır, bazen övgü, bazen sövgü, yani toplumsal ve bireysel bütün sıkıntıları insanlık önce şiirle söyledi. Sonra düşünce gelişmeye başlayınca diğer türler gelişmeye başladı.

1789 Fransız Devrimi ve sonrası bütün dünyada aydınlanma hareketleriyle şiir yine yerini korudu, ancak başka türlerin de çıktığını gördük; çünkü insanların sadece duygularıyla değil, düşünceleriyle de davranması gerektiği anlaşıldı devrim çağlarında. Önce şiir vardı, hani iyi sürerseniz, iyi kullanırsanız önemli bir merhemdir dedim, gerçekten de sözün şifa değeri olması yeni değildir. Söz evrilmeye, değişmeye başladığı günden bu yana insanların ruhlarını sağaltan bir araç oldu, müzik gibi. Eski çağlarda akıl müzikle sağaltılıyordu, onarılıyordu, içinde şiir de var. Bugün hala ona ihtiyaç duymuyor muyuz? Türküler, şarkılar, ağıtlar, maniler, ninniler... Tüm bunların içinde şiir var. Ruhumuzu iyileştirmek, onu temizlemek için. Şiir hep oldu.

Aslında biraz bahsettiniz, ama işin özüne inmek için soruyorum. Sizin şiirle buluşmanız nasıl gerçekleşti,

insan neden şair olmak ister ve nasıl şair olunur?

Verili dilin derdini anlatmaya yetmediğini çok erken yaşlarda öğrendim. Yani gündelik alış-veriş diliyle duygularımı söylemenin mümkün olmadığını anladım. 29,5 sözcükle alışveriş dili kuruluyor. Bunun beni anlatmayacağını düşünmeye başladığımda sözünü ettiğim o şairleri buldum. “Kimdi onlar?” dersiniz, gençliğimin şairi Nazım Hikmet’ti mesela. Hani çocukça şeyler de yapmadım değil. 16-17 yaşında olduğum zamanlar Nazım’ın şiirlerini duvarlarıma astığımı bilirim. Ya da Cemal Süreya’nın, Atilla İlhan’ın şiirlerini... Bazen o gençlik heyecanıyla altlarına kendi ismini yazdığım zamanlar da olurdu; çünkü bir hayranlık duyuyorsunuz. Bakıyorsunuz dışarda başka bir dil konuşuluyor, ama şairler başka bir dünya kurmuştu. Onu keşfettiğim anda yazmam gerektiğini düşündüm. İçimdeki kuyudan ancak yazarak su çekebileceğimi düşündüm, hala o suyu çekiyoruz, kuyu çok derin.

Nazım, Cemal Süreya, Atilla İlhan dediniz, şiir evreninizi oluşturan başka hangi şairler var ve hangi özellik-

leriyle sizin şiirinizin, hayatınızın bir parçası oldular?

Şairlerin ilk şiirleri bir etkilenme sürecinden geçer; çünkü büyük bir kaynakla karşılaşıyorsunuz ve susuzsunuz, o suya dudaklarınızı değdirmek yetmiyor, bütün gövdenizle giriyorsunuz. Temizlenmek, arınmak ve oradan size bir şey geçmesini bekliyorsunuz. Etkilenme zamanla esinlenmeye dönüşüyor ve kendi şiirinizi buluyorsunuz. Bu şairlerle tanışmasaydım o söz ettiğim gündelik dilin fast-food kültürünün diliyle yaşayan, düşünen, esinlenmeyen, etkilenmeyen, sıradanlaşmış, birey olamayan bir varlığa dönüşebilirdim. Beni yıkayıp arındıran şiir dilidir ve o yıllarda bulduğum şairlerdir. Üç-dört şair ismi verdim ama o kadar sonsuz bir ırmak ki; dünya şiiri var, bir gelenek var. Gelenek deyince çoğunlukla kendi toprağımızı anlarız. Oysa dünyanın her yeri, şiirin yazıldığı, düşünüldüğü her yer geleneğin bir parçasıdır; çünkü şiir insandan çıkar, öyle bir zengin kaynaktır. Nicolas Guillen, Pablo Neruda, Yannis Ritsos, Federico Garcia Lorca, Paul Eluard, Charles Baudelaire, Sappho... Bakıyorum bazen, aynı şeyleri düşünmüşüz, aynı şeyleri yazmışız birbirimizden habersiz. Neden?

Çünkü insanın derdi her yerde aynı. Bunlar beni çok etkiledi, esinledi, yüğdü, arındırdı, şiire getirdi.

Bende kalan kısımlarıyla belki birer sözcükle esinlendiğim yönleri şöyle anlatabilirim. Nazım’ın coşkusu öncelikle etkiledi beni. Tabii 17 yaşın duygusuyla beraber düşünmek lazım. Nazım’ı okuyorsunuz, çok coşkulusunuz, onun romantik yanını görüyorsunuz, aşklarını, kavgalarını görüyorsunuz, siz de zaten genç bir insan olarak onun içindesiniz. Cemal Süreya’daki o hınzır ironi, erotizm, aşk etkiledi o yıllarda. Atilla İlhan’daki lirizm, sözü doğrudan değil de dolandırarak ve ruhunu sararak anlatması. Yannis Ritsos’un kendi toprağını anlatır gibi göstererek bütün yeryüzünü anlatıyor olması. Tüm bunlar etkiledi; ondan sonra ne bulduysam okudum. Tabii iyi şairler eğitir şairi. İyi bir şiir sizde yazma heyecanı uyandırır. İyi şiiri ben biraz böyle anlıyorum. Bir şiiri okuduktan sonra içim kıpır kıpır oluyorsa, yazma heyecanı duyuyorsam, diyorum ki bu iyi bir şairdir, bunu izlemem gerekir. Böylece bir yol yöntem ediniyorsunuz şiirde.

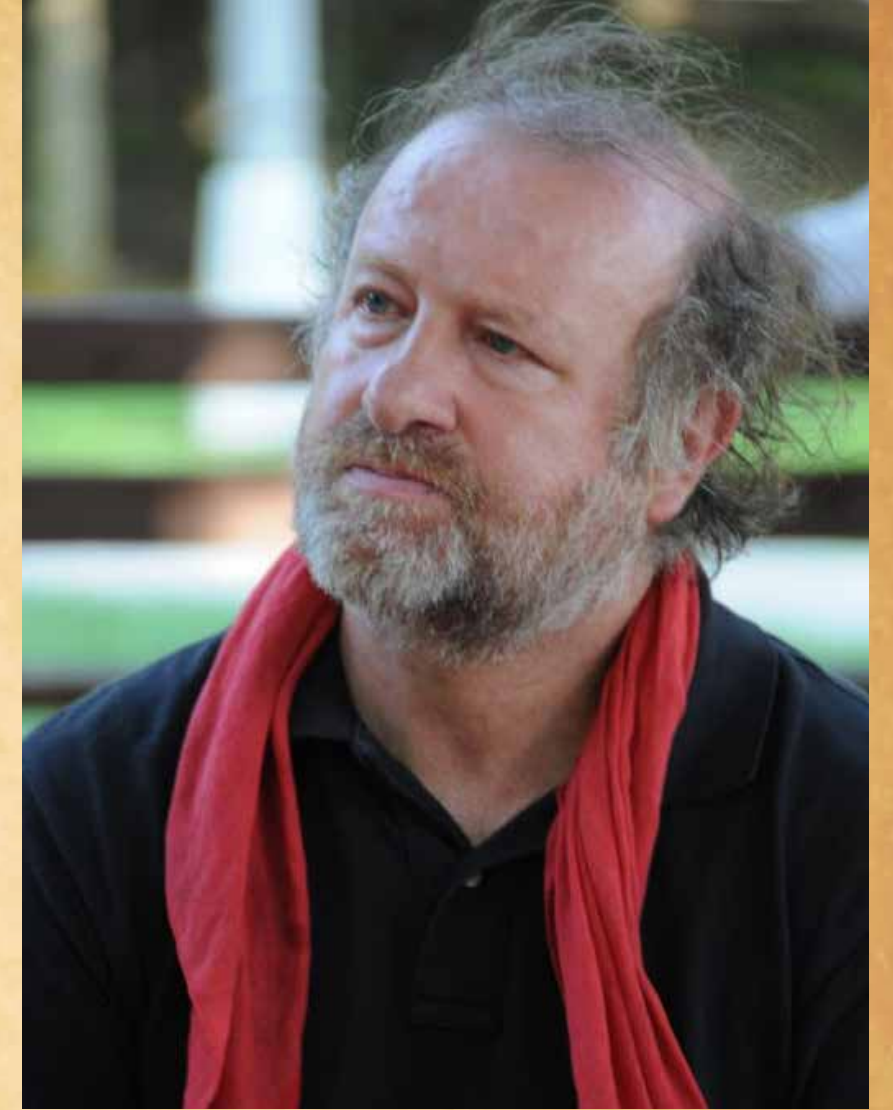
Aslında bu soruyu doğrudan size sormak doğru değil, ama sizi ilk defa tanıyacak okurlar için soruyorum.

Nelerden ilham alıyorsunuz, öne çıkan imgeleriniz var mı?

Tabii bunu ben söyleyemem, okur, eleştirmen söyleyebilir. Şiirde kesin, mutlak bir üslubun olmadığını düşünenlerdendir. Şair hep aynı anları yaşamıyor ki aynı şiiri yazsın. Sürekli değişik görüntülerle, olaylarla, durumlarla, insanlarla karşılaşıyoruz. O zaman her olay, her durum başka bir şiirin kapısını açabilir. Tabii içeriğe göre de dil oluşuyor. Çok değişik mekânlara girdim ve bunların şiirlerini yazdım. Okuyanlar diyor ki “bunlar senin şiirin”. O zaman ben de “onu bu dille, bunu bu dille yazdım, ben okuyorum hiç benzetemiyorum” diyorum. “Ama” diyorlar, “sen şu sözcükleri seçiyorsun”. Belki anahtar şairin kullandığı sözcüklerdir, sözcüklerden buluyor üslubu ya da imge yapısından, imge düzeninden, kurduğu dilden.

Şiirinizi nasıl yazıyorsunuz? Bir yazma disiplini mi söz konusu, yoksa şiir başka şeyler yaparken kendiliğinden gelen bir şey mi?

Zaman zaman “niye öykü, roman yazmıyorsun?” diye soruyorlar bana. Diyorum ki, onlar bir masa gerektiriyor. Oturup bir yerde durmanız, çalışmanız gerekiyor. Oysa benim masam kafamdır, her şey orada çünkü. Şiir bu anlamda bir disiplin istemiyor. Bazen kendi kendinize mırıldandığınız bir şey, bir yere yazmasanız da şiire dönüşebiliyor. Yazma disiplini yok. Genellikle de şairlerin o halleri vardır. Dalgın oldukları, başka bir dünya yaratmak istedikleri onların bakışlarından, duruşlarından anlaşılır. Şiir yazma anlarında dostlarım benden uzak durur. Gergin anlarımdır benim ve yaklaşmak istemezler. Bu da benim hoşuma gider. Bu dünyayla ilişkinizi kesiyorsunuz bir kere. Bir nevi cinnet hali aslında. Tüm birikiminizi sözcüklerle anlatmaya çalışıyorsunuz. Üstelik olmayan şeylerle anlatıyorsunuz. Bir heykeltıraş, bir ressam gibi değil şair. Heykeltıraş heykeli yaptıktan sonra karşısına geçip bakabiliyor, ressam da

böyle. Bir fırça darbesi atıyor, “son fırça, resim bitti” diyor. Ama şiir böyle değil; göremiyorsun ki, malzemesi soyut. O nedenle kafanızda böyle değişik değişik dünyalarla, cinlerle, perilerle, keçilerle dolaşıp geziyorsunuz. Böyle yazıyorum şiiri.

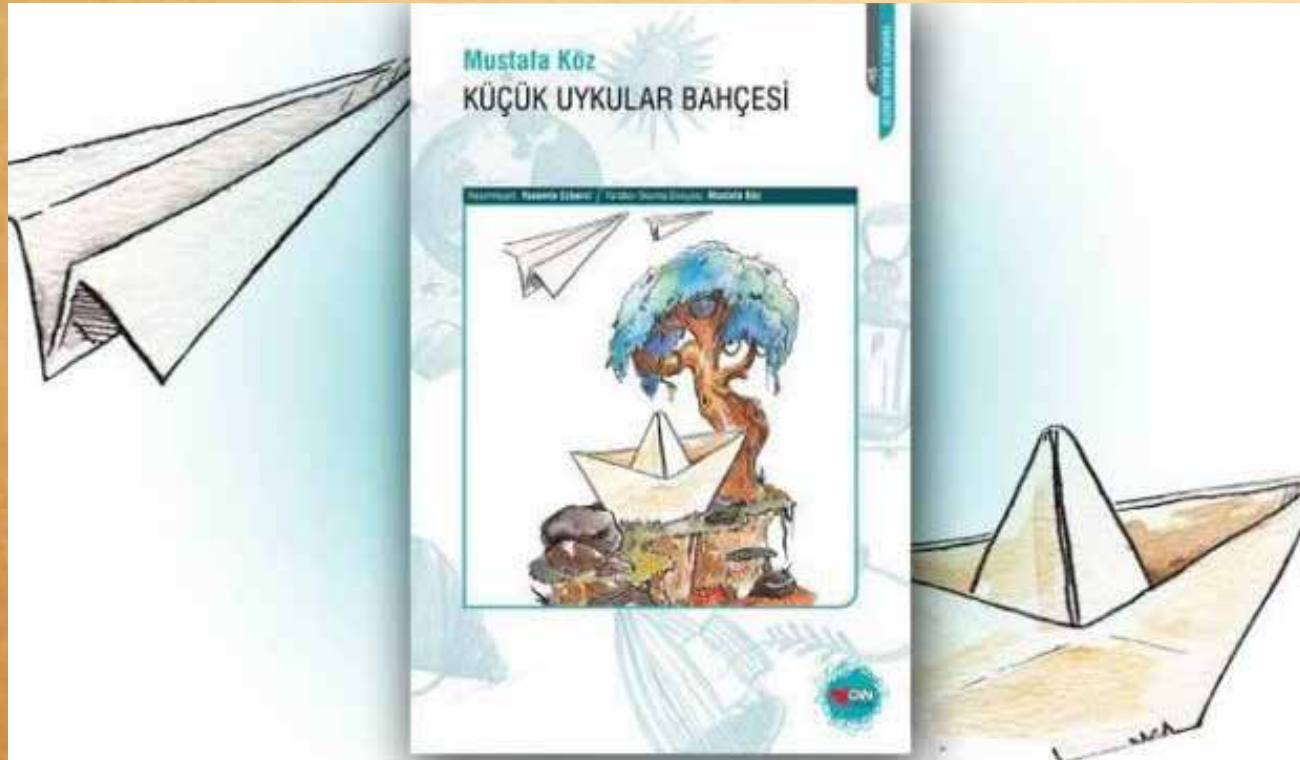
Şiiri böyle yazıyorsunuz, peki o zaman ben de sorayım o soruyu. Hikâye, roman yazmayı düşünüyor musunuz?

Denemelerim oldu aslında; fakat öykü yazmaya oturuyorum, bakıyorum şiir oluyor. Sonra o öyküyü, bozuyorum, kesiyorum şiir yapıyorum. Kıskaçtır şiir, üzerine başka bir şey istemiyor.

Ülkemiz edebiyatında şiirin tarihsel gelişimini kısaca anlatırsanız eğer, bu tarih içinde kendinizi nerde ko-

numlandırıyorsunuz?

Kaynaklar -ilk kitabım 90’da yayımlandığı için 80 şiiri içinde miyim, yoksa 90 şiiri içinde miyim- bunu bir türlü söyleyemiyorlar; ama bana sorarsanız 80’i de yaşadığım için 80 kuşağı içinde görüyorum kendimi. Kitabımı 80’li yıllarda çıkarmamış olmam, o kuşağın içinde yer almadığım anlamına gelmiyor. Söz ettiğim ilk iki kitapta 80’li yıllar var. Kuşak neye göre belirleniyor, bu da tartışılan bir şey; Hugo’nun söylediği gibi, saatini de mi söyleyeceğiz? Ama aşağı yukarı dönemin özellikleri bir kuşak tanımlı getirebiliyor. Hani 10 yılda bir kuşak değişimi oluyor dersek, bizde ne yazık ki kuşak kavramı ülkenin siyasal tarihine göre belirleniyor. Buna göre düşünersek, evet ben 80 kuşağı içindeyim, ama ilk şiirlerimi 90 kuşağında yayımladım. Hangi döneme benzer

diye sorarsanız, 80 kuşağının özelliklerini daha fazla taşıyor benim şiirim. 90 kuşağı, 80 darbesinden sonra mutlak bir yalnızlığın içine çekildi. Şair kendi içine döndü, toplumun büyük çalkantılarından çok kendi ruhunun girdapları, derinlikleri, yalnızlığıyla bir yabancılaşma içine düştü. Şiirimde bu görülmez, 80'den aldığım geleneği, siyasal kültürü sonraki şiirlerimde de sürdürdüm. Marks'ın bir sözü vardır. "İnsana dair hiçbir şey bana yabancı değildir" der. İnsana dair hiçbir şey şiirime yabancı olmadı. 80-90-2000, geldik bugüne. Bir yerde konumlarsak, 80 şiiri içinde konumlayabiliriz.

80 şiirinin özelliklerini nasıl tanımlıyorsunuz?

90 şiirini tanımlamak daha kolay, çünkü 80'de toz duman içinde olan bir durum vardı. 80 dönemi içinde de ayrımlar vardır. Bireyin salt, sıkı yalnızlığını anlatan şiir, toplumla bağıni kurmuş şiir, insanı kurcalayan, insanı gerçekten toplum içinde bir birey olarak özgürlüğünü isteyen şiir ve yalnızlaşmış, kapalılaşmış şiir. 80 şiiri böyle yürüdü. 90'dan sonra tamamen içine kapandı. Sanki dili yeniden buluyormuş gibi, her şair kendi şiiriyle açıklamaya çalıştı kuşak kavramını. 2000'lerde böyle oldu. Bugünlerde 90 şiirinin etkisi sürüyor.

Bugünlerin şiirinin izini biraz daha

yakından sürersek neler söylersiniz?

Bir dönemi sonra değerlendirmek daha doğru olur. Aradan bir süreç geçmesi gerekiyor. 20 yıl sonra bu yılları anlamak, anlatmak daha doğru olacaktır. Ancak dergilere baktığımızda her şey görülüyor. Edebiyatın, şiirin laboratuvarı dergiler. Bakıyorsunuz ayrılaşmış bir şiir var. Altın şiirin imzasını çekin, okuyun şiiri, hepsi birbirine benziyor. İnsansızlaşmış bir şiirin bugün hayatımızın içinde olduğunu görüyoruz. O nedenle ben Ülkü Tamer'in sözünden yanayım: "Eskinin saf şiirini özledim." diyor. Yani hayatımızda Fahriye Abla'lar yok mu, var; ama yazmıyoruz. Dranas'ın Fahriye Abla'sı yaşamıyor mu, yaşıyor. Komşularımız, aşklarımız, arkadaşlarımız, toplumun içinde bulunduğu bu gel-git vs. tüm bunları yazmayacaksak, neyi yazacağız?

Bugünün şiirinin beslenme kaynakları neler?

Yalnız bir şiir, kendi sıkıntısı, karşılık bulmamış melankolisi, bugünün şiiri biraz buradan besleniyor. Tabii bunları söylerken şiire baktığım yerden konuşuyorum. Ben toplumu değiştirecek, ruhunu, bilincini evirecek şiirden yanayım. Ne diyor Mahmud Derviş: "Savaş uçağını düşüremez bir şiir, ama savaş pilotunun düşüncelerini değiştirebilir." Ona yeni bir algı, yeni bir bilinç verebi-

lir. Bugünün şiirinde, yeni şairlerde o bilincin olmadığını söyleyebilirim.

Şiir yazan şairleri ve okurlarını düşündüğümüzde onları buluşturacak göze çarpan belli başlı şiir dergileri hangileri?

Dergiler batmak için çıkar genellikle. Bir, iki, üç sayı çıkar, ondan sonra batır, dergilerin özelliği budur. Bazı şairler de şairliklerinin yanı sıra dergicilikleriyle anılırlar. Cemal Süreya deyince Papirüs akla gelir. Eski Soyut dergisi gibi, Papirüs gibi dergiler var mı, pek yok. Ama güzel dergiler de çıkıyor. Yasak Meyve var, Sözcükler var, Ankara'da çıkan Sincan İstasyonu var, Anadolu'da çıkan birçok dergi var. Fakat ne yazık ki bu dergilerin çoğunun sürekliliği sağlanamıyor.

Şiir bugün insan hayatını ve toplumu ne kadar etkiliyor, etkiliyor mu?

Zor bir soru oldu. En çok zorlandığımız sorulardan biri bu, yalan da söylemek istiyoruz, ama şiir eski hükümünü yitirdi. Yeni bir durum da değil bu. Neruda'nın bir sözü var: "Şiir okurla bağıni yitirdi, geri almalı onu." Neruda bunu 70'lerde söylemiş. Bütün dünyada şiirin geri çekilme durumunu yaşıyoruz; ama umutkâr olmak gerekiyor. Elimizden de başka bir şey gelmiyor şairler olarak. Topluma ulaşmak için hangi yolları

buluruz doğrusu bilemiyorum.

Bu geri çekilmenin nedenlerini nasıl görüyorsunuz? Geçmişle bugünü karşılaştırdığımızda şiirin hayatımızda var oluşu nasıl bir değişim gösterdi?

Çünkü insanlar her şeyden önce kendilerine çekildiler. İnsan o kadar yalnızlaştı ki, şiir gibi çok saf, çok naif bir alan onu ilgilendirmiyor. Daha gerçek şeylerle yüz yüze olmak istiyor. Ekonomik sıkıntılar, hayat kaygısı, yokluk, yoksulluk, savaşlar vb. Tüm bunlar sanki şiiri gerekli kılmıyor; oysa tam da gerekli kıldığı bir nokta. Şiirin yükseceği bir dönemi yaşamamız gerekirken, böyle bir geriye çekilmenin olduğunu görüyoruz. Kötü örnekler de sardı etrafı çok. Şiiri büyük çoğunluk pop şarkılardan ibaret zannediyor; yazmak, okumak istediğinde bunları görüyor. İyi şairleri kitabevleri bile raflarına koymuyorlar. Popüler bir okuma kültürü oluşmaya başladı. Çok okunan değil, çok satanlar listesi yapılıyor; bunun içine şair giriyorsa, yine popüler bir malzemeyle giriyor. Tüm bunlar da şiirin güncel dertleri.

Umutkâr olmak gerekiyor dediniz, siz nerelerden yeşertiyorsunuz umudu?

Sık sık dergiler çıkıyor, izliyorum bu dergileri. Yalnızlık, yabancılık var dedim ama olsun, genç şairler sonra başka bir şiire doğru dönebilirler. Onlarca genç şairin şiirleri yayımlanıyor dergilerde. Yayımlama olanağı artık daha da genişledi. Genç şairler kendi dergilerini çıkartıyor, oradan bir hareket doğuyor, canlılık oluyor. İnternet yaygınlaştırdı; ama büyük kitlelere etkisi nasıl olur onu bilemiyoruz. Meydanlara nasıl taşınır onu bilemiyoruz. Sadece propaganda malzemesi olarak bir anlamda harcanıyor şiir.

Sosyal medyada dolaşan şiir paylaşımları hakkında ne söylersiniz?

Şiirler yanlış adlarla dolaşıyor. Birisi şiir yazıyor, altına da Can Yücel imzası atıyor ve Can Yücel şiiri diye dolaşıyor. Bu çok kötü, internette bilgi aşınması var. Sosyal medyaya çok güvenilmemesi ve şiirin kitaptan okunmasını öneririm

gençlere. Mutlaka kitapla haşır neşir olsunlar; çünkü internette bulduklarının çoğu yalan yanlış şeyler.

Siz aynı zamanda Türkiye Yazarlar Sendikası'nın (TYS) da başkanıınız. Türkiye'nin toplum, kültür ve siyaset tarihine ışık tutan bu sendikanın geçmişi ve bugünü hakkında bilgi verir misiniz?

TYS, 1974 yılında kurulmuş. İlk başkanımız -yitireli 10 gün oldu- Yaşar Kemal'di. Bir yıl başkanlık yaptı, sonra Aziz Nesin'le devam etti. O yılların siyasal hareketliliğinin içinde olan bir örgüttü. O dönemin büyük yazarlarının etkisinden söz edilebilir. Adını andığımız Yaşar Kemal ve Aziz Nesin'in yanı sıra Adalet Ağaoğlu, Nihat Behram, Leyla Erbil, Adnan Özyalçiner dönemin önemli yazarları. 11 kurucu üyesiyle o dönemlerde önemli bir işlev üstlendi YYS, bugüne kadar getirdik; o işlevi sürdürmeye ve hem yazarların özlük haklarını hem de siyasal haklarını korumaya çalışıyoruz. Orada da bir umudu sürdür-

rüyoruz. Toplumun genel sıkıntılarından farklı değil, burada da bir yabancılaşma yaşıyor. Yazarlar kendi sorunlarına da çok fazla sahip çıkamıyor ne yazık ki. Toplumsal yabancılaşma, hır-gür yazarları da vurmuş görünüyor. Toparlarmaya çalışıyoruz. 1974'ten bugüne gelen mücadele geleneğini sürdürmeye çalışıyoruz. Bir arada olmanın önemli olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Bunun için de kitaplarımız, dergilerimizle yol yöntem vermeye çalışıyoruz.

Son olarak şiir ve hayata dair dergimiz okurlarına neler söylemek istersiniz?

Evet, güzel oldu bu, "şiir ve hayata dair" sözü; çünkü hayat varsa şiir de her zaman olacak. İnsanın umudunun çoğalması için önemli araçlardan biri de şiirdir. Dili temizlemek, ruhu arındırmak için şiirden kopmamalarını öneriyorum gençlere. Şiirin yeryüzünü değiştirmek ve güzelleştirmek için önemli bir araç olduğunu da unutmamalarını diliyorum.

Mihriban TAŞPINAR

Şiir Köşesi

Bilirsin

En çok zoruma giden
Saymadığım günleri devirmeme rağmen
Aklıma gelmediğin tek günün dahi olmaması
Meyve soyarken, durakta otobüs beklerken fark etmez
Ansızın aklıma gelişini severim senin.

Seni severim bilirsin
Olmadı böyle vazgeçtim
Seni sevmemeyi istedim bilirsin
Bir de öyle sanki seninmiş gibi beynimin her yerinde dolanıp durmasan
Çok daha iyi anlaşıcağız seninle
Korkutmasan
Ağlatmasan
İncitmesen
Çok daha mutlu olacağız seninle

Ahmet Kaya güzel demiş bak
“Olmasaydı sonumuz böyle”
Bu şarkıyı her dinlediğimde
Aklıma gelmen beni mahvediyor
Diyorum ki
“Ulan oldu zaten sonunuz böyle daha neyi düşünüyorsun”
Ulan dedim pardon yokluğunda pek kabalaştım
Eskiden böyle değildim bilirsin
Olmadı yine vazgeçtim
Böyleydin de
Fark ettirmiyordum bilirsin

Yokluğunu düşünecek olursam susmam
Seni özlediğimi itiraf edememişken kendime
Başlı başına hata bunları yazmam
Tamam en iyisi susayım
Hem zaten
Özlemek kadar saçma bir duygu var mıydı hayatta?

Belki de beni kastediyordu
Emrah Serbes abimiz
Şimdiki zaman düşmanı,
15 dakika öncesini bile özleyen kişiden bahsederken
Neyse ben seni hep özlerim bilirsin
Ya da vazgeçtim
Özlemek çok sıkıcı be
Sıkıcı şeyleri sevmem bilirsin

Saat gecenin bilmem kaç
Geceyi severim bilirsin
Bu sefer vazgeçmiyorum
Geceyi sevme sebebinsin
Bunu en iyi ben bilirim bir de sen bilirsin...

iletisim.ticaret.edu.tr
tif@ticaret.edu.tr

İstanbul Ticaret Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Sütlüce Mahallesi, İmrahor Caddesi, No: 90,
Beyoğlu 34445, İstanbul

444 0 413